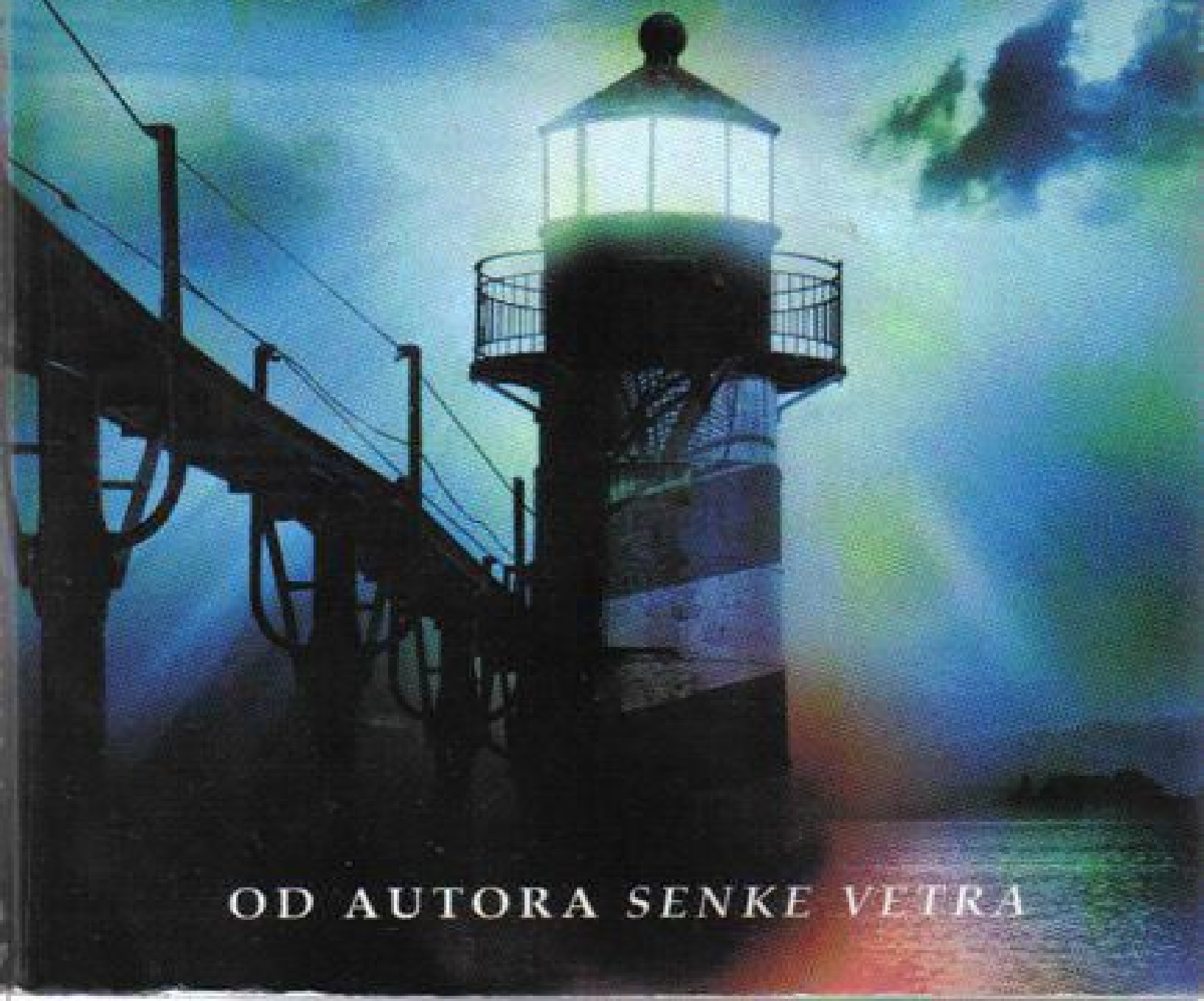

KARLOS RUIŠO SAFON

SEPTEMBARSKA SVETLA

OD AUTORA SENKE VETRA

SEPTEMBARSKA SVETLA

Karlos Ruis Safon

Naslov originala
Carlos Ruiz Zafon "Las luces de septiembre"

Prevela sa španskog Jasmina Nikolić

BELEŠKA PISCA

Dragi čitaocē,

Katkad se čitaoci bolje sećaju nekog dela od samog njegovog pisca. Sećaju se likova, sukoba, jezika i slika s naklonošću koja razoružava autora, koji pak počinje da zaboravlja radnje i prizore što ih je napisao pre možda više godina nego što bi želeo. To se meni događa ponekad s prva tri romana za mlade koja sam napisao i objavio tokom devedesetih, a to su *Princ magle*, *Ponoćna palata* i ovaj, *Svetlosti septembra*, koji sada držiš u rukama. Oduvek mi je izgledalo da te tri knjige čine celinu, jer imaju mnogo toga zajedničkog, kao i da, na neki način, nastoje da liče na knjige kakve bih voleo da sam čitao kao tinejdžer.

Septembarska svetla napisao sam u Los Angelesu tokom 1994. i 1995, s namerom da dovršim neke elemente za koje mi se činilo da nisam umeo da ih rešim u *Princu magle* onako kako sam želeo. Pregledajući roman danas, vidim da ima više kinematografskih strukturnih elemenata nego književnih, te da će deo mene uvek biti povezan s dugim satima koje sam proveo u društvu njegovih likova za radnim stolom što je gledao s trećeg sprata na Aveniju Melrouz, odakle sam posmatrao natpis *Holivud u brdima*.

Roman je zamišljen kao zagonetna pustolovna priča i namenjen je čitaocima koji su, poput većine onih koji gledaju filmove a koji su mi se tada vrzmali glavom, bili mladi duhom i, uz sreću, mladi po godinama. Ništa se od toga nije promenilo posle ovolikog vremena.

Ono što se promenilo, a krajnje je vreme da tako bude, jeste to što je prvi put od 1995. ovaj roman objavljen u doličnom izdanju, ispravno i lepo, onako kako, nažalost, pre toga nije bio.

Nadam se da ćeš u njemu uživati, bilo da si mlad čitalac ili pak želiš ponovo da se takvim osetiš. Dopada mi se pomisao da ću, uz tvoju pomoć, sada biti kadar bolje da zapamtim ovaj roman, kao i ona dva koja su mu prethodila, i da ću sebi moći da dozvolim luksuz da ponovo proživim avanturu *Septembarskih svetala* i onih godina u kojima sam mislio da sam mlad i da slike i reči mogu sve.

Želim ti prijatno čitanje i vidimo se.

Karlos Ruis Safon, maj 2007.

Draga Irena,

Svetlosti septembra naučile su me da pamtim tvoje korake koji nestaju u plimi. Još tada sam znao da zimskom tragu neće trebati dugo da izbriše slike poslednjeg leta koje smo proveli zajedno u Plavom zalivu. Iznenadila bi se da vidiš koliko se ništa nije promenilo od tada. Kula svetionika i dalje stoji kao čuvar u magli, a put koji ide oko Englezove plaže tek je bleđa staza što krivuda kroz pesak i ne vodi nikuda.

Ruševine Krejvenmura naziru se iznad drvoreda u šumi, tihe i obavijene pokrovom tame. U svakim danom sve ređim prilikama u kojima isplovim u zaliv na jedrenjaku, još mogu da vidim napukla stakla na prozorima zapadnog krila. Blistaju kroz maglu kao sablasni znaci. Ponekad mi se, začaranom uspomenu na one dane u kojima smo u smiraj dana plovili zalivom nazad u luku, čini da ponovo vidim svetla kako trepere u mraku. Ali znam da tamo više nema nikog. Baš nikog.

Sigurno se pitaš šta li se dogodilo s Kućom na rtu. Pa, eto, i dalje je tamo, izolovana, prkosi beskonačnom okeanu s najviše tačke rta. Prošle zime oluja je raznela ono što je ostalo od malog pristaništa na plaži. Jedan imućni zlatar pristigao iz nekog bezimenog grada bio je u iskušenju da je kupi za smešne pare, ali su ga razuverili zapadni vetrovi i žestoko udaranje talasa o liticu. So je ostavila traga na belom drvetu. Tajna staza koja je vodila do lagune sada je neprohodna džungla, puna divljeg rastinja ipalih grana.

Ponekad, veoma retko, kada mi posao u marini to dopusti, sednem na bicikl i odvezem se do rta da posmatram zalazak sunca s trema između litica: sami, ja i jato galebova, koji izgledaju kao da su sebi dodelili ulogu novih stanara, samo bez ikakvog ugovora. Odatle se još može videti kako mesec dižući se iznad horizonta crta srebrni venac ka Pećini slepih miševa.

Sećam se da sam ti jednom govorio o toj pećini i da sam ti ispričao neverovatnu priču o zlom gusaru čiji je brod pećina progutala jedne noći godine 1746. Slagao sam te. Nikada nije postojao nikakav trgovac na crno, niti gusar koji bi se usudio da uđe u tminu te pećine.

U svoju odbranu mogu da kažem da je to bila jedina laž koju si čula s mojih usana. Mada si to verovatno znala od samog početka.

Jutros, dok sam pokušavao da raspetljam mreže koje su se zamrsile na grebenu, ponovo mi se desilo isto.

Na tren mi se učinilo da te vidim na tremu Kuće na rtu, gledaš ćutke u pučinu, onako kako si ti to volela da radiš. Kada su galebovi poleteli, shvatio sam da na tremu zapravo nema nikog U daljini je brdo Sen Mišel štrcalo kroz maglu, kao da je plutajuće ostrvo nasukano zbog plime.

Ponekad pomislim kako su svi otišli nekud daleko od Plavog zaliva i kako sam ja ostao uhvaćen u vremenu da uzalud čekam da mi purpurna septembarska plima donese nešto više od uspomena. Ne obraćaj mnogo pažnju na mene. More je takvo, sve ti vrati posle nekog vremena, naročito uspomene.

Mislim da sam ti, ako računam ovo, već poslao sto pisama na poslednju tvoju adresu koju sam mogao naći u Parizu. Ponekad se pitam jesi li primila neko od njih, sećaš li se još mene i onog svitanja na Englezovoj plaži. Možda i jeste tako, a možda te je život odveo daleko odavde, daleko od svih sećanja na rat.

Život je tada bio mnogo jednostavniji, pamtiš li?

Ma, šta ja to pričam!

Sigurno nije.

Počinjem da mislim kako samo ja, bedni glupak, živim od uspomena na svaki dan te 1937, kada si još bila ovde, kraj mene...

1.NEBO NAD PARIZOM

Pariz, 1936.

Oni koji pamte noć u kojoj je umro Arman Sovel zaklinju se da je purpurni blesak prešao preko nebeskog svoda ostavljajući trag užarenog pepela koji je nestajao na horizontu. Blesak koji njegova kćerka Irena nikada nije mogla da vidi, ali koji će, poput čarolije, ispuniti njene snove u narednim godinama.

Bila je hladna zimska zora, i stakla na sobi broj četrnaest u bolnici „Sen Zorž“ bila su obložena tankim slojem leda, kroz koji se, u zlatnoj tami svitanja, grad sablasno prelamao.

Životni plam Armana Sovele bešumno se ugasio, gotovo bez uzdaha. Supruga Simona i njihova kćerka Irena podigle su pogled kada su prvi tračci svetla koji su presecali noć načinili rupice od svetla u čitavoj bolničkoj sali. Dorijan, mlađi od dvoje dece Armana i Simone, spavao je na stolici. Dirljiva tišina zavladała je sobom. Nisu morale da razmene ni reč, znale su šta se upravo dogodilo. Posle šest meseci patnje, crna senka bolesti čije ime Arman Sovel nikad nije bio kadar da izgovori iščupala je život iz njega. Tek tako.

To je bio početak najgore godine za porodicu Sovel.

* * *

Arman Sovel je sa sobom u grob poneo svoj šarm i svoj zarazan smeh, ali zato njegovi brojni dugovi nisu pošli s njim na poslednje putovanje. Ubrzo je svita poverilaca i kojekakvih lešinara u plaštovima i s počasnim titulama stekla naviku da svraća u dom porodice Sovel, u Bulevaru Osman. Hladne, kurtoazne posete prerasle su u prikrivene pretnje. A ove, s vremenom, u zaplenu imovine.

Prestizhne škole i odeća savršenog kroja ustupili su mesto poslovima s pola radnog vremena i skromnijoj garderobi za Irenu i Dorijana. Bio je to početak vrtoglavog sunovrata porodice Sovel u stvaran svet. Najgori deo tog puta, međutim, iznela je Simona. To što je ponovo počela da radi kao učiteljica nije bilo dovoljno da se nosi s dugovima koji su gutali njena nevelika primanja. Na svakom ćošku

krio se neki novi dokument koji je Arman potpisao, nov neplaćen dug, nova crna rupa bez dna...

Negde u to vreme mali Dorijan je počeo da shvata da polovinu stanovništva Pariza čine advokati i knjigovođe, odnosno neka vrsta pacova koji žive na površini. Negde u to vreme i Irena je, bez majčinog znanja, prihvatila da radi u plesnoj dvorani. Igrala je s vojnicima, takoreći preplašenim adolescentima, za novac (novac koji je u zoru ubacivala u kasicu što ju je Simona držala u kuhinji ispod sudopere).

Sovelovi su takođe veoma brzo otkrili da se lista onih koji su se izdavali za njihove prijatelje i dobročinitelje skuplja i povlači kao jutarnja rosa. Uprkos tome, kada je došlo leto, Anri Lekon, stari prijatelj Armana Sovele, ponudio je porodici da se presele u mali stan iznad ateljea koji je on vodio u Monparnasu. Cenu najamnine odrediće kad dođu bolji dani, a u međuvremenu bi Dorijan mogao da mu pomaže kao raznosač, jer njegova kolena više nisu kao nekad. Simona nikada nije imala dovoljno reči da vremešnom gospodinu Lekonu zahvali na dobroti. Trgovac to nikada nije ni tražio. Simona je u svetu punom pacova naišla na anđela.

Kada su se prvi dani zime spustili na grad, Irena je napunila tek četrnaest godina. Tek, jer su njoj tih četrnaest bile teške kao da su dvadeset četiri. Tog dana je uzela novčiće koje je zaradila u plesnoj dvorani i kupila tortu da proslavi svoj rođendan sa Simonom i Dorijanom. Prazninu koju je Arman ostavio za sobom svi su osećali kao tešku, tlačiteljsku senku. Zajedno su ugasili svećice na torti u maloj dnevnoj sobi stana u Monparnasu, moleći se da s plamenom zgasne i utvara loše sreće koja ih je mesecima proganjala. Tog puta želja im nije ostala neuslišena. Još to nisu znali, ali ta turobna godina primicala se kraju.

* * *

Nekoliko nedelja kasnije, novo svetlo nade neočekivano je blesnulo na horizontu porodice Sovel. Zahvaljujući umešnosti gospodina Lekona i njegove mreže poznanika, Simona je dobila dobru poslovnu ponudu u jednom malom mestu na obali, u Plavom zalivu, daleko od sivkaste magle Pariza, daleko od tužnih uspomena iz poslednjih

dana Armana Sovele. Jedan dobrostojeći izumitelj i proizvođač igračaka, po imenu Lazarus Jan, tražio je kućepaziteljku koja bi preuzela brigu o njegovoj palati u šumi u Krejvenmuru.

Izumitelj je živio u ogromnoj palati, koja se nalazila odmah kraj njegove nekadašnje fabrike igračaka, u to vreme zatvorene. Živeo je sa svojom teško bolesnom suprugom Aleksandrom, koja je već dvadeset godina ležala nepokretna, vezana za postelju. Plata je bila velikodušna, a, osim toga, Lazarus Jan nudio im je mogućnost da se nastane u Kući na rtu, jednoj skromnoj rezidenciji sagrađenoj na litici na samom vrhu rta, na drugom kraju šume Krejvenmur.

Polovinom juna 1937. gospodin Lekon oprostio se s porodicom Sovel na šestom peronu stanice Osterlic.

Simona i njeno dvoje dece ukrcali su se u voz koji će ih odvesti do obale Normandije.

Gledajući kako voz iščezava u daljini, vremešni gospodin Lekon nasmešio se u sebi i na tren pomislio kako istorija porodice Sovel, njena prava istorija, tek počinje.

2. GEOGRAFIJA I ANATOMIJA

Normandija, leto 1937.

U svom prvom danu u Kući na rtu Irena i njena majka pokušale su da uvedu red u kuću koja je trebalo da bude njihov novi dom. Dorijan je pak u međuvremenu otkrio svoju novu strast, geografiju, konkretnije, crtanje mapa. Opskrbljen olovkama i sveskom koje mu je Anri Lekon poklonio na odlasku, sin Simone Sovel povukao se ujedno zabačeno mesto između litica, svoje malo svetilište i vidikovac, s kojeg je uživao u povlašćenom, predivnom pogledu na zaliv.

Mesto i njegova mala marina nalazili su se posred velikog zaliva. Ka istoku se protezala beskonačna plaža od belog peska, biserna pustinja ispred mora, poznata kao Englezova plaža. U daljini je rt svojim špicem prodirao u more kao oštra kandža. Nova kuća porodice Sovel nalazila se na najdaljoj tački rta, koja je delila *Plavi zaliv* od šireg zaliva, meštani su ga zbog njegovih tamnih i dubokih voda nazivali *Crni zaliv*.

Dorijan je mogao da vidi kako se na pučini, na kilometar od obale, kroz retku izmaglicu izdiže ostrvo sa svetionikom. Kula svetionika, tamna i zagonetna, dizala se i stapala s maglom. Kada bi skrenuo pogled ka kopnu, Dorijan bi video svoju sestru Irenu i majku na tremu Kuće na rtu.

Njegova nova kuća bila je dvospratna građevina od belog drveta uglavljena između litica: terasa iznad bezdana. Iza kuće se nalazila gusta šuma, a iznad krošnji se dizala veličanstvena palata Lazarusa Jana, Krejvenmur.

Krejvenmur je nalikovao na katedralu i izgledao je kao delo nečije bujne i namučene mašte. Krov oštih uglova bio je ispunjen lavirintom lukova, stubova, kula i kupola. Osnova je bila u obliku krsta i imala je nekoliko krila. Dorijan je pažljivo gledao u zlokobne obrise kuće Lazarusa Jana. Vojska gargojla i anđela isklesanih u kamenu čuvala je friz na fasadi kao grupa okamenjenih utvara koja čeka da padne noć. Dok je zatvarao svesku i spremao se da krene u Kuću na rtu, Dorijan se upitao kakva li je osoba koja izabere da živi na takvom mestu. Neće mu trebati dugo da sazna: te noći su bili

pozvani na večeru u Krejvenmur. Čin ljubaznosti njihovog novog dobročinitelja, Lazarusa Jana.

Irenina nova soba bila je okrenuta ka severoistoku. Kroz prozor svoje sobe mogla je da gleda u malo ostrvo sa svetionikom i svetlosne mrlje koje je sunce pravilo na okeanu, svetlucave srebrne lagune. Uživanje u sopstvenoj sobi, posle meseci zatvorenosti u skućenom stanu u Parizu, delovalo joj je kao gotovo uvredljiv luksuz. Mogućnost da zatvori vrata i uživa u svojoj intimi bilo je opijajuće osećanje.

Dok je posmatrala kako zalazeće sunce boji more bronzanom bojom, Irena se uhvatila u koštac s dilemom šta da obuče za svoju prvu večeru s Lazarusom Janom. Uspela je da zadrži samo delić svoje nekada bogate garderobe. Za večeru u Krejvenmuru sve njene haljine delovale su joj kao sramotne prnje. Nakon što je probala jedine dve koje su ispunjavale uslove za jednu takvu priliku, Irena je uočila još jedan problem, na koji nije bila računala.

Otkako je napunila trinaestu, njeno telo kao da se trudilo da poraste na određenim mestima, a smanji se na drugim. Sada, kada je nadomak petnaeste, kaprici prirode postajali su joj, dok se ogledala, očigledniji nego ikada.

Njena nova obla figura nije odgovarala kroju njene prašnjave garderobe.

Venac skerletnih odraza pružao se preko Plavog zaliva kada je, nešto pre večeri, Simona Sovel tiho pokucala na njena vrata.

„Uđi.“

Njena majka je zatvorila vrata za sobom i ubrzo snimila situaciju. Sve Irenine haljine bile su položene preko kreveta. Njena kćerka, obučena u običnu belu košulju, gledala je kroz prozor u daleka svetla čamaca u kanalu. Simona je odmerila vitko Irenino telo i nasmešila se u sebi.

„Vreme prođe a mi i ne primetimo, je 1' da?“

„Sve su mi male. Izvini“, uzvratila je Irena. „A baš sam se potrudila.“

Simona je prišla prozoru i čučnula pored svoje kćerke. Svetla naselja na sredini zaliva pravila su akvarele na površini vode. Kratko su obe posmatrale dirljiv prizor sumraka nad Plavim zalivom. Simona je pomilovala kćerku po licu i nasmešila se.

„Mislim da će nam se ovo mesto svideti. Šta ti misliš?“, upitala je.

„A mi njemu? Hoćemo li se svideti mi njemu?"

„Lazarusu?"

Irena je klimnula glavom.

„Mi smo divna porodica. Obožavaće nas", odgovorila je Simona.

„Jesi li sigurna?"

„Bolje bi nam bilo, devojko."

Irena je pokazala na svoju garderobu.

„Obuci neku moju", nasmešila se Simona. „Čini mi se da će ti pristajati bolje nego meni."

Irena je malo pocrvenela.

„Preteruješ", ukorila je majku.

„Nimalo..."

* * *

Pogled koji je Dorijan uputio sestri kada ju je u podnožju stepenica video u Simoninoj haljini bio je neopisiv. Irena je prikovala svoje zelene oči za Dorijana i podigavši kažiprst u znak pretnje uputila mu prikriveno upozorenje:

„Da nisi zucnuo."

Dorijan je stajao nem i nije mogao da odvoji pogled od te neznanke koja je govorila istim glasom kao njegova sestra Irena i imala njeno lice. Simona je primetila njegov izraz lica i suzdržala se da se ne nasmeje. Zatim je, ozbiljno i uzvišeno, spustila ruku na dečakovo rame i čučnula ispred njega da mu namesti bordo leptir-mašnu koju je nasledio od oca.

„Živiš okružen ženama, sine. Navikavaj se polako."

Dorijan je ponovo klimnuo glavom, pomiren sa sudbinom i smeten. Kada je zidni sat otkucao osam časova, svi su bili spremni za značajan sastanak i obučeni u najlepše što imaju. Što se ostalog tiče, umirali su od straha.

Nežan povetarac duvao je s mora i krošnje drveća u šumi koja je okruživala Krejvenmur blago su se njihale. Nevidljivo šuštanje lišća pratilo je odjeke koraka Simone i njene dece stazom koja je išla kroz drvored, kao pravi pravcati tunel u mračnoj, gustoj džungli. Blaga mesečina borila se da prodre kroz senke koje su prekrivale šumu.

Nevidljivi glasovi ptica koje su se ugnezdele u krošnjama tih stogodišnjih divova zvučali su kao uznemirujuća litija.

„Od ovog mesta me hvata jeza“, naglasila je Irena.

„Gluposti“, požurila je da je zaustavi majka. „To je jedna obična šuma. Polazi.“

Dorijan je ćutke posmatrao senke šume iz svog položaja na kraju kolone. Tama je pravila zlokobne obrise i navodila njegovu maštu da joj se priviđaju desetine đavolskih bića koja vrebaju iz mraka.

„Pri dnevnoj svetlosti ovo je samo žbunje i drveće“, rekla je Simona Sovel, raspršujući tako trenutnu očaranost kojom se Dorijan zabavljao.

Nekoliko minuta kasnije, posle noćne šetnje što se Ireni činila beskrajnom, moćna špicasta silueta Krejvenmura pojavila se pred njima kao zamak iz legende koji izranja iz magle. Snopovi zlatnog svetla treperili su iza velikih prozora ogromne palate Lazarusa Jana. Šuma gargojla ocrtavala se spram neba.

Nešto dalje mogla se videti fabrika igračaka, pripojena palati.

Nakon što su prešli preko šumskog praga, Simona i njena deca zaustavili su se da pogledaju zadivljujuće ogromnu rezidenciju proizvođača igračaka. U tom trenutku ptica slična gavranu izletela je iz korova i napravila neobičan luk oko vrta koji je okruživao Krejvenmur. Ptica je kružila iznad jednog kamenog izvora i sletela kraj Dorijanovih nogu. Kada je prestao da klepeće krilima, gavran je legao na bok i prepustio se blagom ljuljuškanju sve dok se nije umirio. Dečak je kleknuo i desnom rukom krenuo ka životinji:

„Pazi“, upozorila ga je Irena.

Dorijan je, ne slušajući njen savet, pomilovao gavranovo perje. Ptica nije davala znake života. Dečak ga je uzeo u ruke i raširio mu krila. Zbunjeni grč smračio mu je lice. Nekoliko sekundi kasnije, okrenuo se ka Ireni i Simoni:

„Od drveta je“, promrmljao je. „Mašina je.“

Sve troje pogledali su se ćutke. Simona je uzdahnula i pozvala svoju decu:

„Ostavićemo dobar utisak, važi?“

Oni su klimnuli glavama. Dorijan je vratio drvenu pticu na zemlju. Simona Sovel se blago osmehnula i na njen znak sve troje su pošli

uz bele mermerne stepenice što su krivudale do bronzane kapije iza koje se krio tajni svet Lazarusa Jana.

Kapije Krejvenmura otvorile su se pred njima a da nisu morali da upotrebe neobičan zvekir od kovanog gvožda u obliku lica anđela. Snažan snop zlatnog svetla dopirao je iz unutrašnjosti kuće. Snop svetlosti ocrtavao je jednu nepomičnu siluetu. Prilika je naglo oživela i nacherila glavu. Istovremeno se čuo blagi mehanički zvuk. Lice se sada videlo na svetlu. Beživotne oči, jednostavne staklene kugle, zatočene u masku bez drugog izraza do jezivog osmeha, gledale su pravo u njih.

Dorijan je progutao pljuvačku. Irena i njena majka, koje su bile osetljivije, uzmakle su jedan korak. Prilika im je pružila ruku i ponovo stala nepomično.

„Nadam se da vas Kristijan nije uplašio. On je stara, trapava konstrukcija.“

Sovelovi su se okrenuli u pravcu iz kojeg su čuli glas, ka podnožju stepenica. Prijatno lice na putu ka srećnoj zrelosti osmehivalo im se pomalo šaljivo. Oči muškarca bile su plave i blistale su ispod guste, brižljivo očešljane prosede kose. Uredno obučen čovek sa štapom od slonovače u ruci prišao im je i naklonio im se u znak poštovanja.

„Ja sam Lazarus Jan i dugujem vam izvinjenje“, rekao je.

Glas mu je bio topao, prijatan, jedan od onih retko staloženih glasova umirujuće moći. Njegove velike plave oči pažljivo su odmerile sve članove porodice Sovel i naposletku se zadržale na licu Simone.

„Bio sam u svojoj uobičajenoj noćnoj šetnji kroz šumu i malo sam se zadržao. Madam Sovel, ako se ne varam...“

„Drago mi je, gospodine.“

„Zovite me Lazarus, molim vas.“

Simona je klimnula glavom.

„Ovo je moja kćerka Irena. A ovo je Dorijan, najmlađi u porodici.“

Lazarus Jan se pažljivo rukovao s oboje. Dodir mu je bio čvrst i prijatan, a njegov osmeh zarazan.

„Dobro. Što se Kristijana tiče, nemojte ga se nimalo plašiti. Čuvam ga kao uspomenu na svoje rane dane. Trapav je i ne izgleda baš blagonaklono, znam.“

„Je li to mašina?“, oduševljen, Dorijan je požurio s pitanjem.

Kritički pogled Simone stigao je prekasno. Lazarus se nasmešio dečaku.

„Mogli bismo tako reći. Tehnički, Kristijan je zapravo automat.“

„Jeste li ga vi napravili, gospodine?“

„Dorijane“, ukorila ga je majka.

Lazarus se ponovo nasmešio. Dečakova ljubopitljivost očigledno mu nimalo nije smetala.

„Jesam. Njega i mnoge druge. To je moj posao, tačnije rečeno, to je bio moj posao. Ipak, mislim da nas večera čeka. Šta kažete na to da o svemu ovome porazgovaramo uz dobro jelo i tako se bolje upoznamo?“

Primamljiv miris mesa na žaru dopro je do njih kao magija. Čak bi i kamen mogao da im pročita misli.

* * *

Ni iznenađujući automat za doček ni jeziv spoljni izgled Krejvenmura nisu bili dovoljni da se nasluti utisak koji će unutrašnjost zamka Lazarusa Jana ostaviti na Sovelove. Čim su prešli preko praga, sve troje se nađoše u fantastičnom svetu koji je sezao mnogo dalje nego što je njihova mašta zajedno mogla da zamisli.

Raskošne kružne stepenice kao da su vodile u beskonačnost. Podigavši pogled, Sovelovi su videli prolaz koji vodi do središnje kule Krejvenmura, krunisane magičnom svetiljkom što je kupala unutrašnjost kuće nestvarnim svetlom koje je iščezavalo. Pod tim pokrivačem utvarne svetlosti nalazila se bogata galerija mehaničkih stvorenja. Veliki zidni sat s očima i iskrivljenim licem smešio se posetiocima. Jedna balerina zaogrnuta providnim velom vrtela se oko sebe u sredini ovalne sale, gde su svaki predmet, svaka sitnica, činili deo faune koju je stvorio Lazarus Jan.

Okrugle ručke na vratima bile su nasmešena lica što su namigivala dok su se okretala. Velika sova prelepog perja širila je staklene zenice i sporo mahala krilima u tami. Desetine, verovatno stotine minijatura i igračka zauzimale su ogromne zidove i vitrine. Bio bi potreban ceo život da se svaka pogleda. Jedno malo nestašno mehaničko štene mahalo je repom i lajalo na metalnog miša.

Okačen o nevidljiv svod, ringišpil pun vila, zmajeva i zvezda slobodno je plesao oko zamka što je plutao između pamučnih oblaka u ritmu zvuka iz udaljene muzičke kutije...

Gde god pogledali, Sovelovi su otkrivali nova čuda, nove nemoguće i sve inventivnije naprave. Praćeni pogledom Lazarusa, koji se očigledno zabavljao, sve troje su nekoliko minuta samo stajali tako, u stanju potpune očaranosti.

„Ovo je... ovo je... čudesno!“, rekla je Irena. Bilo joj je teško da poveruje svojim očima.

„Dobro, ovo je samo predvorje. Ali drago mi je što vam se sviđa“, klimnuo je glavom Lazarus i poveo ih ka velikoj trpezariji Krejvenmura.

Dorijanove oči bile su kao dva velika tanjira. Ostao je bez reči. Simona i Irena, ništa manje zadivljene, davale su sve od sebe da ne upadnu u hipnotisano stanje u koje je kuća dovodila.

Sala u kojoj se služila večera bila je na nivou onoga što se po predvorju moglo očekivati. Od čaša, preko escajga i tanjira, pa do skupocenih tepiha koji su prekrivali pod, sve je nosilo pečat Lazarusa Jana. Ni jedan jedini predmet u kući nije izgledao kao da pripada stvarnom svetu, sivom i dozlaboga normalnom, koji su ostavili za sobom ušavši u to domaćinstvo. Iako je utisaka bilo mnogo, Ireni nije promakao veliki portret koji se nalazio iznad kamina, iz kog je vatra izlazila kroz usta nekoliko zmajeva. Jedna dama zasenjjuće lepote nosila je belu haljinu. Snaga njenog pogleda brisala je granicu između stvarnosti i umetnikovih kičica. Na nekoliko sekundi Irena se izgubila u tom zagonetnom, opijajućem pogledu.

„Moja supruga Aleksandra, dok je još bila zdrava. Čudesni su to bili dani“, začuo se Lazarusov glas iza njihovih leđa, obavijen velom tuge i pomirljivosti.

Večera pri svetlosti sveća protekla je u prijatnom raspoloženju. Lazarus Jan pokazao se kao izvrstan domaćin, koji je brzo uspeo da pridobije naklonost Dorijana i Irene šalama i čudesnim pričama. Objasnio im je tokom večeri da su ukusna jela koja su probali bila delo izvesne Hane, devojke Ireninih godina koja je radila kod njega kao kuvarica i služavka. Za svega nekoliko minuta početna napetost

je nestala i svi su utonuli u opušten razgovor, koji je proizvođač igračaka umeo da vodi neprimetno vešto.

Kada su počeli da jedu glavno jelo, pečenu ćuretinu, Hanin specijalitet, Sovelovi su se osećali kao da sede zajedno sa starim znancem. Simona je osetila naročit spokoj kada je videla da su simpatije između njene dece i Lazarusa obostrane, kao i da ni ona sama nije otporna na njegove čari.

Između priča i šala Lazarus im je potanko objasnio sve o kući i prirodi njihovog novog posla. Hana je imala slobodno veče svakog petka i provodila ga je sa svojom siromašnom porodicom u Plavom zalivu. Lazarus im je rekao da će svakako imati priliku da je upoznaju čim počnu sa poslom. Hana je jedina koja, ne računajući Lazarusa i njegovu suprugu, živi u Krejvenmuru. Ona će im pomoći da se naviknu i rešice im sve nedoumice u vezi s kućom.

Kada je stigao desert, neodoljiv kolač od malina, Lazarus je počeo da objašnjava šta očekuje od njih. Iako je već bio u penziji, povremeno je radio u radionici igračaka, koja se nalazila u jednom od krila Krejvenmura. Zabranjen im je bio ulazak u fabriku i na gornje spratove. Tu nisu smeli nipošto ući. Posebno ne u zapadno krilo kuće, u kom su se nalazile odaje njegove supruge.

Aleksandra Jan bolovala je više od dvadeset godina od čudne i neizlečive bolesti zbog koje je bila vezana za postelju. Lazarusova žena živela je zatvorena u svojoj sobi na trećem spratu zapadnog krila, gde je ulazio samo njen suprug da je obiđe i pruži svaku pomoć koja joj je neophodna u njenom osetljivom stanju. Proizvođač igračaka ispričao im je da se njegova supruga, nekada mlada, živahna i lepa žena, razbolela od čudnovate bolesti na jednom proputovanju kroz srednjoevropske zemlje.

Virus, naizgled neizlečiv, polako ju je uzimao pod svoje. Ubrzo više nije mogla da hoda, niti da drži išta u rukama. U roku od šest meseci njeno stanje se toliko pogoršalo da je postala invalid, tužan odraz osobe kojom se oženio svega nekoliko godina pre toga. Godinu dana nakon što se razbolela, i pamćenje je počelo da izdaje bolesnicu, i za svega nekoliko nedelja jedva da je više prepoznavala sopstvenog supruga. Tada je prestala da govori i njen pogled je postao rupa bez dna. Aleksandri Jan tada je bilo dvadeset šest godina. Od tog dana više nikada nije izašla iz Krejvenmura.

Sovelovi su saslušali Lazarusovu tužnu priču u uviđavnoj tišini. Proizvođač igračaka, očigledno napet zbog uspomena i dve decenije života u samoći i bolu, hteo je tome da oduzme na značaju skrećući razgovor na ukusni Hanin kolač. Irena je, međutim, primetila tužnu gorčinu u njegovom pogledu.

Nije joj bilo teško da zamisli Lazarusa Jana kako beži u ništavilo. Pošto je ostao bez onoga što najviše voli, Lazarus se povukao u svoj svet mašte i stvorio stotine bića i predmeta da ispune duboku samoću koja ga okružuje.

Čuvši reči proizvođača igračaka, Irena je shvatila da neće ponovo moći da vidi taj svet bezgranične mašte što je vladala Krejvenmurom kao zanosnu, divnu piruetu genija koji ga je stvorio. Za nju, koja je na sopstvenoj koži naučila da prepozna prazninu gubitka, Krejvenmur je bio samo mračni odraz lavirinta samoće u kom je Lazarus Jan živeo poslednjih dvadeset godina. Svaki stanovnik tog čudesnog sveta, svako stvorenje bilo je jednostavno jedna ćutke puštena suza.

Nakon večere, Simona Sovel je imala veoma jasnu predstavu o svojim obavezama i nadležnostima u kući. Sudeći po dužnostima, ona bi bila nešto poput kućepaziteljke, što je posao koji je malo zajedničkog imao s njenom pravom strukom učiteljice, ali je bila spremna da ga radi najbolje što ume da bi svojoj deci obezbedila pristojnu budućnost. Simona bi nadgledala Hanin rad i rad povremeno angažovane posluge, starala bi se o održavanju imanja Lazarusa Jana, ugovarala bi sve što je potrebno sa dobavljačima i mesnim trgovcima, vodila bi prepisku, brinula o potrepštinama i trudila se da niko i ništa ne uznemirava proizvođača igračaka u njegovom dobrovoljnom izgnanstvu iz spoljnog sveta. Njen posao je podrazumevao i nabavljanje knjiga za Lazarusovu biblioteku. Zbog toga joj je gazda jasno istakao da je njen prethodni rad u obrazovanju bio presudan za to da izabere baš nju od svih kandidatkinja, koje su bile iskusnije u kućnim poslovima. Lazarus je naglasio da to zaduženje spada u najvažnije zadatke njenog novog posla.

U zamenu za taj rad, Simona i njena deca stanovaće u Kući na rtu i uživaće u više nego dobroj naknadi. Lazarus će pokriti troškove školovanja Irene i Dorijana za narednu godinu, nakon završetka leta. Isto tako, obavezao se da plati univerzitetske studije za oboje ako

pokažu sposobnost i volju za to. Irena i Dorijan mogu da pomognu majci u poslu koji im ona odredi u kući, pod uslovom da poštuju zlatno pravilo: da ne pređu granice koje je postavio njen vlasnik.

Imajući u vidu prethodne mesece, mesece neplaćenih dugova i bede, Lazarusova ponuda delovala je Simoni Sovel kao blagoslov nebesa. Plavi zaliv je bio rajsko mesto na kom može da otpočne novi život sa svojom decom. Posao je bio više nego poželjan, a Lazarus je po svemu delovao kao velikodušan i dobrodušan gazda. Pre ili kasnije sreća im se morala osmehnuti. Sudbina je htela da to bude na tom udaljenom mestu i prvi put posle mnogo vremena Simona je bila spremna da prihvati njene darove sa zadovoljstvom. Štaviše, ako je instinkt ne vara, a obično je nije varao, naslućivala je iskrene simpatije prema njoj i njenoj porodici. Nije joj bilo teško da pretpostavi da bi njeno društvo i njeno prisustvo u Krejvenmuru mogli biti melem koji bi ublažio ogromnu samoću što je okruživala vlasnika.

Večera se završila šoljicom kafe i Lazarusovim obećanjem da će jednog dana uputiti potpuno omađijanog Dorijana u tajne pravljenja automata. Dečakove oči caklile su se od oduševljenja, a pogledi Lazarusa i Simone susreli su se na tren pri svetlosti sveća. Simona je u njima prepoznala trag godina provedenih u samoći, senku koju je odlično poznavala. Bili su kao dva broda koja se susreću u noći. Proizvođač igračaka skrenuo je pogled i ćutke ustao, dajući im na taj način do znanja da je večera završena.

Ispratio ih je zatim do glavnih vrata, zaustavivši se tu i tamo da objasni poneko čudo na koje bi naišli usput. Dorijan i Irena su zapanjeno slušali svaku njegovu reč. Krejvenmur je čuvao u sebi dovoljno misterija da obezbedi sto godina čuđenja. Pre nego što će ući u predvorje koje je vodilo do vrata, Lazarus je zastao ispred nečeg što je ličilo na složen mehanizam ogledala i sočiva, i uputio Dorijanu zagonetni pogled. Bez reči je uvukao ruku u prostor između ogledala. Odraz njegove ruke polako se gubio, sve dok ruka nije postala nevidljiva. Lazarus se nasmešio.

„Ne treba da veruješ u sve što vidiš. Slika stvarnosti koju nam šalju naše oči samo je privid, optička varka“, rekao je. „Svetlost je jedna velika lažljivica. Daj mi ruku.“

Dorijan je pratio uputstva proizvođača igračaka i pustio da ga ovaj vodi kroz prolaz između ogledala. Slika njegove ruke raspršila se na njegove oči. Dorijan se okrenuo ka Lazarusu upitno ga pogledavši.

„Poznaješ li optičke zakone i zakone svetla?“, upitao ga je čovek.

Dorijan je odmahnuo glavom. U tom trenutku nije znao ni gde mu je glava.

„Magija je samo produžetak fizike. Kako ti ide matematika?“

„Osim trigonometrije, manje-više dobro.“

Lazarus se nasmešio.

„Odatle ćemo početi. Maštu čine brojevi, Dorijane. U tome je trik.“

Dečak je klimnuo glavom iako nije baš znao o čemu to Lazarus govori. Naposletku, ovaj je pokazao na vrata i ispratio ih do praga. U tom trenutku, gotovo slučajno, Dorijan je pomislio da je video nešto nemoguće. Dok su prolazili pored jednog od trepućih fenjera, siluete njihovih tela ocrtale su se na zidu. Sve osim jedne: Lazarusove. On je na zidu bio nevidljiv, kao da je njegovo prisustvo puko priviđenje.

Kada se okrenuo, Lazarus ga je pažljivo posmatrao. Dečak je progutao pljuvačku. Proizvođač igračaka nežno ga je uštinuo za obraz i našalio se:

„Ne treba da veruješ u sve što vidiš.“

Dorijan je pošao za majkom i sestrom napolje.

„Hvala na svemu i laku noć“, zaključila je Simona.

„Bilo mi je pravo zadovoljstvo. I to nije tek kompliment“, rekao je Lazarus učtivo. Ljubazno im se osmehnuo i podigao ruku u znak pozdrava.

Sovelovi su na povratku u Kuću na rtu ušli u šumu nešto pre ponoći.

Dorijan je ćutao, još pod uticajem čudesnog doma Lazarusa Jana. Irena je hodala izgubljena u sopstvenim mislima, daleko od sveta. Simona je pak mirno disala i zahvaljivala bogu na sreći koju im je poslao.

Taman pre nego što će se obrisi Krejvenmura izgubiti iza njih, Simona se okrenula da pogleda u kuću još jednom. Samo je u jednom prozoru na drugom spratu zapadnog krila gorelo svetlo. Jedna prilika nepomično je stajala iza zavese. Tačno u tom trenutku svetio se ugasio i veliki prozor je utonuo u mrak.

* * *

Vrativši se u svoju sobu, Irena je skinula haljinu koju joj je majka ustupila za to večer i pažljivo je složila preko stolice. Simona i Dorijan čuli su se u susednoj sobi. Devojka je ugasila svetlo i legla u krevet. Plave senke plesale su na vedrom nebu kao povorka skakutavih utvara. Talasi su zapljuskivali litice i njihov šum milovao je tišinu. Irena je zažmurila i uzalud pokušavala da zaspi.

Bilo je teško prihvatiti da počev od te noći više neće videti svoj stari stan u Parizu, niti će se vratiti u plesnu dvoranu da zaradi ono malo novca što su oni vojnici nosili sa sobom. Znala je da se senke velikog grada tu ne mogu stići, ali trag uspomena nije znao za granice. Ponovo je ustala i prišla prozoru.

Kula svetionika dizala se u tami. Usredsredila je pogled na malo ostrvo u usplamteloj magli. Učinilo joj se da je nešto blesnulo, kao da je neko ogledalo namignulo izdaleka. Nekoliko sekundi kasnije nešto je ponovo blesnulo i sasvim nestalo. Irena se namrštila i videla da se njena majka nalazi dole, na tremu. Simona, obučena u debeo džemper, posmatrala je more u tišini. Nije morala ni da joj vidi lice da bi znala da plače i da će obema dugo trebati da zaspe. Te prve noći u Kući na rtu, nakon prvog koraka ka nečemu što je izgledalo kao horizont sreće, odsustvo Armana Sovele bilo je bolnije nego ikad pre.

3. PLAVI ZALIV

Od svih svitanja u Ireninom životu nijedno joj neće izgledati blistavije od onog dvadeset drugog juna 1937. More je blistalo kao dijamantski prekrivač pod nebom za koje, tokom godina koje je provela u gradu, nikada nije verovala da može biti toliko prozračno. Kroz prozor svoje sobe mogla je sasvim jasno da vidi ostrvce sa svetionikom, kao i stene koje su nicala u središtu zaliva kao kresta nekakvog podvodnog zmaja. Uređen niz kuća na gradskom šetalištu, malo dalje od Englezove plaže, pravio je rasplesani akvarel u izmaglici koja se pela iz luke. Uz malo truda, prizor je mogao izgledati kao raj Kloda Monea, omiljenog slikara njenog oca.

Irena je širom otvorila prozore i pustila da morski povetarac natopljen mirisom šalitre uđe u sobu. Jato galebova koji su se gnezdili na liticama okrenulo se da je pogleda donekle znatiželjno. Nove komšije. Nedaleko od njih, Irena je primetila da se Dorijan već bio sakrio na svoje omiljeno mesto između stena, gde je popisivao opsene, priviđenja... ili jednostavno utonuo u to nešto što je inače radio na svojim usamljeničkim izletima.

Irena je već bila usredsređena na donošenje odluke o tome šta da obuče za šetnju u tom danu ukradenom iz kakvog sna kada je do njenih ušiju dopro nepoznat, ubrzan zujeći glas iz prizemlja. Dve sekunde pažljivog slušanja otkrile su miran i blag ton njene majke koja je govorila, tačnije rečeno pokušavala da izusti bar nešto tokom malobrojnih pauza koje joj je sagovornik ostavljao.

Dok se oblačila, Irena je pokušala da zamisli kako izgleda majčin sagovornik na osnovu njegovog glasa. Odmalena joj je to bila omiljena razbibriga. Da sluša nečiji glas zatvorenih očiju i pokuša da zamisli osobu čiji je: koliko je visoka, koliko je teška, kakvog je lica, karaktera...

Ovog puta instinkt joj je davao sliku mlade žene niskog rasta, nervozne i nemirne tamne kose i verovatno tamnih očiju. S tom slikom u glavi, odlučila je da siđe u prizemlje s dva cilja: da utoli svoju jutarnju glad dobrim doručkom i da, što je bilo važnije, zadovolji svoju znatiželju kad je u pitanju osoba čiji je glas čula.

Čim je kročila u prizemlje, ustanovila je da je napravila samo jednu grešku: devojčina kosa bila je boje slame. Ostalo, pun pogodak.

Tako je Irena čistim sluhom upoznala živopisnu i brbljivu Hanu.

* * *

Simona Sovel je dala sve od sebe da bi ukusnim doručkom uzvratila za večeru koju im je Hana pripremila prethodne noći povodom upoznavanja s Lazarusom Janom. Devojka je gutala hranu brzinom većom čak i od one kojom je govorila. Bujica anegdota, tračeva i svih mogućih priča o mestu i njegovim stanovnicima, priča koje je veoma brzo nizala, učinila je da za svega nekoliko minuta poznanstva Simona i Irena steknu utisak da je poznaju čitav život.

Između dva sendviča od prepečenog hleba Hana im je ukratko prepričala svoj život u ubrzanim poglavljima. U novembru će napuniti šesnaest, njeni roditelji imaju kuću u selu: on je ribar, a ona pekarka. S njima živi i njen rođak Ismael, koji je izgubio roditelje odavno, a sada pomaže svom stricu, njenom ocu, na brodu. Ona više ne ide u školu jer harpija Žin Bro, direktorka državne škole, smatra da je lenja i glupa. Ismael ju je naučio da čita, a njeno poznavanje tablice množenja napreduje kako koje nedelje. Obožava žutu boju i skuplja školjke koje nađe na Englezovoj plaži. Omiljena razbibriga su joj serije na radiju i letnji plesovi na glavnom trgu, kada putujuće trupe dolaze u njihovo mesto. Ne koristi parfem, ali voli karmine...

Slušanje Hane bilo je zabavno ali i iscrpljujuće iskustvo. Pošto je smazala ceo doručak i sve što Irena nije uspela od svog, Hana je začutala na nekoliko sekundi, Tišina koja je nastupila u kući delovala je natprirodno. Naravno, kratko je trajala.

„Je l' hoćeš da se prošetamo i da ti pokažem naše mesto?“, upitala je Hana Irenu, najednom radosna što će nekom biti vodič kroz Plavi zaliv.

Irena i njena majka su se pogledale.

„Vrlo rado“, odgovorila je devojka naposletku.

Na Haninom licu razvukao se osmeh od uha do uha.

„Ne brinite, madam Sovel. Vratiću vam je živu i zdravu.“

Tako su Irena i njena nova drugarica izletele kroz vrata put Englezove plaže, dok se mir polako vraćao u Kuću na rtu. Simona je uzela svoju šoljicu kafe i izašla na trem da okusi spokoj tog jutra. Dorijan ju je pozdravio s litica.

Simona mu je otpozdravila. Neobičan dečak. Uvek sam. Nije izgledao zainteresovano za druženje, ili nije znao kako da se druži. Izgubljen je bio u svom svetu i svojim sveskama. Samo je nebo znalo kakve mu misli prolaze glavom. Kada je popila kafu, Simona je bacila pogled na Hanu i svoju kćerku koje su hodale u pravcu naselja. Hana je i dalje neumorno brbljala.

* * *

Upoznavanje porodice Sovel s tajnama i pojedinostima života u malom primorskom mestu u Plavom zalivu trajalo je skoro mesec dana, čitav jul. Prva faza, faza kulturološkog šoka i zbunjenosti, potrajala je celu nedelju. Tih dana porodica je otkrila da osim decimalnog metričkog sistema, navike, pravila i specifičnosti Plavog zaliva nemaju nikakve veze s onima u Parizu. Prednjačila je poteškoća s radnim vremenom. U Parizu, moglo bi se slobodno reći, na hiljadu stanovnika dolazi još toliko satova, tirana koji organizuju vojnički disciplinovan život. U Plavom zalivu, međutim, nije bilo drugog sata do sunca. Ni drugih kola do kola doktora Žiroa, policijskih kola i Lazarusovih. Ni koječega drugog... Niz suprotnosti bio je beskonačan. A, u suštini, razlike nisu bile u brojevima, nego u navikama.

Pariz je bio grad neznanaca, mesto u kom je bilo moguće živeti godinama ne saznajući ni kako se zove osoba koja živi preko puta. U Plavom zalivu pak bilo je nemoguće kinuti ili se počestati po nosu a da o tom događaju ne sazna čitava zajednica. To je bilo mesto u kom su prehlade bile vest i u kom su vesti bile zaraznije od prehlada. Nije bilo lokalnih novina, niti je za njima bilo potrebe.

Hanin je zadatak bio da ih uputi u tajne života, priče i čuda mesta. Vrtoglava brzina kojom je devojka mitraljirala uspeła je da zbije u nekoliko sesija dovoljno informacija i glasina da se napiše prava pravcata enciklopedija. Tako su saznali da Loren Savan, lokalni paroh, organizuje takmičenja u ronjenju i maratone, kao i da je, osim što u svojim besedama loše govori o lenstvovanju i nedostatku fizičke vežbe, prešao na svom biciklu više kilometara od Marka Pola. Saznali su i da se lokalni savet sastaje utorkom i četvrtkom u jedan posle podne da bi razmatrao opštinske teme, kao i da se tokom

saveta Ernest Dižon, na neki način doživotni predsednik opštine, čije su godine bile pravi izazov Metuzalemu, zabavljao štipkanjem jastučića ispod stola ubeden da istražuje jedru butinu Antoanete Fabr, opštinske blagajnice i retko žestoke usedelice.

Hana ih je bombardovala u proseku s dvanaest takvih priča u minuti. To je bilo u tesnoj vezi s činjenicom da je njena majka Elizabet radila u lokalnoj pekari, koja je na neki način bila agencija za informisanje, služba za špijunažu i kabinet za sentimentalno savetovanje Plavog zaliva.

Sovelovi su ubrzo shvatili da se ekonomija gradića zasniva na posebnoj verziji pariškog kapitalizma. Pekara je naizgled prodavala vekne hleba, ali je iza paravana već počinjala era informacija. Gospodin Safon, obućar, popravljao je kaiševe, rajsferšluse i donove, ali njegova najjača strana i mamac za klijentelu bilo je njegovo drugo lice astrologa i čitača natalnih karata...

Uvek se ponavljao isti obrazac. Život je delovao mirno i jednostavno, ali je istovremeno imao više nabora od vizantijske šifonske zavese. Bilo je ključno prepustiti se tom posebnom ritmu mesta, slušati njegove stanovnike i dozvoliti da vas oni vode kroz ceremonije kroz koje svaka pridošlica mora da prođe pre nego što može da kaže da živi u Plavom zalivu.

Stoga bi Simona, svaki put kada bi došla u mesto da uzme poštu i Lazarusove pošiljke, svratila do pekare da sazna nešto o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Dame Plavog zaliva prihvatile su je rado, i nije im dugo trebalo da je obaspu pitanjima o njenom tajanstvenom gazdi. Lazarus je živeo povučeno i retko se mogao videti u Plavom zalivu. To ga je, zajedno s gomilama knjiga koje je dobijao svake nedelje, pretvaralo u izvor tajni bez granica.

„Zamislite vi, draga Simona“, poverila joj se jednom prilikom Paskal Leluš, supruga apotekara, „sam čovek, dobro, takoreći sam... u toj kući, sa svim tim knjigama...“

Simona se obično smešila i klimala glavom na takve izlive oštroumlja, ali je ćutala kao zalivena. Kako je njen pokojni muž jednom prilikom rekao, čovek ne treba da gubi vreme pokušavajući da promeni svet, dovoljno je teško to što pokušava da izbegne da svet promeni njega.

Simona je polako naučila da uvažava Lazarusove neobične zahteve u vezi s njegovom prepiskom. Lična pošta trebalo je da bude otvorena dan nakon prispeća i na nju je trebalo odmah odgovoriti. Komercijalna ili službena pošta trebalo je da bude otvorena na dan prispeća, ali na nju se nije smelo odgovarati pre nego što prođe nedelju dana. A povrh svega, svaka pošiljka koja stigne iz Berlina od pošiljaoca Danijela Hofmana trebalo je da bude uručena njemu lično i nikada, ni pod kakvim izgovorom, nije je smela otvoriti. Razlozi svih tih pojedinosti nje se ne tiču, zaključila je Simona. Ustanovila je da joj se sviđa da živi u tom mestu i da joj ambijent deluje dovoljno zdravo da joj deca odrastu daleko od Pariza. Kog dana se koja pisma otvaraju delovalo joj je potpuno i savršeno nevažno.

Dorijan je za to vreme otkrio da mu njegovo polustručno bavljenje kartografijom ostavlja sasvim dovoljno vremena da se prijatelji s nekoliko dečaka iz kraja. Kao da nikoga nije zanimalo da li je njegova porodica nova u gradu, ili zna li dobro da pliva (u početku nije znao, ali njegovi novi drugari potrudili su se da ga nauče da se održava na površini). Saznao je da je boćanje zanimacija za građane koji su pred penzijom i da je jurcanje za devojkama zadatak udešenih petnaestogodišnjaka uhvaćenih u kandže hormonske groznice koja napada kožu i zdrav razum. Dečaci njegovog uzrasta, kako se činilo, vozikali su se na biciklu, maštali i posmatrali svet čekajući da svet počne da posmatra njih. I nedeljom posle podne bioskop. Tako je Dorijan i otkrio jednu novu tajnu ljubav, pored koje je kartografija bleдела kao nauka o crvljivim pergamentima: otkrio je Gretu Garbo. Božansko biće, koje mu je oduzimalo apetit ako bi njeno ime bilo izgovoreno za vreme jela, uprkos tome što je bila starica od... trideset leta.

Dok se Dorijan mučio nedoumicom je li njegova oduševljenost ženom na pragu starosti znak izopačenosti, Irena je bila ta koja je, najviše od svih njih, pretrpela Hanin čeonu napad u punoj snazi. Na dnevnom redu bila je lista slobodnih i poželjnih devojaka. Hana je smatrala da će Irena, ne počne li posle petnaest dana blago da koketira s nekim od momaka, početi da smatraju čudnom sojkom. Prva je Hana priznala da momci u pogledu bicepsa glatko prolaze, ali da im je, što se mozga tiče, bog davao malo i striktno

funkcionalno. U svakom slučaju, Irena je imala udvarače i progonitelje, na čemu joj je drugarica zavidela.

„Draga moja, kada bih ja bila tražena koliko i ti, do sada bih bila Mata Hari“, govorila bi Hana.

Irena se, gledajući u zverinjak udvarača, sramežljivo smeškala.

„Nisam sigurna da želim... Izgledaju malo priglupo...“

„Priglupo?“, prasnula je Hana zbog tolikih prilika. „Ako hoćeš da čuješ nešto zanimljivo, idi u bioskop ili pročitaj neku knjigu!“

„Razmisliću i o tome“, smejala se Irena.

Hana je odmahivala glavom.

„Završićeš kao moj rođak Ismael“, presudila bi.

Ismael je bio njen rođak, kojem je bilo šesnaest godina, i prema onom što je Hana ispričala o njemu, odrastao je u njenoj porodici nakon što su mu poginuli roditelji. Radio je kao mornar na brodu njenog strica, ali njegove prave strasti bile su samoća i njegov jedrenjak, koji je sam napravio i nadenuo mu ime koje Hana nikako nije mogla da zapamti.

„Mislim da je neko grčko ime. Uf!“

„I gde je sada?“, upitala je Irena.

„Na moru. Letnji meseci dobri su za ribare koji idu u ekspedicije na pučinu. Tata i on su na brodu Estel. Vratit će se tek u avgustu“, objasnila je Hana.

„Mora da je tužno što provode toliko vremena na moru, razdvojeni od porodice...“

Hana je slegnula ramenima.

„Treba zaraditi za život...“

„Ne sviđa ti se baš da radiš u Krejvenmuru, je l' da?“, nagovestila je Irena.

Prijateljica ju je pogledala donekle iznenađeno.

„To nije moja stvar... naravno“, ispravila se Irena.

„Ne smeta mi pitanje“, rekla je Hana smešeći se. „Istina je da mi se baš i ne sviđa, tako je.“

„Zbog Lazarusa?“

„Ne. Lazarus je ljubazan i bio je veoma dobar prema nama. Kada je tata nastradao od elise, pre mnogo godina, on mu je platio operaciju. Da nije bilo Lazarusa...“

„A zašto onda?“

„Ne znam. Ima veze s tom kućom. Mašinama... Kuća je puna mašina koje te neprestano posmatraju.“

„To su samo igračke.“

„Probaj da prespavaš jednom tamo. Čim sklopiš oči, tik-tak, tik-tak...“ Pogledale su se.

„Tik-tak, tik-tak...?“, ponovila je Irena. Hana joj je uputila sarkastičan osmeh.

„Možda sam ja kukavica, ali ti si na dobrom putu da postaneš usedelica.“

„Obožavam usedelice“, uzvratila je Irena.

Na taj način, gotovo neprimetno, dani su se smenjivali na kalendaru i, pre nego što su приметили, došao je avgust. S njim su stigle i prve letnje kiše, prolazna nevremena koja su trajala tek po nekoliko sati. Simona se bila pozabavila novim dužnostima. Irena se privikla na život s Hanom. A Dorijan je, šta reći, učio da roni i crtao zamišljene mape tajne geografije Grete Garbo.

Jednog od tih avgustovskih dana u kom je kiša od prethodne noći od oblaka napravila pamučne dvorce na blistavoj plavoj morskoj ploči, Hana i Irena odlučile su da podu u šetnju Englezovom plažom. Navršavalo se mesec i po dana od dolaska porodice Sovel u Plavi zaliv. I kada se činilo da više nema mesta iznenađenjima, ona su takoreći tek počinjala.

* * *

Podnevno svetio otkrivalo je trag koraka duž obale, udubljenja na beloj peščanoj ploči. Na moru su jarboli iz udaljene luke trepereli kao fatamorgana.

Usred bele beskonačnosti peska sitnog kao prah Irena i Hana odmarale su se na ostacima starog čamca nasukanog na obalu, okružene jatom malih plavih ptica koje su se izgleda gnezdile između snežnobelih dina na plaži.

„Zašto je zovu Englezova plaža?“, izustila je Irena dok je posmatrala pusto prostranstvo između naselja i rta.

„Ovde je godinama u jednoj brvnari živeo jedan stari slikar, Englez. Jadničak, imao je više dugova od kičica. Poklanjao je ljudima iz kraja

slike u zamenu za hranu i odeću. Umro je pre tri godine. Sahranili su ga ovde, na plaži na kojoj je proveo čitav život", objasnila je Hana.

„Kada bi meni dali da biram, i ja bih volela da me sahrane na mestu kao što je ovo.”

„Kakve radosne misli”, našalila se Hana pomalo prekorno.

„Ali mi se ne žuri”, napomenula je Irena, dok joj se pogled spuštao na mali jedrenjak koji je plovio zalivom na stotinak metara od obale.

„Uf...”, promrmljala je njena drugarica. „Eno ga: usamljeni mornar. Nije mogao da sačeka ni dan da uđe u svoj jedrenjak.”

„Ko to?”

„Moj otac i moj brat od strica vratili su se juče s broda”, objasnila je Hana. „Otac još spava, ali ovaj mali... Njemu nema leka.”

Irena se zagledala u more i jedrenjak što je plovio zalivom.

„To je moj brat Ismael. Pola života provodi u tom jedrenjaku, kad god ne radi s mojim ocem u pristaništu. Ali, dobar je momak... Vidiš li ovaj medaljon?”

Hana joj je pokazala divan medaljon koji joj je visio oko vrata na zlatnom lancu: sunce koje uranja u more.

„To mi je poklonio Ismael...”

„Divan je”, rekla je Irena razgledajući ga pažljivo.

Hana je ustala i ispustila takav urlik da je jato plavih ptica bezmalo odskočilo na drugi kraj plaže. Ubrzo ih je nejasna prilika pored jarbola pozdravila i jedrenjak je zaplovio pramcem ka plaži.

„Samo da napomenem da ga ne pitaš ništa u vezi s jedrenjakom”, upozorila ju je Hana. „A ako on pokrene tu temu, nemoj ga pitati kako ga je napravio. U stanju je da satima priča o tome.”

„To vam je izgleda porodično...”

Hana ju je pogledala besno.

„Ostaviću te ovde na plaži na milost i nemilost rakovima.”

„Izvini.”

„Prihvatam izvinjenje. Ali ako ti ja delujem brbljivo, upoznaćeš moju kumu, pored nje svi ostali delujemo nemo.”

„Baš bih volela da je upoznam.”

„Ha”, uzvratila je Hana ne mogavši da suzbije podsmešljiv osmeh.

Ismaelov jedrenjak glatko je prošao kroz pojas talasa, i kobilica broda uvukla se u pesak kao nož. Mladić je požurio da popusti donji deo jedra i spustio ga do dna jarbola za svega nekoliko sekundi.

Prakse mu očigledno nije nedostajalo. Čim je skočio na kopno, Ismael je nesvesno odmerio Irenu od glave do pete i bilo je jasno da u tome ima iskustva koliko i u mornarskim veštinama. Hana je prevrnula očima i u šali se isplazila. Zatim ih je predstavila jedno drugom, naravno, na svoj način.

„Ismaele, ovo je moja drugarica Irena“, izjavila je uljudno, „ali nema potrebe da je gutaš pogledom.“

Momak je svoju rođaku gurnuo laktom i pružio ruku Ireni:

„Zdravo...“

Njegov štur pozdrav išao je zajedno sa sramežljivim i iskrenim osmehom. Irena se rukovala s njim.

„Ne brini, nije glup. Tako on kaže da mu je drago i tako to“, pojasnila je Hana.

„Moja sestra toliko priča da ponekad mislim da će istrošiti rečnik“, našalio se Ismael. „Pretpostavljam da ti je već napomenula da me ne pitaš ništa u vezi s jedrenjakom...“

„E pa, nije“, odgovorila je Irena oprezno.

„Da. Hana misli da je to jedino o čemu umem da razgovaram.“

„Ne idu ti loše ni mreže ni jedra, ali, pored jedrenjaka, sve ostalo ti je, rođače, mrka kapa.“

Irena je sa zadovoljstvom ispratila okršaj u kome su oboje uživali. U njemu nije bilo zlobe, ili makar ni manje ni više od one koja je dovoljna da se začini svakodnevice.

„Čuo sam da ste se doselili u Kuću na rtu“, rekao je Ismael.

Irena se usredsredila na momka i napravila je u sebi njegov portret. Nekih šesnaest godina, tako je. Po koži i kosi videlo se da je puno na moru. Njegova građa otkrivala je težak fizički rad, a ruke i šake bile su mu išarane malim ožiljcima, veoma retkim kod pariških dečaka. Jedan duži i izraženiji ožiljak pružao se duž njegove desne noge, od nešto iznad kolena pa sve do skočnog zgloba. Irena se pitala gde li je zaradio taj trofej. Naposletku je primetila njegove oči, jedino njegovo obeležje koje joj nije delovalo obično. Velike i svetle, Ismaelove oči delovale su kao da su nacrtane da kriju tajne iza prodornog i neodređeno tužnog pogleda. Irena se sećala takvih pogleda u očima bezimenih vojnika s kojima je delila tri nepuna minuta u ritmu muzike trećerazrednog orkestra, pogleda koji su krili strah, tugu ili gorčinu.

„Draga, da nisi pala u trans?“, prekinula ju je Hana.

„Razmišljam o tome kako je kasno. Mama će se zabrinuti.“

„Tvoja mama će biti presrećna da je ostavite nekoliko sati na miru, ali kako hoćeš“, rekla je Hana.

„Mogu da te odvezem jedrenjakom ako želiš“, ponudio se Ismael. „Kuća na rtu ima malo pristanište između stena.“

Irena je pogledala upitno u Hanu.

„Ako kažeš da nećeš, slomićeš mu srce. Moj brat na jedrenjak ne bi pozvao ni Gretu Garbo.“

„Ti ne ideš?“, upitala je Irena donekle postićeno.

„Ne bih se popela na tu olupinu ni da mi plate. Osim toga, danas imam slobodan dan i večeras je na trgu ples. Ja bih na tvom mestu razmislila. Dobre prilike se nalaze na kopnu. To ti kaže ribareva kći. Ali, šta ja pričam. Hajde, idi. A ti, mornaru, da se pobrineš da mi drugarica stigne živa i zdrava u luku. Jesi li me čuo?“

Jedrenjak, koji se izgleda zvao Kjaneos, zaplovio je morem, dok su se njegova bela jedra širila na vetru i pramac presecao vodu u pravcu rta.

Ismael je devojci upućivao sramežljive osmehe posle svakog manevra, i seo je za kormilo tek kada je brod uhvatio stabilan pravac. Držeći se za ogradu, Irena je pustila da joj se koža nakvasi kapima vode koje je vetar bacao na njih. Do tada ih je vetar već snažno gurao, a Hana je postala majušna prilika koja ih je pozdravljala s obale. Žilavost s kojom se jedrenjak probijao kroz zaliv i zvuk mora koje zapljuskuje trup broda davali su Ireni želju da se smeje bez očiglednog povoda.

„Prvi ti je put?“, upitao je Ismael. „Mislim, na jedrenjaku.“

Irena je klimnula glavom.

„Drugačije je, zar ne?“

Ona je ponovo klimnula glavom i osmehnula se. Nije mogla da odvoji oči od velikog ožiljka na Ismaelovu nozi.

„Jegulja“, objasnio je momak. „Duga je to priča.“

Irena je podigla pogled i zagledala se u obrise Krejvenmura, koji se izdizao iznad vrhova šume.

„Šta znači ime tvog jedrenjaka?“

„Na grčkom je. Kjaneos: cijan“, odgovorio je Ismael zagonetno.

I pošto se Irena namrštila ne razumevši, nastavio je:

„Grci su koristili tu reč da opišu tamnoplavu, boju mora. Kada Homer govori o moru, poredi njegovu boju s bojom tamnog vina. To je njegova reč: kjaneos.”

„Vidim da umeš da govoriš o još nečem osim o brodu i mrežama.”

„Trudim se.”

„Od koga si to naučio?”

„Da plovim? Sam.”

„Ne, nego to o Grcima...”

„Moj otac je voleo istoriju. Još čuvam neke njegove knjige...”

Irena je ućutala.

„Hana ti je sigurno rekla da su moji roditelji umrli.”

Ona je samo klimnula glavom. Ostrvce sa svetionikom dizalo se na dvesta metara od njih. Irena ga je posmatrala s oduševljenjem.

„Svetionik je već dugo zatvoren, godinama. Sada se koristi onaj u luci u Plavom zalivu”, objasnio joj je.

„Više niko ne dolazi na ostrvo?”, upitala je Irena.

Ismael je odmahnuo glavom.

„A zašto?”

„Da li voliš priče o duhovima?”, uzvratilo je pitanjem.

„Zависи...”

„Meštani veruju da je malo ostrvo sa svetionikom začarano ili tako nešto. Priča se da se tu pre mnogo vremena udavila jedna žena. Ima nekih ljudi koji vide čak i svetla. No, svako mesto ima svoje priče, pa tako i ovo.”

„Svetla?”

„Septembarska svetla”, rekao je Ismael dok su desnim bokom broda prolazili kraj ostrvca. „Legenda, ako hoćeš tako da je zoveš, kaže da su jedne noći krajem leta, za vreme maskenbala, meštani videli ženu s maskom kako u luci ulazi u jedrenjak i isplovljava. Jedni su mislili da ide na tajni sastanak sa svojim ljubavnikom na ostrvce sa svetionikom, drugi pak da beži od nepriznatog zločina... Vidiš i sama, sva objašnjenja mogu biti tačna jer, zapravo, niko nije znao ko je ona. Lice joj je bilo prekriveno maskom. Međutim, dok je prolazila kroz zaliv, strašno nevreme koje je počelo iznebuha bacilo je njen brod o stene i smrskalo ga. Tajanstvena žena bez lica se udavila, ali njeno telo nikada nije pronađeno. Nekoliko dana kasnije plima je izbacila na obalu njenu masku, razbijenu o stene. Od tada se govori

da poslednjih dana leta, u sumrak, mogu da se vide svetla na ostrvu..."

„Duh te žene..."

„Aha... koja pokušava da dovrši svoje osujećeno putovanje do ostrva... Tako se priča."

„A je li to tačno?"

„To je priča o duhovima. U nju ili veruješ ili ne veruješ."

„Da li ti veruješ u nju?", zapitkivala je Irena.

„Ja verujem samo u ono što vidim."

„Sumnjičavi mornar."

„Tako nekako."

Irena je još jednom pogledala u pravcu ostrvca. Talasi su snažno udarali o stene. Napukla stakla na kuli svetionika prelamala su svetlost razgrađujući je u utvarnu dugu koja je bleдела iza vodene zavese što su je pravili talasi.

„Jesi li nekada bio tamo?", upitala je.

„Na ostrvcu?"

Ismael je zategao neki konopac i jednim pokretom kormila jedrenjak se nagnuo ulevo tako da mu se pramac okrenuo u pravcu rta presecajući struju koja dolazi iz kanala.

„Možda bi volela da ga vidiš", predložio je, „mislim na ostrvce."

„Dozvoljeno je?"

„Sve je dozvoljeno. Pitanje je samo da li smeš", odgovorio je Ismael i nasmešio se izazivački.

Irena ga je gledala pravo u oči.

„Kada?"

„Sledeće subote. Na mom jedrenjaku."

„Sami?"

„Sami. Mada, ako se plašiš..."

„Ne plašim se", prekinula ga je Irena.

„Onda smo se dogovorili, u subotu. Doći ću po tebe na pristanište u podne."

Irena je skrenula pogled ka obali. Kuća na rtu dizala se između litica. Dorijan ih je posmatrao s trema ne uspevajući da sakrije radoznalost.

„Moj brat Dorijan. Možda bi voleo da se popneš i upoznaš moju majku..."

„Nisam vičan porodičnom upoznavanju.“

„Neki drugi put, onda.“

Jedrenjak je ušao u malu prirodnu uvalu koju su čuvale litice u podnožju Kuće na rtu. Dugo uvežbavanim spretnim pokretima, Ismael je spustio jedro i pustio da inercija struje odvuče brod do pristaništa. Potom je uhvatio užu i skočio na kopno da pridrži brod. Kada je brod bio obezbeđen, Ismael je pružio ruku Ireni.

„Nego, Homer je bio slep. Kako je mogao da zna koje je boje more?“, upitala ga je devojka.

Ismael ju je uhvatio za ruku i snažnim pokretom izvukao je na pristanište.

„Razlog više da veruješ samo u ono što vidiš“, uzvratio je momak držeći je i dalje za ruku.

„Oči ponekad varaju“, naglasila je.

„Mene ne varaju.“

„Hvala na vožnji.“

Ismael je klimnuo glavom i dopustio da njena ruka polako isklizne iz njegove.

„Vidimo se u subotu “

„Vidimo se u subotu.“ ...

Ismael je ponovo uskočio u jedrenjak, popustio užu i pustio da ga struja nosi dalje od pristaništa dok on polako ponovo podiže jedro. Vetar ga je odneo do ulaza u uvalu i za svega nekoliko sekundi Kjaneos je ušao u zaliv i zajahao talase.

Irena je nastavila da stoji na pristaništu i posmatra kako se belo jedro smanjuje u beskonačnosti zaliva. U nekom trenutku primetila je da joj na licu još titra osmeh i da joj kroz ruke prolaze sumnjivi žmarci. Tada je shvatila da joj predstoji veoma duga nedelja.

4. TAJNE I SENKE

U *Plavom zalivu* kalendar je razlikovao samo dva doba: leto i ostali deo godine. Leti su meštani radili trostruko duže kako bi snabdeli priobalna mesta u okruženju, u kojima su se nalazile banje, turisti i ljudi, došli iz grada u potrazi za plažama, suncem i dokolicom. Pekari, zanatlije, krojači, stolari, moleri i svi ostali zavisili su od ta tri duga meseca u kojima se sunce smešilo normandijskoj obali. Tokom tih trinaest ili četrnaest nedelja stanovnici *Plavog zaliva* pretvarali su se u vredne mrave, da bi mogli spokojno da provedu ostatak godine kao skromni cvrčci. A ako su neki dani bili posebno intenzivni, to su onda bili prvi dani avgusta, kada je potražnja za lokalnim proizvodima rasla od nule do beskonačno.

Jedan od malobrojnih izuzetaka od tog pravila bio je Kristijan Iper. On je, kao i ostali vlasnici mesnih ribarnica, podnosio sudbinu mrava dvanaest meseci godišnje. Iste misli svakoga leta su u isto vreme prolazile glavom iskusnog ribara dok bi gledao kako mesto širi svoja jedra svuda oko njega. Tada bi razmišljao o tome da je pogrešio zanimanje i da bi bilo mudrije da je prekinuo tradiciju od sedam generacija i započeo hotelijerski, trgovački ili kakav drugi posao. Možda tako njegova kćerka Hana ne bi morala da provodi nedelju služeći u Krejvenmuru i možda bi tako ribar uspevao da gleda lice svoje supruge duže od trideset minuta dnevno, petnaest u zoru, petnaest u sumrak.

Ismael je gledao u strica dok su popravljali brodsku pumpu. Ribara je odavalo njegovo zamišljeno lice.

„Mogao bi da otvoriš nautičku radionicu“, napomenuo je Ismael. Stric je odgovorio gundanjem ili nečim sličnim. „Ili da prodaš brod i uložiš u radnju gospodina Didijea. Navaljuje već šestu godinu“, nastavio je mladić.

Njegov stric je prekinuo ono što je radio i pogledao u svog bratanca. Trinaest godina u kojima mu je bio kao otac nije uspelo da izbriše ono čega se najviše pribojavao i što je obožavao kod tog mladića: upornu i potpunu sličnost s njegovim pokojnim ocem, uključujući sklonost davanju mišljenja kada mu niko ne traži savet.

„Možda bi trebalo ti tako da uradiš“, uzvratilo je Kristijan. „Uskoro ću napuniti pedesetu. U mojim godinama čovek ne menja posao tako

lako."

„Zašto se onda žališ?"

„A ko se ne žali?"

Ismael je slegao ramenima. Obojica su se ponovo usredsredili na pumpu.

„Dobro. Neću reći više ni reč", promrmljao je Ismael.

„Nećemo biti te sreće. Zategni to."

„Ovde nema spasa. Treba da promenimo pumpu. Jednog dana će samo neprijatno da nas iznenadi."

Iper mu je uputio svoj omiljeni osmeh, rezervisan za procenjivače na ribljoj pijaci, lučke vlasti i tlačitelje različitog soja.

„Ova pumpa je pripadala mom ocu, a pre toga mom dedi. A pre njega..."

„Na to mislim", prekinuo ga je Ismael. „Verovatno će biti korisnija u muzeju nego ovde."

„Aman."

„U pravu sam. I ti to znaš."

Nerviranje strica, ako se izuzme plovidba jedrenjakom, bila je Ismaelova omiljena razbibriga.

„Ne nameravam da se dalje raspravljam o tome. Tačka. Kraj. Gotovo."

Za slučaj da nije bilo dovoljno jasno, Iper je završio svoju presudu energičnim i odlučnim okretanjem ključa.

Najednom se začulo sumnjivo krčanje u unutrašnjosti pumpe. Iper se nasmešio momku. Dve sekunde kasnije, kabl koji je upravo učvrstio izleteo je praveći parabolu u vazduhu i preleteo preko njihovih glava. Pratilo ga je nešto što je ličilo na grumen od zavrtnja i neidentifikovanih drangulija. Stric i bratanac pratili su kretanje sitnih komadića alata sve dok ovi nisu sleteli, vrlo nepristojno, na susedno plovilo, brod Zerara Pikoa. Piko, nekadašnji bokser, građen kao bik s mozgom krpelja, ispitao je komade i odmah zatim pogledao u nebo. Iper i Ismael su se zgledali.

„Ne verujem da ćemo primetiti razliku", predložio je Ismael.

„Kada budem želeo da čujem tvoj savet..."

„Zatražićeš ga. U redu. Nego, pitao sam se da li bi ti smetalo da sledeće subote uzmem slobodno. Hteo sam da uradim neke popravke na jedrenjaku..."

„Da te popravke nisu kojim slučajem plave, metar šezdeset, sa zelenim očima?“, dobacio mu je Iper. Ribar se zločesto nasmejao svom bratancu.

„Vesti se brzo šire“, rekao je Ismael.

„Ako zavise od tvoje sestre, lete, dragi nećaće. Kako se zove dama?“

„Irena.“

„Vidim.“

„Nema šta da se vidi.“

„Videćemo.“

„Prijatna je, to je sve.“

„Prijatna je, to je sve“, ponovio je Iper imitirajući hladan, ravnodušan bratančev glas.

„Bolje zaboravi na to. Nije dobra ideja. Radiću u subotu“, prekinuo ga je Ismael.

„Pa, treba očistiti krmu. Na njoj već nedeljama leži trula riba i bazdi kao đavo.“

„Odlično.“

Iper se grohotom nasmejao.

„Bandoglav si kao tvoj otac. Je l' ti se ta devojka sviđa?“

„Hm.“

„Sa mnom nemoj da koristiš jednosložne reči, Romeo. Tri puta sam stariji od tebe. Sviđa ti se ili ne?“

Momak je slegao ramenima. Obrazi su mu goreli kao zrele breskve. Naposletku je promrmljao nešto nerazgovetno.

„Prevedi“, navaljivao je stric.

„Rekao sam da. Mislim, da. Jedva da je poznajem.“

„Dobro. To je više nego što sam ja mogao da kažem o tvojoj strini kada sam je prvi put video. A nebo mi je svedok da je svetica.“

„Kakva je bila kao mlada?“

„Ne počinjimo da ne bi subotu proveo na krmi“, pripretio mu je Iper.

Ismael je klimnuo glavom i pošao da skupi alat za rad. Njegov stric je očistio mast s ruku i gledao ga ispod oka. Poslednja devojka za koju je pokazao zanimanje bila je izvesna Laura, kćerka trgovca iz Bordoia, a od tada je prošlo skoro dve godine. Jedina ljubav njegovog bratanca, izuzev njegove nedokučive stidljivosti, bilo je more, i samoća. Ta devojka mora da ima nešto posebno.

„Očistiću krmu do petka“, najavio je Ismael.

„Slobodno.“

Kada su stric i bratanac u sumrak dospeli na pristanište, na putu kući videli su da njihov sused Piko i dalje ispituje tajanstvene komade pokušavajući da odredi hoće li tog leta padati šrafovi umesto kiše ili to nebo pokušava da mu pošalje neki znak.

* * *

Kada je stigao avgust, Sovelovi su imali utisak da u Plavom zalivu žive najmanje godinu dana. Oni koji ih nisu poznavali već su bili obavešteni o njihovim kretanjima zahvaljujući govornim veštinama Hane i njene majke, Elizabet Iper. Nekim čudnim tračersko-magičnim putevima vesti su stizale u pekaru u kojoj je ona radila i pre nego što bi se dogodile. Ni radio ni novine nisu se mogli nositi s radnjom Elizabet Iper. Kroasani i sveže vesti, od svitanja do sumraka. Tako su u petak jedini stanovnici Plavog zaliva koji nisu bili obavešteni o navodnom zaljublivanju na prvi pogled između Ismaela Ipera i nedavno doseljene Irene Sovel bile ribe i sami akteri. Nije bilo važno da li se između njih nešto dogodilo, ili će se tek dogoditi. Kratko putovanje od Englezove plaže do Kuće na rtu na jedrenjaku već je postalo deo anala tog leta 1937.

Uistinu, prva polovina avgusta u *Plavom zalivu* prošla je brzinom svetlosti. Simoni je konačno uspeo da u glavi stvori mapu Krejvenmura. Popis svih neodložnih dužnosti u održavanju kuće bio je beskonačan. Dovoljno je bilo da uspostavi kontakt s lokalnim dobavljačima, prođe kroz račune i knjige i pozabavi se Lazarusovom poštom pa da joj prođe dan, ne računajući trenutke neophodne za disanje i spavanje. Dorijan, naoružan biciklom koju mu je Lazarus poklonio u znak dobrodošlice, pretvorio se u njenog goluba pismošu i za svega nekoliko dana dečak je poznao put Englezove plaže, svaki kamen, svaku pukotinu.

Tako je svakog jutra Simona počinjala da radi šaljući poštu koja je trebalo da ode tog dana i pažljivo razdvajajući primljenu, onako kako joj je Lazarus objasnio. Jedna mala beleška, tek presavijen list hartije, omogućavala joj je da ima pri ruci brzi podsetnik na sve neobične zahteve koje je Lazarus imao. Još je pamtila svoj treći dan,

kada greškom samo što nije otvorila jedno od pisama koje je iz Berlina poslao taj Danijel Hofman. Nešto ju je opomenulo u poslednjoj sekundi.

Pošta od Hofmana obično je stizala na devet dana, gotovo matematički precizno. Koverte od pergamenta uvek su bile zapečaćene grbom u obliku slova D. Simona se ubrzo navikla da ih razdvaja od ostatka pošte i nije obraćala pažnju na to da su posebne. Prve nedelje avgusta, međutim, dogodilo se nešto što je iznova pobudilo njenu radoznalost prema zagonetnim pošiljkama gospodina Hofmana.

Simona je u cik zore ušla u Lazarusov kabinet da bi mu na radnom stolu ostavila pristigle račune i uplate. Radije je to radila u prvim jutarnjim satima, pre nego što proizvođač igračaka dođe u kabinet, da ga kasnije ne bi prekidała i ometala. Pokojni Arman imao je naviku da počne svoj radni dan pregledanjem računa i uplata. Dok je mogao.

Tog jutra je Simona, kao i obično, ušla u kabinet i osetila miris duvana u vazduhu, zbog čega je pretpostavila da se Lazarus prethodne noći tamo bio zadržao do kasno. Spuštala je dokumenta na radni sto kada je primetila da se u kaminu nalazi nešto što se dimilo između zgasle žeravice. Zaintrigirana, prišla je kaminu i žaračem pokušala da dokuči o čemu se radi. Na prvi pogled radilo se o svežnju uvezanih papira koje vatra nije uspela sasvim da proguta. Upravo je bila krenula da izađe iz prostorije kada je u zgasloj žeravici jasno videla pečatni grb na svežnju papira. Pisma. Lazarus je bacio u vatru pisma Danijela Hofmana da ih uništi. Šta god da je razlog, pomislila je Simona, nje se to ne tiče. Spustila je žarač i izašla iz kabineta odlučivši da više nikada ne pretura po ličnim stvarima svog gazde.

* * *

Dobovanje kiše po staklima probudilo je Hanu. Bila je ponoć. Soba je bila utonula u plavičastu tminu i svetlost udaljenog nevremena iznad mora pravila je oko nje utvarne senke. Mehaničko kucanje jednog od Lazarusovih satova koji govore dopiralo je sa zida. Sat je

imao nasmejjano lice, a okicama je micao levo-desno bez prestanka. Hana je uzdahnula. Nije volela da provodi noć u Krejvenmuru.

Pri svetlosti dana kuća Lazarusova Jana izgledala joj je kao nepregledan muzej izuma i čudesa. Kad padne noć, međutim, stotine mehaničkih stvorenja, maski i automata pretvaralo se u sablasno carstvo koje nikada ne spava, uvek bdi i nadgleda u mračnoj kući, ne prestajući da se smeška, ne prestajući da gleda u nepoznatom pravcu.

Lazarus je spavao u jednoj od soba u zapadnom krilu, odmah kraj sobe svoje supruge. Osim njih dvoje i Hane, u kući su živele desetine stvorenja koje je izumeo proizvođač igračaka, u svakom hodniku, u svakoj sobi. U tišini noći Hana je mogla čuti odjeke mehaničkih utroba svih njih. Ponekad, kada san nije hteo da joj dođe na oči, satima ih je zamišljala nepokretne, sa staklenim očima koje se cikle u mraku.

Tek što je ponovo sklopila oči, začula je taj zvuk, običan udarac prigušen zvukom kiše. Hana je ustala i prošla kroz sobu do praga svetlosti koja je dopirala kroz prozor. Džungla kula, lukova i špicastih krovova Krejvenmura ležala je ispod olujnog pokrivača. Vučje njuške gargojla bljuvale su reke crne vode u bezdan. Kako samo mrzi to mesto...

Zvuk je ponovo dopro do njenih ušiju i Hanin se pogled spustio na niz prozora zapadnog krila. Vetar je izgleda bio otvorio jedan od prozora na drugom spratu. Zaveses se njihale na kiši i kapci su neprekidno udarali o zid. Devojka je proklela svoju sudbinu. Od same ideje da izađe u hodnik i prođe kroz kuću sve do zapadnog krila ledila joj se krv u žilama.

Pre nego što je strah navede da odustane od svoje dužnosti, navukla je ogrtač i obula papuče. Nije bilo svetla, tako da je uzela svećnjak i upalila sveće. Njihovo bakarno treperenje načinilo je sablasni veo oko nje. Hana je spustila šaku na hladnu okruglu ručku na vratima sobe i progutala pljuvačku. U daljini su kapci one mračne sobe i dalje udarali o zid. Čekali su je.

Zatvorila je vrata za sobom i krenula put beskrajnog hodnika što je vodio u tamu. Podigla je svećnjak i ušla u prolaz okružen siluetama Lazarusovih igračaka koje su mlitavo visile sa zidova. Hana se trudila da gleda ispred sebe i ubrzala je korak. Na drugom spratu

nalazili su se mnogi stari Lazarusovi automati, bića koja su se trapavo kretala, čije su crte lica često bile groteskne, poneke i zastrašujuće. Skoro svi su bili zatvoreni u staklenim vitrinama, u kojima bi najednom oživali, bez najave, na naredbu nekog unutrašnjeg mehanizma koji ih je nasumice budio iz mehaničkog sna.

Hana je prošla ispred Madam Saro, proročice koja je u svojim rukama od pergamenta mešala tarot karte, uzimala jednu i pokazivala je gledaocu. Uprkos svim svojim naporima, devojka nije uspjela da ne pogleda u sablasnu statu te Ciganke od izdeljanog drveta. Cigankine oči su se otvorile i njene ruke pružile su jednu kartu ka Hani. Hana je progutala pljuvačku. Na karti je bila figura crvenog đavola u plamenu.

Nekoliko metara dalje torzo čoveka s maskama klatio se s kraja na kraj. Automat je neprestano menjao maske na svom nevidljivom licu. Hana je skrenula pogled i požurila. Prošla je kroz taj hodnik stotinu puta preko dana. To su bile samo beživotne mašine i nisu zasluživale njenu pažnju, a još manje njen strah.

S tim umirujućim mislima, skrenula je na samom kraju hodnika u pravcu zapadnog krila. Minijturni orkestar Maestra Firetija odmarao se uz jednu stranu hodnika. Za novčić, figure orkestra svirale su jednu posebnu verziju Mocartovog Turskog marša.

Hana se zaustavila ispred poslednjih vrata u hodniku, ogromne drvene ploče od rezbarenog hrasta. Svaka vrata u Krejvenmuru imala su različito izrađen reljef u drvetu, koji je prikazivao čuvene priče: braća Grim ovekovječena hijeroglifima na dvorskoj ebonovini. U devojčinim očima te rezbarije su bile jednostavno zlokobne. Nikada nije ušla u tu sobu, jednu od mnogih soba u kući u koje nije ni kročila. Niti bi, osim ako je neophodno.

Čula je kroz vrata kako prozorski kapci i dalje udaraju o zidove. Ledeni dah noći provlačio se kroz spojeve na vratima i dodirivao joj kožu. Hana je pogledala još jednom u dugačak hodnik iza sebe. Lica članova orkestra gledala su u tamu. Jasno se čuo zvuk vode i kiše, kao da hiljade malih paukova trčkara po krovu Krejvenmura. Devojka je duboko udahнула i, spustivši ruku na okruglu ručku na vratima, ušla u sobu.

Ledeni vazduh je naleteo na nju, treskom zatvorio vrata i ugasio sveću. Zastori od tila njihali su se mokri od kiše kao posteljina na vetru. Hana je načinila nekoliko koraka i požurila da zatvori prozor zategnuvši kvaku koju je vetar bio olabavio. Devojka je prepipala džepove svog kućnog ogrtača drhtavim prstima i izvukla kutiju šibica kako bi ponovo zapalila sveće. Tama je oživela oko nje kada je svetlost u svećnjaku ponovo zaplesala. Kroz tamne senke, svetlost je otkrivala ono što je njenim očima izgledalo kao dečja soba. Mali krevet pored pisaćeg stola. Dečje knjige i odeća prebačena preko stolice. Par uredno složenih cipela ispod kreveta. Minijaturno raspeće okačeno iznad uzglavlja kreveta.

Hana je napravila nekoliko koraka ka krevetu. Bilo je tu nečeg čudnog, nečeg zbunjujućeg, nečeg što nije uspevala da otkrije u vezi s tim predmetima i nameštajem. Pogledom je ponovo prešla preko dečje sobe.

U Krejvenmuru nije bilo dece. Nikada ih nije bilo. Čemu onda ta soba?

Iznenada joj se jedna ideja rodila u glavi. Sada je razumela šta je to što ju je na početku zbunilo. To nije bio red. Ni čistoća. Zbunilo ju je nešto toliko jednostavno, toliko prosto, da je bilo teško zadržati se i tren na tome. To je bila dečja soba. Ali nešto joj je nedostajalo... Igračke. Nije bilo ni jedne jedine igračke u celoj sobi.

Hana je podigla svećnjak i otkrila još nešto na zidovima. Papire. Isečke. Devojka je spustila svećnjak na dečji radni sto i prišla im. Mozaik starih isečaka i fotografija prekrivao je zid. Beličasto lice jedne žene bilo je na jednoj od slika. Njene crte lica bile su grube, oštre, a iz crnih očiju isijavalo je nešto preteće. Isto lice videlo se i na drugim slikama. Hana se zagledala u portret tajanstvene dame s detetom u rukama.

Pogledom je prešla preko zida i primetila deliće starih novina, čiji naslovi naizgled nisu imali nikakve veze jedan s drugim. Vesti o nekakvom groznom požaru u fabrici u Parizu i o nestanku osobe po imenu Hofman tokom tragedije. Lice te žene kao da je opsesivno natapalo celu zbirku isečaka, poredanih kao nadgrobne ploče na zidu groblja sećanja i uspomena. A u sredini, okružena desetinama drugih nečitljivih delova, naslovna strana novina iz 1890. Na njoj lice deteta, očiju ispunjenih užasom. Bile su to oči pretučene životinje.

Snaga te slike pogodila ju je svom silom. Pogled tog dečaka od jedva šest-sedam godina kao da je bio svedok strave koju jedva da je mogao da razume. Hana je osetila hladnoću, jaku hladnoću koja je izbijala iz nje same. Njene oči su pokušavale da dešifruju mutan tekst koji je okruživao sliku. „Dečak od osam godina pronađen je nakon što je sedam dana proveo zatvoren u podrumu, napušten, u mraku“, moglo se pročitati ispod fotografije. Hana je ponovo pogledala lice mališana. Bilo je nečeg neodređeno poznatog u njegovim crtama, možda u očima...

Upravo u tom trenutku Hani se učinilo da čuje odjek nečijeg glasa, glasa koji šapuće iza nje. Okrenula se, ali tu nije bilo nikoga. Devojka je uzdahnula. Iskrice isparenja iz sveća hvatale su u vazduhu hiljade tačkica prašine i sejale purpurnu maglu oko nje. Prišla je jednom od prozora i prstima napravila otvor na zamagljenom staklu. Šuma je bila u potpunom mraku. Svetla u Lazarusovom kabinetu, na kraju zapadnog krila, gorela su, i njegov obris se mogao videti u toplom zlatastom vazduhu koji je treperio iza zavesa. Snop svetla je prošao kroz otvor koji je Hana napravila na staklu i pružio se kao svetlosni kabl duž cele sobe.

Glas se ponovo čuo. Ovoga puta bliži i jasniji. Šaptao je njeno ime. Hana se okrenula ka sobi koja je bila u mraku i prvi put tada primetila sjaj koji ispušta mala staklena bočica. Bočica, crna kao opsidijan, nalazila se u maloj niši u zidu, obavijena senkama.

Devojka je polako prišla tom mestu i zagledala se u bočicu. Na prvi pogled ličila je na flašicu parfema, ali nikada nije videla tako lep primerak, niti tako lepo izbrušeno staklo. Čep u obliku prizme pravio je dugu oko sebe. Hana je osetila neutaživu želju da uzme taj predmet u svoje ruke i prstima pređe preko savršenih linija stakla.

Veoma pažljivo okrenula je bočicu u rukama. Bila je teža nego što je mislila, a staklo je na dodir bilo ledeno. Koža ju je skoro pa pekla. Podigla je bočicu do visine očiju i pokušala da nazre šta je u njoj. Sve što je uspela da vidi bilo je neprozirno crnilo. Međutim, u kontrastu, Hana je imala utisak da se unutra nešto mrda. Gusta crna tečnost, možda parfem...

Njeni drhtavi prsti uhvatili su čep od brušenog stakla. Nešto se mrdnulo u bočici. Hana je oklevala jedan tren. Ali savršenstvo tog predmeta kao da je obećavalo najopojniji miris koji se može zamisliti.

Polako je okrenula čep. Crnilo u bočici ponovo se mrđnulo, ali ona mu više nije poklanjala pažnju. Čep je naposljetku popustio.

Sobu je ispunio neopisiv zvuk, jeka gasa koji izlazi pod pritiskom. Za svega jedan sekund masa crnila širila se vazduhom izlazeći kroz otvor bočice, kao mrlja od ulja u bazenu. Hana je osetila da joj ruke drhte i da je onaj šapćući glas obavija. Kada je ponovo pogledala u bočicu, ustanovila je da je staklo providno i da je ono što je bilo unutra oslobođeno zahvaljujući njoj. Devojka je vratila bočicu na mesto. Osetila je strujanje hladnog vazduha u sobi i sveće su se ugasile jedna po jedna. Kako se mrak proširio sobom, mogao se videti jedan novi obris u tami. Jedna neprozirna silueta kretala se po zidovima bojeći ih tamom.

Senka.

Hana je polako uzmicala ka vratima. Njene drhtave ruke napipale su hladnu ručku na vratima kojima je bila okrenuta leđima. Polako je otvorila vrata piljeći u mrak i spremala se da izađe iz sobe trkom. Nešto se kretalo ka njoj, mogla je da oseti.

Devojka je povukla ručku da zatvori sobu i jedan od reljefa na vratima zakačio se za lančić koji je nosila oko vrata. Iza nje se začu piskav i jeziv zvuk, kao šištanje velike zmiје. Hana je osetila kako joj od stravičnog straha teku suze niz obraze. Lančić se pokidao i devojka je čula kako medaljon pada, nije ga videla u mraku. Izašavši iz sobe, Hana se suočila s tunelom senki koji se otvarao pred njom. Na jednom od krajeva, vrata koja su vodila do stepenica stražnjeg krila bila su otvorena. Utvarno zviždanje ponovo se čulo. Bliže. Hana je potrčala ka stepenicama. Nekoliko sekundi kasnije prepoznala je zvuk ručke koja se okreće u tami. Ovoga puta panika joj je izmamila urlik iz grla i devojka je potrčala niz stepenice.

Spuštanje do prizemlja delovalo joj je beskonačno. Hana je preskakala po tri stepenika, dahtala i trudila se da ne izgubi ravnotežu. Kada je stigla do vrata koja su vodila u stražnji deo vrta u Krejvenmuru, skočni zglobovi i kolena bili su joj izudarani, ali jedva da je osećala bol. Adrenalin je palio barut u njenim venama i gonio je da trči dalje. Vrata koja se nikada nisu koristila bila su zatvorena. Hana je laktom polomila staklo i otvorila vrata sa spoljne strane. Nije osetila posekotinu na nadlaktici sve dok nije zašla u tamu vrta.

Trčala je do oboda šume, dok je sveži vazduh noći milovao njenu odeću natopljenju hladnim znojem i lepio je za njenu kožu. Pre nego što je pošla stazom koja je iz Krejvenmura vodila kroz šumu, Hana se okrenula ka kući očekujući da vidi svog progonitelja kako prolazi kroz seni vrta. Nije bilo ni traga od njega. Duboko je udahнула. Hladan vazduh joj je pržio grlo i u pluća joj zabijao vrelo svrdlo. Spremala se da ponovo potrči kada je ugledala onu priliku prilepljenu za fasadu Krejvenmura. Jedno lice je niklo iz crne ploče i senka je sišla spuštajući se između gargojla kao kakav džinovski pauk.

Hana se bacila u lavirint tame koji je išao kroz šumu. Mesec se sada osmehivao kroz krošnje i bojio je maglu u plavo. Vetar je palio šištave glasove hiljada listova oko nje. Drveće ju je dočekivalo kao okamenjene seni, njihove ruke su joj pružale preteče kandže. I trčala je kao bez duše ka svetlu koje ju je čekalo na kraju tog užasnog tunela, ka vratima u svetlost, koja kao da su se udaljavala od nje što je više napora ulagala da do njih stigne.

Tutnjanje je ispunilo šumu. Senka je prolazila kroz gustiš, uništavajući sve pred sobom, poput smrtonosne testere koja krči put ka njoj. Devojka je ugušila vrisak. Grane i korov napravili su desetine posekotina na njenim šakama, rukama i licu. Iscrpljenost joj je obuzimala dušu kao malj koji joj zatomičuje čula, i šaputala joj je da se preda umoru, da legne da čeka... Ali morala je dalje. Morala je da pobegne odatle. Još nekoliko metara i stići će do puta koji vodi u naselje. Tu će naići neka kola, neko će je pokupiti i pomoći joj. Njen spas se nalazio na svega nekoliko sekundi, samo malo dalje od oboda šume.

Udaljena svetla kola koja su išla oko Englezove plaže obrisala su gustu tamu. Hana se uspravila i povikala u pomoć. Iza nje kao da je vrtlog hvatao rastinje i peo se uz grane drveća. Hana je bacila pogled ka krošnjama koje su skrivale lice meseca. Senka se polako razvukla. Ona je uspela da ispusti poslednji jecaj. Provlačeći se kao kiša katrana, senka se spuštala na Hanu odozgo. Devojka je sklopila oči i prizvala u sećanje lice svoje majke, nasmejane i brbljive.

Malo potom osetila je hladan dah senke na svom licu.

5. ZAMAK U IZMAGLICI

Ismaelov jedrenjak pojavio se tačno na vreme kroz veo izmaglice što je milovala površinu zaliva. Irena i njena majka, koje su na tremu uživale u kafi s mlekom, pogledaše jedna drugu.

„Nema potrebe da ti kažem...”, počela je Simona.

„Nema potrebe da mi kažeš”, odgovorila je Irena.

„Kada smo ti i ja poslednji put razgovarale o muškarcima?”, upitala ju je majka.

„Kada sam napunila sedam godina i naš sused Klod me ubedio da ja njemu dam suknju, a on meni pantalone.”

„Kakav kreten.”

„Imao je samo pet godina, mama.”

„Ako su takvi s pet, zamisli ih s petnaest.”

„Šesnaest.”

Simona je uzdahnula. Šesnaest godina, bože dragi. Njena kćerka je planirala da utekne sa prevejanim morskim vukom.

„To znači da govorimo o odrasloj osobi.”

„On je samo godinu i po dana stariji od mene. Šta mu tu onda dođem ja?”

„Ti si klinka.”

Irena se strpljivo nasmešila majci. Simona Sovel ne bi prošla kao narednik.

„Smiri se, mama, znam šta radim.”

„To mene i plaši.”

Jedrenjak je prošao kroz mali ulaz u zaliv. Ismael je mahnuo s broda. Simona je gledala u momka izvivši jednu obrvu.

„Zašto se ne popne da nas upoznaš?”

„Mama...”

Simona je klimnula glavom. U svakom slučaju, nije gajila nadu da bi upoznavanje ičemu koristilo.

„Ima li nešto što treba da ti kažem?”, ponudila je Simona povlačeći se otvoreno.

Irena ju je poljubila u obraz.

„Poželi mi lep dan.”

Ne sačekavši odgovor, Irena je potrčala ka pristaništu. Simona je gledala kako njena kćerka daje ruku tom strancu (koji u njenim

sumnjičavim očima nije izgledao baš tako mlado) i uskače u njegov jedrenjak. Kada se Irena okrenula da je pozdravi, majka joj se usiljeno osmehnula i uzvratila pozdravom. Gledala ih je kako odlaze u pravcu zaliva pod blistavim suncem na zalasku. Na ogradi trema, jedan galeb, ili galebica, u krizi u kakvoj je ona bila, gledao ju je rezignirano.

„Nije fer“, rekla je galebu. „Kada se rode, niko ti ne kaže da će raditi isto što i ti u njihovim godinama.“

Ptica, kojoj su ta razmišljanja bila strana, sledila je Irenin primer i odletela. Simona se nasmejala svojoj naivnosti i spremila se da se vrati u Krejvenmur. *Rad leči sve*, pomislila je.

* * *

U nekom trenutku vožnje udaljena obala pretvorila se u jedva vidljivu belu liniju između kopna i neba. Istočni vetar gurao je jedra Kjaneosa i pramac jedrenjaka krčio je sebi put ka staklastom pokrivaču smaragdnih odraza kroz koji se moglo videti dno. Irena, čije je jedino prethodno iskustvo na brodu bila kratka vožnja od pre nekoliko dana, gledala je zapanjeno u hipnotišuću lepotu zaliva iz te nove perspektive. Kuća na rtu pretvorila se u belo udubljenje u stenama i fasade živih boja u naselju treperile su između odraza što su se dizali iznad mora. U daljini, rep nevremena jahao je ka horizontu. Irena je zažmurila i slušala šum mora oko sebe. Kada je ponovo otvorila oči, sve je i dalje bilo tu. Bilo je stvarno.

Kada su uhvatili pravac, Ismaelu je malo toga ostalo da radi do da gleda u Irenu, koja kao da je bila pod uticajem morskih čari. Naučnom metodologijom, započeo je svoje posmatranje od njenih bledih gležnjeva penjući se polako i pomno sve dok se nije zadržao na mestu na kom je suknja neobično neprikladno skrivala gornju polovinu devojčinih butina. Tada je pristupio procenjivanju lepe građe njenog vitkog torza. Taj proces je trajao neodređeno vreme, sve dok se, neočekivano, njegov pogled nije spustio na Irenine grudi i Ismael primeti da njegovo ispitivanje nije prošlo neprimećeno.

„O čemu razmišljaš?“, upitala ga je ona.

„O vetru“, slagao je Ismael bez premca. „Menja se i prelazi na jug. To se dešava kada je nevreme. Mislim da će ti se svideti da prvo

obidemo rt. Pogled je spektakularan."

„Kakav to pogled?", upitala je nevino Irena.

Ovog puta nema sumnje, pomislio je Ismael. *Devojka ga zavitlava*. Praveći se da ne razume ironiju svoje saputnice, Ismael je poveo jedrenjak do početka struje koja je kružila oko grebena na kilometar i po od rta. Čim su prešli granicu, njihove oči su mogle da uživaju u beskonačnom prostranstvu velike puste, divlje plaže koja se pružala do magle što je obavijala brdo i zamak Sen Mišel.

„Ovo je *Crni zaliv*", objasnio joj je Ismael. „Tako ga zovu jer su njegove vode mnogo dublje nego vode *Plavog zaliva*, koji je u osnovi peščani pojas od svega sedam-osam metara dubine. Žal."

Ireni je ta čitava mornarska terminologija zvučala kao mandarinski, ali od neobične lepote tog predela dizala joj se kosa na glavi. Njen pogled se spustio na nešto što je ličilo na šupljinu u steni, duplju otvorenu ka moru.

„To je laguna", rekao je Ismael. „Kao krug zatvoren za struje i uskim otvorom povezan s morem. S druge strane nalazi se *Pećina slepih miševa*. Ovaj tunel ulazi u stenu. Vidiš li to? Kako se čini, godine 1746. nevreme je nasukalo piratsku galiju na nju. Ostaci broda, i pirata, i dalje su tu."

Irena ga je pogledala skeptično. Ismael je možda dobar kapetan, ali u pogledu laganja je čist početnik.

„Istina je", ublažio je Ismael. „Ponekad idem da ronim. Pećina se uvlači u stenu i nema kraja."

„Hoćeš li da me povedeš tamo?", upitala je Irena pretvarajući se da veruje u besmislenu priču o utvarnim gusarima.

Ismael je blago pocrveneo. To je zvučalo kao nastavak. Obaveza. Jednom rečju, opasnost.

„Ima slepih miševa. Otuda ime...", upozorio ju je momak, nesposoban da nade bolji argument koji bi je razuverio.

„Obožavam slepe miševe. Leteći pacovi", naglasila je ona, uporna u tome da ga zavitlava.

„Kad god hoćeš", rekao je Ismael spuštajući gard.

Irena mu se toplo osmehnula. Taj osmeh je načisto zbunjivao Ismaela. Nekoliko sekundi nije mogao da se seti duva li vetar sa severa i da li je krma poslastičarski specijalitet. A najgore od svega bilo je to što je devojka primećivala. Vreme je za promenu pravca.

Jednim okretom kormila Ismael je praktično u mestu okrenuo jedrenjak, kriveći ga toliko da je Irena osetila kako joj voda dodiruje kožu. Voda je imala hladan jezik. Devojka je vikala kroz smeh. Ismael se nasmešio. Još nije znao šta je to video u njoj, ali u jedno je bio siguran: nije mogao oka da skine s nje.

„Idemo ka svetioniku“, najavio je.

Nekoliko sekundi kasnije, nošen strujom i s nevidljivom rukom vetra za leđima, Kjaneos je klizio kao strela preko kreste grebena. Ismael je osetio kako ga Irena steže za ruku. Jedrenjak je grmeo kao da jedva dodiruje vodu. Trag od bele pene pravio je vence iza njih. Irena je pogledala u Ismaela i primetila da i on gleda u nju. Na tren su njegove oči uronile u njene i Irena je osetila da joj momak nežno steže ruku. Svet nikada nije bio toliko daleko.

* * *

U podne tog istog dana Simona Sovel prošla je kroz vrata lične biblioteke Lazarusa Jana, koja se nalazila u ogromnom ovalnom kabinetu u srcu Krejvenmura. Beskonačan univerzum knjiga penjao se u vavilonskoj spirali ka svetlarniku od zatamnjenog stakla. Hiljade nepoznatih, tajanstvenih svetova susticalo se u toj beskrajnoj katedrali knjiga. Simona je nekoliko trenutaka zapanjeno gledala u taj prizor, pogleda uhvaćenog u maglu koja je plesala dižući se ka svodu. Trebalo joj je skoro dva minuta da shvati da tu nije sama.

Jedna uredno odevena prilika sedela je za radnim stolom pod sunčevim zrakom koji je vertikalno padao kroz svetlarnik. Čuvši njene korake, Lazarus se okrenuo i, zatvarajući knjigu koju je čitao, više vekova staru i ukoričenu u crnu kožu, osmehnuo se ljubazno. Topao i zarazan osmeh.

„Ah, madam Sovel. Dobro došli u moj mali raj“, rekao je ustajući.

„Nisam htela da vas uznemiravam...“

„Naprotiv, raduje me što jeste“, rekao je Lazarus. „Hteo sam da razgovaram s vama o knjigama koje bih hteo da poručim od firme *Artur Frenčer'...*“

„*Artur Frenčer'*, iz Londona?“

Lazarusovo lice se ozarilo.

„Znate za nju?“

„Moj suprug je imao običaj da kupuje knjige kod njih na putovanjima.“

„Znao sam da bolju osobu nisam mogao izabrati za ovo radno mesto“, rekao je Lazarus, što je Simonu navelo da pocrveni.

„Kako vam se čini da o tome popričamo uz šoljicu kafe?“, pozvao ju je.

Simona je stidljivo pristala. Lazarus se ponovo osmehnuo i vratio debelu knjigu koju je držao u rukama na njeno mesto, među stotine ostalih sličnih knjiga. Simona ga je pratila pogledom dok je to radio i nije mogla da ne primeti naslov koji se dao pročitati napisan rukom na hrbatu. Samo jedna reč, nepoznata i neprepoznatljiva:

Doppelgänger

* * *

Nešto malo pre podneva Irena je s pramca ugledala ostrvce sa svetionikom. Ismael je odlučio da ga obiđe da bi mogao da izvede manevar prilaženja i pristajanja u malu dragu koja se nalazila na ostrvu, stenovitom i nepristupačnom. Do tada je Irena zahvaljujući Ismaelovim objašnjenjima već saznala ponešto o veštinama plovljenja i elementarnoj fizici vetra. Na taj način, sledeći njegova uputstva pomogla mu je da uhvate struju i skliznu u prolaz između litica koji je vodio do starog pristaništa kod svetionika.

Ostrvce je bilo tek parče puste stene koja je izranjala iz zaliva. Tu se nastanila brojna kolonija galebova. Neki od njih gledali su s izvesnom znatiželjom u uljeze. Ostali su odlepršali. Prolazeći kraj njih, Irena je mogla videti stari pećinski nakit izjeden decenijama nevremena i napuštenosti.

Sam svetionik je bio vitka kula, krunisana svetiljkom sačinjenom od prizmi, i dizao se iznad male jednospratne kuće, nekadašnjeg svetioničarevog doma.

„Osim mene, galebova i ponekog raka, ovde niko godinama nije kročio“, rekao je Ismael.

„Ako ne računamo duh piratskog broda“, našalila se Irena.

Momak je uveo jedrenjak u pristanište i skočio na kopno da priveže uže pramca. Irena ga je pratila. Čim je Kjaneos bio propisno privezan, Ismael je uzeo košaru s namirnicama koju mu je strina

spremila, ubeđena da nema načina da se priđe devojci praznog stomaka i da treba povesti računa o nagonima po njihovoj važnosti.

„Dođi. Ako ti se sviđaju priče o duhovima, ovo će te zanimati...”

Ismael je otvorio vrata kuće kod svetionika i stavio Ireni do znanja da prođe prva. Devojka je ušla u staru kuću i osetila kao da je upravo zakoračila u vreme od pre dve decenije. Sve je bilo netaknuto, pod slojem magle nastale usled godina i godina vlage. Desetine knjiga, predmeta komada nameštaja bili su netaknuti, kao da je neki duh odneo svetioničara u zoru. Irena je oduševljeno pogledala u Ismaela.

„Pričekaj da vidiš svetionik”, rekao je on.

Mladić ju je uzeo za ruku i poveo do stepeništa koje se spiralno pelo do kule svetionika. Irena se osećala kao uljez koji nepozvan provaljuje u to mesto zaustavljeno u vremenu, a u isti mah i kao avanturistkinja koja samo što nije otkrila neobičnu tajnu.

„Šta se desilo sa svetioničarem?”

Ismael je odugovlačio s odgovorom.

„Jedne noći seo je u čamac i napustio ostrvo. Nije poneo ni svoje stvari sa sobom.”

„Zašto li je to tako uradio?”

„Nikada nije rekao”, odgovorio je Ismael.

„Šta ti misliš, zašto?”

„Iz straha.”

Irena je progutala pljuvačku i pogledala preko njegovog ramena očekujući da će se svaki čas naći licem u lice s duhom one udavljene žene koji se kružnim stepenicama penje kao demon svetlosti, s kandžama pruženim ka njoj, lica belog kao porcelan i s dva tamna koluta oko užarenih očiju.

„Ovde nema nikoga, Irena. Tu smo samo ti i ja”, rekao je Ismael.

Devojka je klimnula glavom ne baš ubeđena.

„Samo galebovi i rakovi?”

„Tako je.”

Stepenice su izlazile na platformu svetionika, vidikovac nad malim ostrvom s kojeg se mogao videti ceo *Plavi zaliv*. Oboje su izašli. Svež povetarac i blistavo svetlo rasterali su sve utvarne slike izazvane unutrašnjim izgledom svetionika. Irena je duboko udahнула

i prepustila se čarima pogleda koji je mogao biti takav samo s tog tu mesta.

„Hvala što si me doveo ovde“, promrmljala je.

Ismael je klimnuo glavom i nervozno skrenuo pogled.

„Hoćeš li da pojedješ nešto? Ja umirem od gladi“, rekao je.

Tako su oboje seli na kraj platforme svetionika i s nogama u vazduhu navalili na izvrsnu hranu koja se krila u košari. Ni on ni ona nisu istinski bili gladni, ali jesti je značilo uposliti ruke i mozak.

U daljini, *Plavi zaliv* je spavao na popodnevnom suncu ne znajući ni za šta što se događa na tom ostrvcu izolovanom od sveta.

* * *

Tri šoljice kafe i čitavu večnost kasnije, Simona je još bila u društvu Lazarusa Jana, ignorišući prolazak vremena. Ono što je počelo kao jednostavno prijateljsko čavrljanje pretvorilo se u dug i dubok razgovor o knjigama, putovanjima i starim uspomename. Posle svega nekoliko sati, imala je utisak da poznaje Lazarusa čitav život. Prvi put u poslednjih nekoliko meseci otvorila je dušu i iskopala bolna sećanja na poslednje dane Armanovog života i, nakon što je to učinila, osetila je prijatno olakšanje. Lazarus je pažljivo slušao, u tišini punoj poštovanja. Znao je kada treba da skrene razgovor, a kada da pusti da sećanja slobodno teku.

Bilo joj je teško da razmišlja o Lazarusu kao o svom gazdi. U njenim očima proizvođač igračaka više je ličio na prijatelja, i to dobrog prijatelja. Kako je popodne odmicalo, Simona je shvatala, između griže savesti i gotovo infantilnog stida, da bi u nekim drugim okolnostima, u nekom drugom životu, taj njihov čudan suživot možda mogao da bude klica nečeg drugog, većeg. Senka njenog udovištva i sećanje lebdeli su u njoj kao trag nevremena. Na isti način na koji je nevidljivo prisustvo Lazarusove bolesne supruge natapalo atmosferu Krejvenmura. Nevidljivi svedoci u tami.

Bilo joj je dovoljno nekoliko sati jednostavnog razgovora da u pogledu proizvođača igračaka pročita da mu se iste misli vrzmaju glavom. Ali u njima je pročitala i to da je zavet koji je dao supruzi večan i da budućnost oboma nosi samo izvesnost prijateljstva.

Dubokog prijateljstva. Nevidljiv most podigao se između dva sveta koja su znala da su razdvojena okeanima uspomena.

Zlatno svetlo koje je najavljivalo sumrak ispunilo je Lazarusov kabinet i bacilo mrežu zlatastih odraza između njih. Lazarus i Simona gledali su se ćutke.

„Mogu li vas pitati nešto lično, Lazaruse?”

„Naravno.”

„Zašto ste postali proizvođač igračaka? Moj pokojni suprug bio je inženjer i bio je talentovan. Ali vaš rad pokazuje da imate revolucionaran talenat. I ne preterujem. Vi to znate bolje od mene. Zašto baš igračke?”

Lazarus se osmehnuo ćutke.

„Ne morate mi odgovoriti”, dodala je Simona.

On je ustao i polako otišao do prozora. Svetlost boje zlata obojila je njegovu siluetu.

„To je duga priča”, počeo je. *„Kada sam bio sasvim mali, moja porodica je živela u staroj četvrti Goblen, u Parizu. Verovatno poznajete taj kraj, siromašna četvrt, krcata starim, mračnim i nezdravim zgradama. Sablasna i siva citadela uskih, bednih ulica. U tim danima situacija je, ako je to uopšte moguće, bila znatno gora nego što vi pamтите. Živeli smo u malešnom stanu u ulici Goblen. Deo zida je bio poduprt jer je fasada pretila da će se srušiti, ali nijedna porodica koja je tu živela nije imala uslova da se preseli u drugi, iole bolji kraj. Kako smo uspeli tu da stanemo nas četvoro dece, moji roditelji i stric Lik još mi izgleda kao misterija. Ali skrećem s teme...”*

„Ja sam bio usamljen dečak. Oduvek sam bio takav. Većinu dečaka iz ulice zanimalo su stvari koje su meni bile dosadne i obratno, stvari koje su mene zanimalo nisu budile ničije interesovanje. Bio sam naučio da čitam: čudo. I većina mojih prijatelja bile su knjige. To bi mojoj majci bio razlog za brigu da nije bilo drugih, važnijih problema u kući. Majka je oduvek mislila da je ideja zdravog detinjstva sadržana u trčkanju ulicama i imitiranju radnji i mišljenja ljudi koji nas okružuju.

„Otac je samo čekao da braća i ja napunimo dovoljno godina da možemo da donesemo platu u kuću. Drugi nisu bili takve sreće. U našem ulazu živeo je dečak mojih godina po imenu Žan Nevil. Žan i

njegova majka, koja je ostala udovica, stanovali su u izuzetno malom stanu u prizemlju, odmah pored ulaza. Dečakov otac umro je mnogo pre tog vremena od posledica neke hemijske bolesti koju je zaradio u fabrici pločica, u kojoj je radio ceo život. Nešto uobičajeno, kako se činilo. Sve to sam saznao jer sam s vremenom postao jedini drug kog je Zan imao u kraju. Njegova majka En nije ga puštala da izađe iz zgrade ili unutrašnjeg dvorišta. Kuća mu je bila zatvor.

„Osam godina pre toga En Nevil je bila rodila blizance u staroj bolnici 'Sen Kristijan, na Monparnasu, Žana i Žozefa. Žozef je mrtvoroden. Tokom ostalih osam godina svog života Zan je naučio da raste u mraku krivice što je ubio svog brata na rođenju. Ili je tako bar mislio. En se trudila da ga svakog dana podseti na to da je njegov brat rođen mrtav njegovom krivicom, jer da nije bilo njega, jedno divno dete bilo bi sada na njegovom mestu. Ništa od onoga što je činio ili govorio nije mu moglo doneti naklonost majke.

„En Nevil je, naravno, bila uobičajeno nežna prema sinu u javnosti. Ali u samoći tog stana, stvarnost je bila drugačija. En ga je svakodnevno podsećala: Zan je lenjivac, zgubidan. Ocene u školi su mu nikakve. Njegovi kvaliteti više nego sumnjivi. Njegovi pokreti trapavi. Njegovo postojanje, kad se sve svede, pravo je prokletstvo. Žozef bi pak bio divan dečak, vredan, umiljat... sve što on nikada neće biti.

„Mali Žan je brzo shvatio da je trebalo on da umre u onoj tamnoj sobi u bolnici osam godina ranije. Zauzimao je tuđe mesto... Sve igračke koje je En godinama čuvala za svoje buduće dete završile su u vatri ispod kazana nedelju dana po izlasku iz bolnice. Žan nikada nije imao igračku. Za njega su bile zabranjene. Nije ih zasluživao.

„Jedne noći kada se dečak probudio vrišteći u snu, majka je došla do njegovog kreveta i upitala ga šta se dešava. Prestravljen, Žan je priznao da je sanjao da ga duž beskonačnog tunela prati jedna senka, zli duh. Enin odgovor je bio jasan. To je bio znak. Senka koju je sanjao bila je duh njegovog mrtvog brata, koji je tražio da se osveti. Mora da se potruži da bude bolje dete, da sluša u svemu svojoj majku, da ne protivreči ni jednoj jedinoj njenoj reči ili radnji. U suprotnom, senka će oživeti i doći da ga povede u pakao. Izgovorivši to, En je uzela svog sina u naručje i snela ga u podrum kuće, gde ga

je narednih dvanaest sati ostavila samog u mraku da razmisli o onome što joj je ispričao. To je bilo njegovo prvo utamničenje.

„Godinu dana kasnije, kada mi je mali Žan sve to ispričao, obuzelo me je osećanje užasa. Poželeo sam da pomognem dečaku, da ga utešim, da mu nekako nadomestim bedu u kojoj je živeo. Jedino što mi je palo na pamet da uradim bilo je da uzmem novac koji sam mesecima čuvao u kašici i odem do prodavnice igračaka gospodina Žiradoa. Moj budžet nije bio neki, i uspeo sam da kupim samo jednu staru pokretnu lutku, anđela od kartona koji se pomerao pomoću končića. Umotao sam je u ukrasni papir i narednog dana, sačekavši da En Nevil izađe u kupovinu, pozvonio na vrata njihovog stana i rekao da sam to ja, Lazarus. Žan je otvorio i uručio sam mu paket. To je poklon, rekao sam, i otišao.

„Nisam ga video pune tri nedelje. Pretpostavio sam da Žan uživa u mom poklonu, kad već ja nisam mogao da uživam u svojoj ušteđevini još dugo. Kasnije sam saznao da je taj anđeo od kartona preživeo jedva dan. En ga je pronašla i spalila. Kada ga je upitala odakle mu, Žan, koji nije hteo mene da meša, rekao je da ga je sam napravio.

„A onda je jednog dana kazna bila mnogo strašnija. En je, potpuno izvan sebe od besa, odvela svog sina u podrum i zaključala ga tamo, preteći mu da će ovog puta senka doći po njega po mraku i odvesti ga zauvek.

„Žan Nevil je proveo tamo celu nedelju. Njegova majka se bila umešala u neki obračun na tržnici Hal i policija ju je sa svima ostalima zatvorila u zajedničku ćeliju. Kada su je pustili, danima je lutala ulicama. Vrativši se, zatekla je kuću praznu i vrata podruma zaključana. Neke komšije su joj pomogle da ih sruši. Podrum je bio prazan. Od Žana nije bilo ni traga...”

Lazarus je napravio pauzu. Simona je ćutala, čekajući da proizvođač igračaka završi priču.

„Niko više nije video Žana Nevila u kraju. Većina ljudi koji su znali za priču pretpostavljala je da je dečak pobegao kroz neki otvor u podrumu i udaljio se od majke koliko god je mogao. Pretpostavljam da se tako dogodilo, mada, da su pitali njegovu majku, koja je provela nedelje i mesece neutešno plaćući zbog gubitka sina, siguran sam da bi vam rekla da ga je odnela senka... Rekao sam

vam ranije da sam ja bio verovatno jedini drug Žana Nevila. Pravednije bi bilo reći da je bilo obrnuto. On je bio moj jedini drug. Godinama kasnije obećao sam sebi da, ako se ja pitam, nijedno dete nikada neće ostati bez igračke. Nijedno dete neće proživeti košmar koji je uništio detinjstvo mog druga Žana. Dan-danas se pitam gde li je, je li još živ. Pretpostavljam da vam ovo moje objašnjenje deluje malo neobično..."

„Nimalo", odgovorila je Simona. Lice joj je bilo skriveno u tami.

Izronila je na svetlo i široko se nasmešila Lazarusu.

„Kasno je", rekao je blago proizvođač igračaka. „Moram da obiđem suprugu."

Simona je klimnula glavom.

„Hvala vam na društvu, gospođo Sovel", rekao je Lazarus, u tišini se povlačeći iz sobe.

Ona je pogledom ispratila njegov odlazak i duboko uzdahnula. Samoća je pravila čudne lavirinte.

* * *

Sunce je počelo da se spušta nad zalivom, i kroz sočiva svetionika odblesci skerletne i boje ćilibara prolazili su i padali na površinu mora. Vetar je sada bio svežiji i nebo se bojilo svetloplavom bojom, ispresecanom malobrojnim oblacima koji su putovali izgubljeni kao cepelini od belog pamuka. Irena je u tišini ležala nežno oslonjena na Ismaelovo rame.

Mladić ju je jednom rukom polako obgrlio. Ona je podigla pogled. Usne su joj bile razdvojene i neprimetno su drhtale. Ismael je osetio žmarce u želucu i neobično mu je bubnjalo u ušima. To je bilo njegovo srce, udaralo je brzo i snažno. Polako, njihove usne su se stidljivo primakle. Irena je zažmurila. *Sada ili nikada*, šapnuo je jedan glas u Ismaelovoj glavi. Mladić se odlučio za opciju sada i pustio da mu usne ovlaš dodirnu Irenine. Sledećih deset sekundi trajalo je deset godina.

Kasnije, kada su oboje osetili da između njih više nema granice i da je svaki pogled i pokret reč jezika koji samo oni mogu razumeti, Irena i Ismael ležali su zagrljeni u tišini na vrhu svetionika. Da je od njih zavisilo, tu bi ostali do sudnjeg dana.

„Gde bi voleo da budeš za deset godina?“, upitala je Irena iznebuha.

Ismael se zamislio. Pitanje nije bilo lako.

„Kakvo pitanje. Ne znam.“

„Šta bi voleo da radiš? Da nastaviš stopama svog strica, da ploviš?“

„Mislim da to nije dobra ideja.“

„Šta onda?“, navaljivala je ona.

„Ne znam, pretpostavljam da je glupo...“

„Šta je glupo?“

Ismael je utonuo u dugu ćutnju. Irena je strpljivo čekala.

„Serije za radio. Voleo bih da pišem serije za radio“, izjavio je Ismael naposletku.

Eto, rekao je.

Irena mu se nasmešila. Ponovo taj neodređeni, tajanstveni osmeh.

„Kakve serije?“

Ismael ju je pažljivo pogledao. Do tada ni sa kim nije razgovarao o tome i nije se osećao kao da je na sigurnom. Možda bi najbolje bilo da razvije jedra i da se vrate u luku.

„O misterijama“, odgovorio je posle kraćeg oklevanja.

„Mislila sam da ne veruješ u misterije.“

„Ne moraš da veruješ u njih da bi o njima pisao“, uzvratio je Ismael. „Već neko vreme skupljam isečke o jednoj osobi koja piše serije za radio. Zove se Orson Vels. Možda bih mogao da probam da radim s njim...“

„Orson Vels? Nisam čula za njega, ali pretpostavljam da nije lako do njega doći. Imaš li već neku ideju?“

Ismael je neodređeno klimnuo glavom.

„Moraš mi obećati da nećeš nikom reći.“

Devojkaje svečano podigla ruku. Ismaelovo ponašanje delovalo joj je infantilno, ali ju je stvar zanimala.

„Pođi za mnom.“

Ismael ju je vratio nazad u kuću kod svetionika. Kada su ponovo ušli u nju, mladić je prišao kovčegu koji je počivao u jednom od čoškova i otvorio ga. Oči su mu se caklile od uzbuđenja.

„Kada sam prvi put došao ovde, ronio sam i otkrio ostatke broda u kom se navodno udavila ona žena pre dvadeset godina“, rekao je

zagonetnim tonom. „Sećaš li se priče koju sam ti ispričao?"

„Septembarska svetla. Tajanstvena dama koja nestaje u oluji...", izrecitovala je Irena.

„Tako je. Pogađaš li šta sam našao među ostacima broda?"

„Šta.?"

Ismael je uvukao ruke u kovčeg i izvukao malu knjigu ukoričenu u kožu i zaštićenu nekom vrstom metalne kutije, jedva veličine pepeljare.

„Voda je izbrisala poneku stranu tu i tamo, ali još ima odlomaka koji su čitljivi."

„Našao si knjigu?", upitala je zainteresovano Irena.

„Nije to bilo kakva knjiga", pojasnio je on. „Već dnevnik. Njen dnevnik."

* * *

Kjaneos se otisnuo nazad ka Kući na rtu nešto pre sumraka. Zvezdano polje pružalo se preko plavog plašta koji je prekrivao zaliv i krvava sunčeva lopta polako je tonula iza horizonta, kao disk od užarenog gvožđa. Irena je ćutke posmatrala Ismaela dok je upravljao jedrenjakom. Mladić joj se nasmešio i nastavio da prati pogledom jedra, pazeći na pravac vetra što je dolazio s juga.

Pre njega Irena se bila poljubila s dvojicom dečaka. Prvi, brat jedne njene školske drugarice, bio je više ogled nego nešto drugo. Htela je da zna šta se oseća kad se ljubi. Nije joj izgledalo kao bogzna šta. Drugi, Žerar, bio je uplašeniji od nje, i to novo iskustvo nije promenilo njeno mišljenje o ljubljenu. Poljubac s Ismaelom bio je nešto sasvim drugo. Osetila je kako neka struja prolazi njenim telom dok dodiruje njegove usne. Njegov dodir je bio drugačiji. Njegov miris je bio drugačiji. Sve na njemu bilo je drugačije.

„O čemu razmišljaš?", upitao je ovog puta Ismael nju, zainteresovan zbog njenog zamišljenog izraza lica.

Irena je napravila zagonetnu grimasu i podigla obrvu.

On je slegao ramenima i nastavio da upravlja jedrenjakom u pravcu rta. Jato ptica pratilo ih je do pristaništa između litica. Svetla koja su dopirala iz kuće plesala su u maloj uvali. U daljini su svetla naselja pravila zvezdani put preko mora.

„Već je noć“, primetila je Irena donekle zabrinuta. „Neće ti se ništa desiti, zar ne?“

Ismael se nasmešio.

„Znam put napamet. Neće mi se ništa desiti.“

Jedrenjak se nežno prislonio uz mol. U daljini je odjekivalo graktanje ptica po liticama. Traka tamnoplave boje sada je krunisala užarenu liniju sumraka na horizontu, i mesec se smejaio između oblaka.

„Dobro... kasno je“, počela je Irena.

„Da...“

Devojka je skočila na kopno.

„Nosim dnevnik. Obećavam da ću ga čuvati.“

Ismael je klimnuo glavom. Irena se nervozno nasmejala.

„Laku noć.“

Pogledali su se u mraku.

„Laku noć, Irena.“

Ismael je pustio alke.

„Mislio sam da sutra idem u lagunu. Možda bi volela da pođeš sa mnom...“

Ona je klimnula glavom. Struja je odnosila jedrenjak.

„Doći ću po tebe ovde...“

Silueta Kjaneosa nestala je u mraku. Irena je nastavila da stoji gledajući ga kako odlazi, sve dok ga mrak noći nije sasvim progutao. Zatim je požurila da uđe u Kuću na rtu. Majka ju je čekala na tremu, sedela je u mraku. Nije joj bila potrebna diploma iz optičkog inženjerstva da shvati da je Simona videla i čula celu epizodu na pristaništu.

„Kako si provela dan?“, upitala je.

Irena je progutala pljuvačku. Majka joj se šaljivo nasmešila.

„Možeš slobodno da mi ispričaš.“

Irena je sela pored svoje majke i dozvolila da je ova zagri.

„A tvoj?“, upitala ju je devojka. „Kako je tebi prošao dan?“

Simona je uzdahnula setivši se popodneva provedenog u Lazarusovom društvu. Zagrlila je ćutke svoju kćerku i nasmešila se u sebi.

„Neobičan dan, Irena. Pretpostavljam da starim.“

„Kakva glupost.“

Devojka je pogledala majku u oči.

„Je l' nešto nije u redu, mama?”

Simona se slabašno nasmešila i ćutke porekla.

„Nedostaje mi tvoj otac”, konačno je odgovorila, i suza joj je skliznula niz obraz do usne.

„Tata je otišao”, rekla je Irena. „Moraš da ga pustiš.”

„Ne znam želim li da ga pustim.”

Irena je obgrlila Simonu i stegla je slušajući kako roni suze u mraku.

6. DNEVNIK ALME MALTIS

Naredni dan osvanuo je obavijen prekrivkom od magle. Prva svetla zore iznenadila su Irenu, još zaokupljenu čitanjem dnevnika koji joj je Ismael bio poverio. Ono što je započelo kao puka znatiželja nekoliko sati ranije preraslo je tokom noći u opsesiju. Od prvog reda zamagljenog vremenom, rukopis te misteriozne dame nestale u vodama zaliva pokazao se kao hipnotički hijeroglif, zagonetka bez rešenja koja je devojci potpuno oterala san s očiju.

... Danas sam prvi put videla lice senke. Gledala me je u tišini iz mraka, vrebala je nepomična. Odlično znam šta se nalazilo u tim očima, ona snaga koja ju je držala u životu; mržnja. Mogla sam osetiti njeno prisustvo i znala sam da će se, pre ili kasnije, naš boravak na tom mestu pretvoriti u košmar. Sada shvatam koliko je njemu pomoći potrebno i da, šta god da se desi, ne mogu da ga ostavim samog...

Stranicu za stranicom, tajni glas te žene kao da joj se obraćao šapatom, uručujući joj ispovesti i tajne koje su godinama ležale pod vodom, zaboravljene. Šest sati nakon što je Irena počela da čita dnevnik, nepoznata dama postala je neka vrsta nevidljive prijateljice, glasa nasukanog u magli koji je, u nedostatku druge utehe, izabrao u nju da položi svoje tajne, svoja sećanja, i zagonetku one septembarske noći koja će je odvesti u smrt u hladnim vodama ostrva sa svetionikom.

... Dogodilo se ponovo. Ovoga puta s mojom garderobom. Jutros sam, ušavši u garderober, zatekla otvorena vrata svog ormara i sve svoje haljine, haljine koje mi je on poklanjao godinama, potpuno pocepane, kao da ih je seklo sto noževa. Pre sedam dana stradao je moj verenički prsten. Pronašla sam ga izobličnog i uništenog na podu. Ostali nakit je nestao. Ogledala u mojoj sobi su popucala. Svakim danom njegovo prisustvo je sve očiglednije i njegov bes osetniji. Pitanje je vremena kada će njegovi napadi prestati da se usmeravaju ka mojim stvarima i okrenuti se ka meni. Mene mrzi. Mene hoće da vidi mrtvu. Nema mesta za obe na ovom mestu...

Zora je prostrla bakarnu tapiseriju preko mora kada je Irena pročitala poslednju stranu dnevnika. Na tren je pomislila kako nikada nije znala toliko o nekome. Nikada nijedna osoba, ni njena majka,

nije otkrila sve tajne svoje duše pred njom, iskrenošću kakvom je taj dnevnik ogoljavao misli jedne žene koju, što je bila ironija, nije ni poznavala. Žene koja je umrla mnogo pre nego što je ona ugledala svetlost dana.

... Nemam s kim da razgovaram, ni kome da poverim strah koji mi opседа dušu iz dana u dan. Ponekad poželim da se vratim unazad, da vratim svoje korake nazad kroz vreme. Tada najbolje shvatim da moj strah i moja tuga ne mogu da se uporede s njegovim, da sam mu potrebna i da bi se bez mene njegovo svetlo zauvek ugasiло. Samo molim boga da nam da snage da preživimo, da pobegnemo od senke koja se nadvija nad nama. Svaki redak koji zapisujem u ovaj dnevnik deluje mi kao poslednji.

Iz nekog razloga Irena je ustanovila da oseća želju da plače. U tišini, isplakala se zbog te nevidljive dame čiji je dnevnik upalio jedno svetlo duboko u njoj. U vezi s identitetom autorke, dnevnik je nudio samo dve reči na vrhu prve strane.

Alma Maltis

Malo potom Irenaje ugledala jedro KJaneosa kako seče maglu i plovi ka Kući na rtu. Ponela je dnevnik i gotovo na prstima pošla na svoj novi sastanak s Ismaelom.

Za svega nekoliko minuta brod je prokrčio sebi put kroz struju koja ga je nosila ka ivici rta i ušao u *Crni zaliv*. Jutarnje svetlo vajalo je siluete na zidovima litica, koje su činile veći deo obale Normandije. Bile su to zidine od stena što su prkosile okeanu. Odsjaji sunca na vodi pravili su zaslepljujuće odbleske pene i caklećeg srebra. Severni vetar snažno je duvao u jedra, i kobilica broda je sekla površinu kao sečivo. Za Ismaela, to je bila čista rutina. Za Irenu, hiljadu i jedna noć.

U očima devojke poput nje, koja se tek upoznaje s tajnama moreplovstva, taj zadivljujući prizor svetlosti i vode kao da je na nevidljiv način obećavao hiljadu pustolovina i isto toliko misterija koje su čekale da budu otkrivene ispod pokrivača okeana. Za kormilom, Ismael je bio neuobičajeno nasmejan i vodio je jedrenjak u pravcu lagune. Irena, zahvalna žrtva morskih čari, nastavila je da priča o onome što je saznala iz svog prvog čitanja dnevnika Alme Maltis.

„Očigledno je da ga je pisala za sebe samu“, objasnila je devojka. „Neobično je to što nikad ne pominje nikoga po imenu. Kao da čitaš

priču o nevidljivim ljudima."

„Nedokučivo je", podvukao je Ismael, koji je pre mnogo vremena prestao da ga čita smatrajući da je nemoguće razaznati šta znači.

„Nimalo", primetila je Irena. „Radi se o tome da moraš biti žena da bi razumeo."

Ismaelove usne izgledale su kao da se spremaju žestoko da uzvrate na primedbu saputnice, ali su se iz nekog razloga njegove misli dale u povlačenje.

Ubrzo, vetar ih je doveo do ulaza u lagunu. Tesan prolaz između stena bio je ulaz u prirodnu luku. Vode lagune, duboke svega tričetiri metra, bile su vrt providnih smaragda, i peščano dno pod njihovim nogama treperilo je kao veo od belog tila. Irena je u čudu posmatrala tu čaroliju lagune. Jato riba plesalo je ispod Kjaneosa, kao da su srebrne strelice koje svetlucaju naizmenično.

„Neverovatno je", promucala je Irena.

„To je laguna", pojasnio je Ismael, u običnijem raspoloženju nego ona.

Zatim je momak, dok je ona i dalje bila pod utiskom prve posete tom predelu, iskoristio vreme da spusti jedra i usidri jedrenjak. Kjaneos se lagano ljuljao, kao list u spokoju mirne vode.

„Dobro. Hoćeš li da vidiš tu pećinu?"

Irena mu je umesto odgovora ponudila izazivački osmeh i, ne skidajući pogled s njegovih očiju, polako skinula haljinu. Ismaelove ženice raširile su se kao tanjiri. Njegova mašta nije predvidela takav prizor. Irena, koja je sada stajala u minimalnom kupaćem kostimu, toliko malom da njena majka nikada nije smatrala da zaslužuje to ime, nasmejala se kada je videla Ismaelov izraz lica. Pošto ga je uznemiravala još sekundu-dve, taman koliko je potrebno da mu ne dopusti da se navikne na nju, Irena je skočila u vodu i zaronila ispod ploče talasastih odraza. Ismael je progutao pljuvačku. Ili je on jako spor, ili je ta devojka prebrza za njega. Ne razmišljajući dalje, skočio je u vodu za njom. Bilo mu je potrebno kupanje.

Ismael i Irena otplivali su do ulaza u *Pećinu slepih miševa*. Tunnel je ulazio u zemlju kao katedrala uklesana u stenu. Blaga struja dopirala je iznutra i milovala kožu pod vodom. Unutrašnjost podvodne špilje dizala se u obliku svoda, krunisana stotinama stenovitih škriļjaca koji su visili u vazduhu kao suze od okamenjenog leda. Odblesci vode

otkrivali su hiljadu jedan procep između stena, i peščano dno se nestvarno caklilo pružajući se u pećinu kao tepih svetlosti.

Irena je zaronila i otvorila oči pod vodom. Svet treperavih odraza plesao je lagano ispred nje, nastanjen čudnim, divnim bićima. Male ribe čija je krljušt menjala boju prema pravcu u kom se prelamala svetlost. Šarene biljke na stenama. Majušni rakovi trčkarali su po podvodnom pesku. Devojka je posmatrala životinjsko carstvo koje je živelo u špilji sve dok nije ostala bez vazduha.

„Ako tako nastaviš, porašće ti peraja, kao sirenama“, rekao je Ismael.

Ona mu je namignula i poljubila ga u blago osvetljenoj špilji.

„Ja već jesam sirena“, promrmljala je ulazeći u *Pećinu slepih miševa*.

Ismael je razmenio pogled s jednim rakom stoikom, koji ga je promatrao udobno smešten na zid stene i koji je izgledao kao da ga prizor zanima sa antropološke strane. Mudar pogled zglavkara nije ostavljao mesta sumnji. Ponovo su ga zavitlavali.

* * *

Nema je ceo dan, pomislila je Simona. Hane nije bilo satima, niti je bilo vesti od nje. Simona se pitala da li se suočava s čisto disciplinskim problemom. Daj bože da je tako. Pustila je da joj prođe ceo nedeljni dan u iščekivanju vesti od devojke i razmišljanju da je verovatno morala da ode kući. Zbog neke sitne indisponiranosti. Iskrse obaveze. Bilo kakvo objašnjenje bilo bi joj dovoljno. Nakon dugih sati čekanja odlučila je da se suoči s dilemom. Spremila se da uzme telefon da pozove devojku na kućni broj, ali ju je preduhitrio nečiji poziv. Glas koji se čuo zvučao joj je nepoznato, a način na koji se njegov vlasnik predstavio nije je nimalo umirio.

„Dobar dan, gospođo Sovel. Moje ime je Anri For. Ja sam glavni inspektor žandarmerije u *Plavom zalivu*“, predstavio se, a svaka njegova reč bila je teža od prethodne.

Napeta tišina zavlada je vezom.

„Gospođo...“, nastavio je policajac.

„Slušam vas.“

„Nije mi lako da vam ovo saopštım...“

* * *

Dorijan je završio svoj kurirski posao za taj dan. Poslovi koje mu je Simona poverila bili su više no rešeni i perspektiva slobodnog popodneva javljala se puna obećanja i svežine. Kada je došao u Kuću na rtu, Simona se još nije bila vratila iz Krejvenmura, a njegova sestra Irena verovatno se motala tu negde s onim dečkom kog je našla. Nakon što je popio dve čaše svežeg mleka jednu za drugom, neobičan utisak prazne kuće u kojoj nema žena malo ga je zbunio. Toliko se navikao na njih da mu u njihovom odsustvu tišina deluje pomalo uznemirujuće.

Koristeći to što je ostalo još nekoliko sati svetla, Dorijan je odlučio da istraži šumu Krejvenmura. Usred bela dana, onako kako je predskazala Simona, zlokobne siluete nisu bile ništa drugo do drveće, žbunje i korov. S tim u glavi, momak je krenuo ka srcu te guste, lavirintske šume što se prostirala od Kuće na rtu do dvorca Lazarusa Jana.

Hodao je nekih deset minuta bez određenog cilja kada je primetio prvi trag koraka koji su iz pravca litica vodili u gustiš i koji su neobjašnjivo nestali na početku proplanka. Momak je čučnuo i opipao tragove, tačnije udubljenja nejasnog oblika. Šta god ili ko god da je ostavio te tragove, bio je prilično težak. Dorijan je ponovo proučio poslednji niz tragova sve do mesta na kom su se gubili. Ako je trebalo da poveruje naznakama, ko god da ih je ostavio, na tom mestu je prestao da hoda i ispario.

Podigao je pogled i video mrežu svetla i senke koja se plela u krošnjama drveća Krejvenmura. Jedna od Lazarusovih ptica proletela je između grana. Momak je ipak osetio jezu. Zar u toj šumi nije bilo ni jedne jedine žive životinje? Jedino osetno prisustvo bilo je prisustvo tih mehaničkih stvorenja koja su se pojavljivala u senkama i nestajala u njima a da čovek nije mogao ni da zamisli odakle dolaze ili kuda idu. Njegove oči nastavile su da ispituju sadržinu šume i tada su ugledale veliku rupu na jednom obližnjem drvetu. Dorijan je prišao stablu i pregledao trag. Nešto je napravilo duboku ranu u drvetu. Slična oštećenja videla su se na stablu sve do vrha. Momak je progutao pljuvačku i odlučio da utekne odatle glavom bez obzira.

* * *

Ismael je poveo Irenu do male ravne stene koja je virila dvadesetak centimetara na sredini pećine i oboje su se opružili preko nje da predahnu. Svetlo koje je dopiralo od ulaza u pećinu prelamalo se u njoj i izvodilo neobičan ples senki na svodu i zidovima. Voda je tu delovala toplije nego na otvorenom moru i isparavala je praveći magloviti zastor.

„Ima li još neki ulaz u pećinu?“, upitala je Irena.

„Još jedan, ali opasan je. Jedini bezbedan način da se uđe i izađe jeste iz mora, iz lagune.“

Devojka je posmatrala prizor svetla koje je tinjalo otkrivajući unutrašnjost pećine. To mesto je odisalo atmosferom što je uvlačila u sebe i hipnotisala. Tokom nekoliko sekundi Irena je bila ubeđena da se nalazi u velikoj dvorani isklesanoj u steni, na nekom bajkovitom mestu koje može da postoji samo u snovima.

„Ovo je... čarobno“, rekla je.

Ismael je klimnuo glavom.

„Ponekad dođem ovde i provedem sate sedeći na nekoj od stena i gledajući kako svetlost menja boju pod vodom. To je samo moje svetilište...“

„Daleko od sveta, je l' da?“

„Toliko daleko da samo možeš da zamisliš.“

„Ne voliš baš mnogo ljude, zar ne?“

„Zavisi koje ljude“, uzvratilo je on s osmehom na usnama.

„Je li to kompliment?“

„Možda.“

Momak je skrenuo pogled ka ulazu u pećinu.

„Bolje da krenemo sada. Uskoro će plima.“

„Pa šta?“

„Kada se podigne nivo vode, struje nose ka unutrašnjosti pećine i špilja se napuni vodom do vrha. To je smrtonosna klopka. Možeš da ostaneš zarobljen i da se udaviš kao pacov.“

Najednom je čarolija mesta postala pretnja. Irena je zamislila kako se pećina puni ledenom vodom iz koje nema načina da se pobegne.

„Nema žurbe...“, napomenuo je Ismael.

Irena je bez oklevanja zaplivala ka izlazu i nije stala sve dok joj se sunce nije ponovo nasmešilo. On ju je gledao kako pliva punom brzinom i nasmešio se u sebi. *Opasna mala*.

Vožnja nazad protekla je u tišini. Stranice dnevnika obitavale su u Ireninoj glavi kao odjek koji uporno ne nestaje. Gust pojas oblaka prekrio je nebo i sunce se sakrilo dajući moru olovni, metalni prizvuk. Vetar je bio hladniji i Irena je ponovo obukla haljinu. Ovoga puta Ismael jedva da ju je pogledao dok se oblačila, znak da je momak bio zaronio u sopstvena razmišljanja, koja god bila.

Kjaneos je obišao rt u rano poslepodne i okrenuo pramac ka kući Sovelovih, dok je ostrvo sa svetionikom nestajalo u izmaglici. Ismael je dovezao jedrenjak do pristaništa i vezao ga uobičajeno vešto, mada bi se reklo da mu je um bio kilometrima daleko.

Kada je došao trenutak da se rastanu, Irena je uhvatila mladića za ruku.

„Hvala što si me odveo u pećinu“, rekla je i skočila na kopno.

„Stalno mi zahvaljuješ, ne znam zašto... Hvala tebi što si pošla.“

Irena je gorela od želje da ga pita kada će se ponovo videti, ali ju je njen instinkt ponovo posavetovao da ćuti. Ismael je oslobodio užu pramca i Kjaneos se udaljio nošen strujom.

Dok je posmatrala kako jedrenjak odlazi, Irena se zaustavila na kamenim stepenicama litice. Jato galebova pratilo ga je na putu ka velikom pristaništu. U daljini, među oblacima, mesec je pružao srebrni most nad morem, vodeći jedrenjak nazad u naselje.

Irena se popela uz kamene stepenice s osmehom na usnama koji niko nije mogao da vidi. Koliko joj se samo sviđa taj mladić...

Čim je ušla u kuću, Irena je primetila da nešto nije u redu. Sve je bilo previše uređeno, previše mirno, previše tiho. U svetlima u dnevnoj sobi u prizemlju kupala se plavičasta tama tog oblačnog popodneva. Dorijan je sedeo u jednoj od fotelja i ćutke gledao u vatru u kaminu. Simona je, leđima okrenuta vratima, posmatrala more s kuhinjskog prozora, sa šoljom hladne kafe u rukama. Čuo se samo huk vetra koji je milovao vetrokaze na krovu.

Dorijan i njegova sestra su se pogledali. Irena je prišla majci i sputila joj ruku na rame. Simona Sovel se okrenula. Oči su joj bile pune suza.

„Šta se desilo, mama?“

Majka ju je zagrlila. Irena je uzela majčine ruke u svoje i stegla ih. Bile su hladne. Drhtale su.

„Hana“, promrmljala je Simona. Duga tišina. Vetar je udario u kapke na prozorima Kuće na rtu. „Mrtva je“, dodala je.

Polako, kao kula od karata, Irenin svet se srušio.

7. PUT SENKI

Put koji je išao uz Englezovu plažu odražavao je skerletnu boju sumraka i krivudao ka naselju. Irena je, vozeći bicikl svog brata, pogledala u Kuću na rtu. Simonine reči i užas u njenim očima kada je videla kako joj kćerka užurbano odlazi iz kuće u sumrak još su je pratili, ali slika Ismaela koji putuje ka vesti o Haninoj smrti bila je jača od bilo kakve griže savesti.

Simona joj je rekla da su nekoliko sati ranije dvojica izletnika pronašla Hanino telo u blizini šume. Od tog trenutka vest je probudila očaj, šaputanje i bol među onima koji su imali sreću da poznaju tu brbljivu devojkicu.

Znalo se da je njena majka Elizabet doživela nervni slom kada je saznala šta se desilo i da je bila pod dejstvom lekova za smirenje koje joj je dao doktor Žiro. Toliko.

Glasine o starom lancu zločina koji su poremetili život u tom mestu pre mnogo godina ponovo su isplivale na površinu. Bilo je onih koji su u nesreći hteli da vide novo poglavlje zlokobne sage nerešenih ubistava koja su se desila u šumi Krejvenmur tokom dvadesetih.

Drugi su radije čekali da saznaju još pojedinosti o okolnostima koje su dovele do tragedije. Poplava govorkanja, međutim, nije bacala nikakvo svetlo na moguć uzrok smrti. Dvojica izletnika koja su nabasala na telo satima su već davali izjave u prostorijama žandarmerije, i dvojica forenzičara iz La Rošela, govorilo se, bila su na putu ka njima. Osim toga, sve u vezi s Haninom smrću bilo je misterija.

Žureći najviše što je mogla, Irena je stigla u naselje kada je sunce već potpuno bilo zašlo za horizont. Ulice su bile puste i malobrojne siluete koje su njima prolazile činile su to u tišini, kao senke bez vlasnika. Devojka je ostavila bicikl kraj starog fenjera koji je goreo na početku ulice u kojoj je bio dom Ismaelovog strica. Kuća je bila jednostavne, nepretenciozne konstrukcije, prebivalište ribara, odmah pored zaliva. Videlo se da je poslednji put okrečena pre nekoliko decenija, i toplo svetlo dva uljana fenjera otkrivalo je obrise fasade oštećene morskim vetrom i šalitrom.

Irena je, dok joj se želudac grčio, prišla kućnom pragu, bojeći se da pokuca na vrata. S kojim se pravom usuđivala da ometa bol

porodice u jednom ovakvom trenutku? Šta li joj bi?

Najednom je stala, nesposobna da načini ni korak napred ni korak nazad, zakovana u nedoumici i potrebi da vidi Ismaela, da bude pored njega u jednom takvom trenutku. Tada su se otvorila vrata kuće i ozbiljna, zaobljena silueta doktora Žiroa, mesnog lekara, spustila se niz ulicu. Doktorove svetlucave oči zaštićene naočarima uočile su Irenu u tami.

„Ti si kćerka gospođe Sovel, zar ne?“ Klimnula je glavom. „Ako si došla da vidiš Ismaela, nije kod kuće“, objasnio je Žiro. „Kada je saznao šta se dogodilo sestri, ušao je u jedrenjak i otišao.“

Lekar je primetio da devojčino lice bleedi.

„On je dobar mornar. Vratit će se.“

* * *

Irena je otišla do kraja pristaništa. Usamljena prilika KJaneosa ocrtavala se u izmaglici, osvetljena mesečinom. Devojka je sela na ivicu mola i posmatrala kako se Ismaelov jedrenjak kreće ka ostrvcu sa svetionikom. Niko i ništa sada ga nije moglo izbaviti iz usamljenosti koju je izabrao. Irena je osetila želju da uzme neki čamac i prati momka sve do granica tajnog sveta, ali je znala da je svaki napor beskoristan.

Osetivši da pravo dejstvo vesti počinje da krči put u njenoj sopstvenoj glavi, Irena je primetila da joj se oči pune suzama. Kada je KJaneos nestao u mraku, ponovo je sela na bicikl i pošla nazad kući.

Dok je prolazila putem uz plažu, mogla je da zamisli Ismaela kako sedi u tišini u kuli svetionika, potpuno sam. Setila se bezbrojnih situacija u kojima je ona sama išla na takva putovanja u sopstvenu unutrašnjost, i obećala je sebi da, šta god da se desi, neće dozvoliti da se mladić izgubi na tom putu senki.

* * *

Te noći večera je trajala kratko. Ritual tišine i pogleda u stranu bio je domaćin, dok su se Simona i njeno dvoje dece pretvarali da jedu pre nego što pođu svako u svoju sobu. Negde oko jedanaest u

dnevnoj sobi već nije bilo žive duše, i gorela je samo jedna lampa u celoj kući: lampa na Dorijanovom noćnom stočiću.

Hladan vazduh ulazio je kroz otvoren prozor njegove sobe. Dorijan je, opružen na krevetu, slušao sablasne glasove šume, pogleda izgubljenog u mraku. Nešto malo pre ponoći dečak je ugasio svetlo i prišao prozoru. Tamno more lišća njihalo se na vetru. Dorijan se zagledao u vrtlog senki koje su plesale u gustišu. Mogao je da oseti nešto čudno, nešto što tumara u mraku.

Iza šume se videla iskrivljena silueta Krejvenmura i jedan zlatan pravougaonik u poslednjem prozoru severnog krila. Iznenada je iz bujne šume izašao treperav, zlatni dim. Svetlo u šumi. Svetlo fenjera ili baterijske lampe u rastinju. Dečak je progutao pljuvačku. Trag kratkotrajnih odblesaka pojavljivao se i nestajao praveći krugove u unutrašnjosti šume. Minut kasnije, u debelom džemperu i svojim kožnim čizmama, Dorijan je sišao niz stepenice na prstima i beskrajno tiho otvorio vrata trema. Noć je bila hladna i more je hučalo u mraku, u podnožju litica. Njegove oči pratile su mesečinu, srebrnu traku koja je krivudavo vodila u šumu. Nervoza u stomaku podsetila ga je na toplu sigurnost njegove sobe. Dorijan je uzdahnuo.

Svetla su prodirala kroz tamu, poput belih iglica, sve do samog ulaza u šumu. Dečak je koračao nogu pred nogu. Pre nego što je shvatio, senke šume su ga okružile i Kuća na rtu, koja je ostala iza njega, delovala mu je daleko, beskrajno daleko.

* * *

Ni sav mrak ovog sveta, ni sva tišina nisu mogli učiniti da Irena zaspi te noći. Negde oko ponoći konačno je odustala od pokušavanja i upalila malu lampu na svom noćnom stočiću. Dnevnik Alme Maltis ležao je pored malog medaljona koji joj je otac poklonio pre mnogo godina, figure anđela izrađenog od srebra. Irena je uzela dnevnik u ruke i ponovo ga otvorila na prvoj strani.

Oštar, talasast rukopis poželeo joj je dobrodošlicu. List sivkasto-oker boje izgledao je kao ražano polje koje se njiše na vetru. Polako, milujući pogledom red po red, Irena je započela iznova svoje putovanje u tajno sećanje Alme Maltis.

Čim je okrenula prvu stranu, čarolija reči odvela ju je daleko odatle. Nije više čula zapljuskivanje talasa, ni vetar u šumi. Njen um je bio u nekom drugom svetu...

... Sinoć sam ih čula kako se svađaju u biblioteci. On je vikao na nju i preklinjao je da ga ostavi na miru, da ode zauvek iz kuće. Rekao joj je da nema nikakvo pravo da radi to što radi s našim životima. Nikada neću zaboraviti zvuk tog smeha, životinjski urlik pun besa i mržnje koji je prasnuo iza zidova. Tutnjava hiljada

knjiga koje lete s polica začula se u celoj kući. Bes je sve veći. Od kada sam je

oslobodila iz njenog boravišta, ta beštija postaje samo sve jača.

On čuva stražu kraj mog kreveta svake noći. Znam da se boji da će senka, ostavi li me samu na tren, doći po mene. Danima mi već ne govori kakve mu se misli vrzmaju glavom, ali nema ni potrebe. Nedeljama nije spavao. Svaka noć je jedno jezivo, beskrajno čekanje. Pali stotine sveća svuda po kući nastojeći da osvetli svaki kutak i tako izbegne da tama bude zaklon senki. Lice mu je ostarilo deset godina za svega mesec dana.

Ponekad mislim da je sve moja krivica, da bi, da ja nestanem, i njegovo prokletstvo nestalo sa mnom. Možda baš to treba da uradim, da se udaljim od njega i pođem na svoj neizbežni sastanak sa senkom. Samo to će nam doneti mir. Jedino što me sprečava da napravim taj korak jeste to što ne mogu da podnesem pomisao da ga ostavim. Bez njega ništa nema smisla. Ni život, ni smrt...

Irena je podigla pogled s dnevnika. Lavirint nedoumica Alme Maltis delovao joj je zbunjujuće, a opet uznemirujuće blisko. Linija između krivice i želje za životom bila je oštra kao otrovno sečivo. Irena je ugasila svetlo. Slika nikako nije nestajala iz njene glave. Otrovno sečivo.

* * *

Dorijan je ušao u šumu prateći trag svetla koje je video kroz korov, odraze što su mogli poticati s bilo kog mesta gustiša. Orošeno lišće pretvaralo se u lepezu nerazaznatljivih priviđenja. Bat njegovih sopstvenih koraka delovao mu je teskobno. Duboko je udahnuo i

setio se svoje namere: da ne izađe odatle dok ne sazna šta se to krije u šumi. To je bilo sve i nije bilo ničeg drugog.

Dečak se zaustavio na početku proplanka na kom je prethodnog dana pronašao tragove koraka. Trag je sada bio manje vidljiv, jedva prepoznatljiv. Prišao je izbušenom drvetu i opipao otvore. U glavi mu se stvorila slika bića koje se punom brzinom vere po drveću, kao mačka izašla iz pakla. Dve sekunde kasnije prvo pucketanje iza njegovih leđa upozorilo ga je da se u blizini nalazi još neko. Ili nešto.

Dorijan se sakrio u korov. Oštri krajevi lišća u žbunovima grebali su ga kao da su kandže. Zadržao je vazduh i pomolio se da to što se približava, šta god bilo, ne čuje lupanje njegovog srca onako kako ga on čuje u tom trenutku. Ubrzo je trepćuće svetlo prokrčilo sebi put. Bilo je to svetlo koje je video iz svoje sobe. Svetlo je pretvorilo plutajuću maglu u crvenkasti dah.

S druge strane žbunja začuli su se koraci. Dečak je zažmurio, nepomičan kao kip. Koraci su se zaustavili. Dorijan je osetio nedostatak vazduha, ali, što se njega tiče, mogao je da provede narednih deset godina ne dišući. Konačno, kada je mislio da će mu se pluća raspući, dve šake su razgrnule granje žbunja koje ga je skrivalo. Njegova kolena pretvorila su se u želatin. Svetlost fenjera zaslepela mu je zenice. Posle nekog vremena, koje je dečaku delovalo beskonačno, stranac je spustio fenjer na zemlju i čučnuo ispred njega. Jedno neodređeno poznato lice našlo se pred njim, ali ga je panični strah sprečavao da ga prepozna. Stranac se nasmešio.

„Da vidimo. Može li se znati šta ti tražiš ovde?“, rekao je glas, smiren i prijatan.

U nekom trenutku Dorijan je shvatio da je osoba koja se nalazila preko puta njega samo Lazarus. Tek tada je prodisao.

Trebalo je da prođe petnaest minuta da bi drhtavica napustila Dorijanove šake. Tada je Lazarus položio u njih šolju tople čokolade i seo preko puta njega. Lazarus ga je poveo do kuhinje koja je bila u sklopu fabrike igračaka. Stigavši tamo, pripremio je obojici šolje čokolade bez žurbe. Dok su glasno srkali i gledali se preko šolja, Lazarus je počeo da se smeje.

„Prepao si me na smrt, sine“, tvrdio je.

„Ako vam je za utehu, to nije ništa u poređenju s tim koliko ste vi prepali mene“, dodao je Dorijan osećajući kako topla čokolada u

njegovom želucu otpušta ugodan osećaj mira.

„U to ne sumnjam“, smejaao se Lazarus. „A sada mi reci šta si tražio napolju.“

„Video sam svetla.“

„Video si moj fenjer. I zato si izašao? U ponoć? Da nisi možda zaboravio šta se desilo Hani?“

Dorijan je progutao pljuvačku, mada je njemu delovalo kao da guta olovni kliker velikog prečnika.

„Nisam, gospodine.“

„Dobro. I nemoj da zaboraviš. Opasno je hodati ovuda po mraku. Danima već imam utisak da neko tumara šumom.“

„Jeste li i vi videli tragove?“

„Kakve tragove?“

Dorijan mu je ispričao svoje bojazni i nemire u vezi s onim neobičnim prisustvom koje je osećao u šumi. U početku je verovao da neće biti kadar, ali Lazarus mu je ulivao spokoj i poverenje koji su bili potrebni da mu se razveže jezik. Dok je dečak drobio svoju priču, Lazarus ga je slušao pažljivo, ali nije krio izvesnu začuđenost i poneki osmeh čuvši neverovatne pojedinosti priče.

„Senka?“, upitao je Lazarus iznenada se uozbiljivši.

„Ne verujete ni u jednu jedinu reč od ovoga što sam vam ispričao“, izjavio je Dorijan.

„Ne, ne, verujem ti. Ili bar pokušavam da ti verujem. Moraš da razumeš da je to što mi govoriš donekle... neobično“, rekao je Lazarus.

„Ali i vi ste nešto videli. Zato ste bili u šumi. Nije li tako?“

Lazarus se osmehnuo.

„Jeste. I meni se učinilo da vidim nešto, ali ne mogu navesti toliko detalja kao ti.“

Dorijan je popio svoju čokoladu.

„Hoćeš li još?“, ponudio ga je Lazarus.

Dečak je klimnuo glavom. Bilo mu je prijatno u društvu proizvođača igračaka. Ideja da s njim kasno noću podeli šolju tople čokolade delovala mu je kao uzbudljivo i edukativno iskustvo.

Bacivši pogled na radionicu u kojoj su se nalazili, Dorijan je na jednom od radnih stolova primetio jednu moćnu siluetu velike širine pruženu ispod čaršava kojim je bila prekrivena.

„Radite li na nečem novom?“

Lazarus je klimnuo glavom.

„Hoćeš li da ti pokažem?“

Dorijan je razrogačio oči. Nije bilo potrebe da odgovori.

„Dobro, moraš imati u vidu da se radi o nedovršenoj igrački...“, rekao je čovek prilazeći prekrivaču i prinoseći fenjer.

„Je li to automat?“, zanimalo je dečaka.

„Na neki način jeste. Radi se zapravo o pomalo neobičnoj igrački, bar ja mislim tako. Ideja mi se vrzmala u glavi godinama. Zapravo, nju mi je davno predložio jedan dečak manje-više tvojih godina.“

„Vaš prijatelj?“

Lazarus se nostalgično osmehnuo.

„Spreman?“, upitao je.

Dorijan je energično klimnuo glavom. Lazarus je sklonio prekrivač... i dečak je bojažljivo iskoračio napred.

„To je samo mašina, Dorijane. Nemoj da se plašiš...“

Dorijan je gledao u tu moćnu siluetu. Lazarus je napravio metalnog anđela, kolosa od skoro dva metra, s dvoja velikih krila. Gvozdено lice svetlelo mu je ispod kapuljače. Šake su mu bile ogromne, mogle su pesnicom obuhvatiti njegovu glavu.

Lazarus je pipnuo neku oprugu otprilike u visini anđelovog potiljka i mehaničko stvorenje je otvorilo oči, dva užarena rubina kao dve žeravice. Gledale su u njega.

Dorijan je osetio kako mu se utroba prevrće.

„Zaustavite ga, molim vas...“, preklinjao je.

Lazarus je primetio dečakov prestravljeni pogled i požurio da ponovo prekrije automat.

„Izvini“, rekao je Lazarus. „Nije trebalo da ti ga pokazujem. To je samo mašina, Dorijane. Metal. Nemoj dozvoliti da te njegov izgled uplaši. To je samo igračka.“

Dečak je klimao glavom nimalo ubeđen.

Lazarus je požurio da ga posluži novom šoljom vrele čokolade. Dorijan je bučno srknuo gustu okrepljujuću tečnost praćen budnim pogledom proizvođača igračaka. Popivši pola šolje, pogledao je u Lazarusu i osmehnuli su se jedan drugom.

„Baš si se prepao, je l' da?“, upitao je čovek.

Dečkić se nervozno nasmejao.

„Verovatno mislite da sam kukavica.“

„Naprotiv. Malobrojni su ljudi koji bi se usudili da izađu da istraže šumu posle onoga što se desilo Hani.“

„Šta vi mislite da se dogodilo?“

Lazarus je slegao ramenima.

„Teško je reći. Pretpostavljam da ćemo morati da sačekamo da policija završi istragu.“

„Da, ali...“

„Ali...?“

„A šta ako stvarno postoji nešto u šumi?“, navaljivao je Dorijan.

„Misliš na senku?“ Dorijan je ozbiljno klimnuo glavom. „Jesi li nekada čuo za dopelgenger?“ upitao je Lazarus.

Dečak je odmahnuo glavom. Lazarus ga je pogledao ispod oka.

„To je nemački termin“, objasnio je. „Koristi se da opiše senku koja se, iz nekog razloga, odvojila od svog vlasnika. Želiš li da čuješ jednu zanimljivu priču o tome?“

„Molim vas...“

Lazarus je seo na stolicu preko puta dečaka i izvadio dugačku cigaru. Dorijan je u bioskopu naučio da se ta vrsta torpeda odaziva na ime tompus i da, osim što košta čitavo bogatstvo, širi opor i snažan miris na paljevinu. Uistinu, posle Grete Garbo, Graučo Marks je bio njegov junak nedeljnih jutarnjih projekcija. Prost svet zadovoljavao se time da udiše dim iz druge ruke. Lazarus je pogledao u cigaru i vratio je nazad ne zapalivši je, spreman da započne svoju priču.

„Dobro. Priču mi je ispričao jedan kolega pre mnogo godina. Godina 1915. Mesto - grad Berlin...“

„Od svih časovničara u gradu Berlinu nijedan nije toliko brižljivo radio svoj posao i koristio toliko savršene metode kao Herman Bluklin. Zapravo, njegova opsednutost željom da stvori što preciznije mehanizme navela ga je da razvije teoriju o odnosu između vremena i brzine kojom se svetlost širi svemirom. Bluklin je živio okružen satovima u jednom malom stanu udno svoje radnje, u Henrihštraseu. Bio je usamljen. Nije imao porodicu. Nije imao prijatelje. Društvo mu je pravila njegova mačka Salman, koja je provodila sate u tišini kraj njega, dok je Bluklin posvećivao sate i čitave dane svojoj nauci, radeći u svojoj radionici. Tokom godina, njegovo zanimanje se

pretvorilo u opsesiju. Neretko je zatvarao svoju radnju i na po nekoliko dana. To su bili dani u kojima je dvadeset četiri sata radio bez odmora, posvećen svom projektu iz snova: savršenom satu, univerzalnoj mašini za merenje vremena.

„U jednom od tih dana, kada su već dve nedelje hladnoća i sneg šibali Berlinom, časovničara je posetio jedan neobičan klijent, ugledni gospodin po imenu Andreas Koreli. Koreli je nosio skupoceno odelo snežnobele boje i njegova kosa, dugačka i sjajna, bila je seda. Oči su mu se krile iza dva crna stakla. Bluklin mu je rekao da je radnja zatvorena za mušterije, ali je Koreli insistirao, navodeći da je doputovao izdaleka samo da bi ga posetio. Objasnio mu je da je upućen u njegova tehnička dostignuća i čak mu ih je do pojedinosti prepričao, što je veoma zainteresovalo časovničara, ubeđenog da su njegovi pronalasci do tog trenutka svetu bili potpuno nepoznati.

„Korelijeva molba nije bila ništa manje neobična. Bluklin je trebalo da napravi sat za njega, ali jedan specijalan sat. Trebalo je da se njegove kazaljke kreću u suprotnom smeru. Razlog takvoj porudžbini bio je taj što je Koreli bolovao od smrtne bolesti koja će odneti njegov život za nekoliko meseci. Zato je želeo da ima časovnik koji će brojati sate, minute i sekunde koji su mu ostali od života.

„Tako neobičan zahtev bio je ispraćen više nego darežljivom novčanom ponudom. Štaviše, Koreli mu je obećao da će mu obezbediti sredstva kojima će mu omogućiti da istražuje do kraja života. Zauzvrat, trebalo je da posveti samo nekoliko nedelja smišljanju tog izuma koji mu je tražio.

„Nema potrebe reći da je Bluklin prihvatio ponudu. Proveo je dve nedelje intenzivno radeći u svojoj radionici. Bluklin je bio udubljen u svoj zadatak kada je nekoliko dana kasnije Andreas Koreli ponovo pokucao na njegova vrata. Sat je već bio gotov. Koreli ga je uz smešak pregledao i, nakon što je pohvalio časovničarev rad, rekao mu je da je nadoknada za njega više nego zaslužena. Iscrpljen, Bluklin mu je priznao da je na toj porudžbini radio dušom i telom. Koreli je klimnuo glavom. Zatim je pokrenuo sat i pustio ga da radi. Dao je Bluklinu vreću novčića i oprostio se od njega.

„Van sebe od užitka i pohlepe, časovničar je stao da broji zlatnike, a onda je primetio svoj odraz u ogledalu. Izgledao je sebi starije,

oronulo. Previše je radio. Odlučio je da uzme nekoliko slobodnih dana i pošao da se odmori.

„Narednog dana blistavi zraci sunca promolili su se kroz njegov prozor. Bluklin, još umoran, ustao je da se umije i ponovo je pogledao svoj odraz u ogledalu. Ovoga puta jeza mu je prošla telom. Prethodne noći, kada je legao, njegovo lice izgledalo je kao lice čoveka od svoje četrdeset jedne godine, umornog i iscrpljenog, ali još mladog. Danas je pred njim stajala slika čoveka koji je na putu da napuni šezdeset. Prestravljen, izašao je u park na svež vazduh. Vrativši se u radnju, ponovo se pogledao u ogledalo. Iz njega ga je posmatrao starac. Uspaničen, izašao je na ulicu i sudario se sa susedom koji ga je pitao da li je video časovničara Bluklina. Herman je histerično potrčao.

„Tu noć proveo je u ćošku neke smrdljive taverne u društvu kriminalaca i osoba sumnjivog morala. Sve samo da ne bude sam. Osećao je kako mu koža stari iz minuta u minut. Kostu su mu bile krte. Teško je disao.

„Bližila se ponoć kada ga je jedan stranac upitao može li da sedne pored njega. Bluklin ga je pogledao. Bio je to jedan mlad čovek, naočit, od jedva dvadeset godina. Njegovo lice nije mu bilo poznato, osim crnih naočara koje su pokrivale njegove oči. Bluklin je osetio da mu je srce preskočilo. Koreli...

„Andreas Koreli seo je preko puta njega i izvadio sat koji je Bluklin izradio nekoliko dana ranije. Očajan, časovničar ga je upitao kakav je to čudan fenomen koji se odražava na njemu i zašto stari iz sekunde u sekundu. Koreli mu je pokazao sat. Kazaljke su se polako okretale u suprotnom smeru. Koreli ga je podsetio na njegove reči, da je na satu radio dušom i telom. Zato su svakim minutom koji prođe njegovo telo i duša sve više starili.

„Bluklin, slep od užasa, preklinjao ga je da mu pomogne. Rekao mu je da je spreman da napravi bilo šta, da se odrekne čega god, samo da mu se vrate njegova mladost i duša. Koreli mu se nasmešio i upitao ga da li je siguran u to. Časovničar je potvrdio: bio je spreman na sve.

„Koreli je tada rekao da je spreman da mu vrati sat, i s njim njegovu dušu, u zamenu za nešto što Bluklinu uopšte ne treba, a to je njegova senka. Časovničar ga je zbunjeno upitao da li je to sve što

treba da plati, senka. Koreli je klimnuo glavom i Bluklin je prihvatio dogovor.

„Čudni klijent je uzeo staklenu bočicu, izvadio čep i spustio bočicu na sto. Bluklin je iste sekunde mogao videti kako njegova senka ulazi u bočicu, kao vrtlog gasa. Koreli je zatvorio bočicu i, pozdravivši se sa Bluklinom, otišao u noć. Čim je nestao kroz vrata taverne, na satu koji je držao u rukama kazaljke su promenile pravac kretanja.

„Kada je Bluklin stigao kući, u zoru, njegovo lice opet je bilo lice mladog čoveka. Časovničar je uzdahnuo s olakšanjem. Ali čekalo ga je novo iznenađenje. Njegove mačke Salman nigde nije bilo. Tražio ju je po celoj kući i, kada ju je konačno pronašao, prestravio se. Životinja je visila obešena o kabl, zavezana za luster u njegovoj radionici. Njegov radni sto bio je oboren i njegov pribor rasut po podu. Reklo bi se da je tuda prošao tornado. Sve je bilo upropašćeno. I to nije bilo sve: mrlje na zidovima. Neko je trapavo napisao preko zidova jednu nerazumljivu reč:

Nilkulb

„Časovničar je proučavao taj rugobni crtež i trebalo mu je više od minuta da shvati njegovo značenje. Bilo je to njegovo lično ime, samo naopako napisano. Nilkulb. Bluklin. Jedan glas je nešto šapnuo iz njega, i kada se Bluklin okrenuo, našao se pred tamnim odrazom sebe samog, dijaboličnom slikom svog sopstvenog lica.

„Tada je časovničaru postalo jasno. To ga je posmatrala njegova senka. Njegova sopstvena senka. Izazivala ga je. Pokušao je da je uhvati, ali se senka nasmejala kao hijena i razletela po zidovima. Bluklin se stresao videvši da senka grabi dugačak nož i beži kroz vrata, gubeći se u tami.

„Prvi zločin u Henrihštraseu desio se te iste noći. Nekoliko svedoka izjavilo je da je videlo kako časovničar Bluklin hladnokrvno ubada nožem vojnika koji je noću prolazio ulicom. Policija ga je privela i podvrgla dugom ispitivanju. Naredne noći, dok je Bluklin spavao pod stražom u svojoj ćeliji, dogodila su se dva nova ubistva. Ljudi su počeli da pričaju o tajanstvenom ubici koji se noću kretao senkama Berlina. Bluklin je pokušao vlastima da objasni šta se zbiva, ali niko nije hteo da ga sasluša. Novine su spekulisale tajanstvenom mogućnošću da postoji ubica koji iz noći u noć uspeva da pobjegne

iz svoje ćelije s maksimalnim obezbeđenjem i poćini najjezivije zloćine koje je Berlin ikada video.

„Teror berlinske senke trajao je taćno dvadeset pet dana. Taj slućaj se završio jednako neobićno i neobjašnjivo kao što je i poćeo. U zoru tog dvanaestog januara 1916, senka Hermana Bluklina uvukla se u turoban zatvor tajne policije. Ćuvar koji je straćario pored ćelije zaklinjao se da je video kako se Bluklin rve sa senkom, te da je u jednom trenutku tuće ćasovnićar probo senku noćem. U zoru je novi straćar zatekao Bluklina mrtvog u ćeliji, s ranom u podrućju srca.

„Nekoliko dana kasnije neznanac po imenu Andreas Koreli ponudio se da plati troškove Bluklinove sahrane u zajednićkoj grobnici na berlinskom groblju. Sahrani su prisustvovali samo pogrebnik i neobićna osoba koja je nosila naoćare s crnim staklima.

„Slućaj zloćina u Henrihštraseu i dalje je otvoren u policijskim arhivama u Berlinu...”

„Opa...”, rekao je tiho Dorijan nakon što je Lazarus završio priću. „I to se stvarno dogodilo?”

Proizvođać igraćaka se nasmešio.

„Nije. Ali znao sam da će te prića oduševiti.”

Dorijan je spustio pogled na svoju šolju. Shvatio je da je Lazarus izmislio tu priću samo da bi mu odagnao strah od mehanićkog anđela. Dobar trik, ali ipak samo trik. Lazarus ga je potapšao po ramenu kao što sportisti tapšu jedan drugog.

„Ćini mi se da je suviše kasno da bismo se igrali detektiva”, primetio je. „Hajde, ispratiću te do kuće.”

„Obećajte mi da nećete ništa reći mojoj mami”, zamolio ga je Dorijan.

„Obećavam, ali samo pod uslovom da više nikad ne ideš sam noću u šumu dok se na razjasni šta se dogodilo Hani...”

Gledali su se pravo u oći.

„Dogovoreno”, sloćio se dećak.

Lazarus mu je prućio ruku kao dobar poslovni ćovek. Zatim je, tajanstveno se smeškajući, prišao jednom ormaru i iz njega izvadio nekakvu drvenu kutiju. Prućio ju je Dorijanu.

„Šta je u njoj?”, kopkalo je dećaka.

„Jedna tajna. Otvori je.”

Dorijan je počeo da otvara kutiju. Svetlost fenjera otkrila je figuru od srebra veličine njegove šake. Dorijan je zinuo od čuda i pogledao u Lazarusa. Proizvođač igračaka se nasmešio.

„Dozvoli da ti pokažem kako radi.“

Lazarus je uzeo figuru i stavio je na sto. Na jednostavan pritisak njegovih prstiju, figura se otvorila i pokazala svoju pravu prirodu. Anđeo. Isti kao onaj kog je video, samo u malom.

„U ovoj veličini te ne može uplašiti, je l' da?“

Dorijan je klimnuo glavom. Bio je oduševljen.

„Neka ovo bude tvoj anđeo čuvar. Da te štiti od senki...“

Lazarus je ispratio Dorijana kroz šumu do Kuće na rtu, i usput mu je objašnjavao tajne i tehnike proizvodnje automata i mehanizama toliko složenih i ingenioznih da su mu delovali kao magijin rod rođeni. Lazarus je izgledao kao neko ko sve zna i ima odgovor na najteža pitanja. Nije bilo načina da ga čovek uhvati u neznanju. Kada su stigli do oboda šume, Dorijan je bio uveliko oduševljen svojim novim prijateljem i ponosio se njime.

„Zapamti šta smo se dogovorili“, šapnuo je Lazarus. „Nema više noćnih izleta.“

Dorijan je odmahnuo glavom i pošao ka kući. Proizvođač igračaka je čekao napolju i otišao je tek kada je dečak stigao u svoju sobu i mahnuo mu s prozora. Lazarus mu je odmahnuo i ponovo ušao u senke šume.

Dorijan je ležao u krevetu i dugo mu osmeh nije silazio s lica. Sve njegove brige i teskobe kao da su isparile. Opušteno je otvorio kutiju i izvadio mehaničkog anđela kog mu je Lazarus poklonio. Savršena igračka, natprirodne lepote. Kao da je iza složenosti tog mehanizma stajala neka tajanstvena, čarobna nauka. Dorijan je spustio figuru na pod, kraj kreveta, i ugasio je svetlo. Lazarus je genije. To je bila prava reč za njega. Dorijan ju je čuo stotinu puta i uvek mu je bilo čudno zašto se upotrebljava toliko često kad zapravo tim ljudima uopšte ne pristaje. On je konačno upoznao pravog genija, koji je, povrh svega, bio njegov prijatelj.

Oduševljenje je otvorilo put neodoljivoj pospanosti. Dorijan se predao i pustio da ga um povede u pustolovinu u kojoj on, naslednik Lazarusove nauke, izumeva mašinu što lovi senke i oslobađa svet od zle organizacije koja uništava svet.

Dorijan je već spavao kada je figura iznebuha polako počela da širi krila. Metalni anđeo nakrivio je glavu i podigao ruku. Njegove crne oči, dve suze od opsidijana, zacaklile su se u mraku.

8. INKOGNITO

Prošlo je tri dana a da Irena nije dobila nikakve vesti od Ismaela. U naselju nije bilo ni traga od mladića, ni njegov jedrenjak nije se video kod molova. Olujni vetar skoro nedelju dana brisao je obalom Normandije i prostirao pepeljasti prekrivač preko zaliva.

U danu u kom je Hana pošla na svoje poslednje putovanje, do malog groblja navrh brda koje se dizalo na severoistoku *Plavog zaliva*, mrtvilo i sipljiva kiša vladali su ulicama naselja. Povorka je stigla do kapije groblja i, poštujući izričitu želju porodice da završna ceremonija bude obavljena u najužem krugu, ljudi su se vratili svojim kućama po kiši, u tišini, u senci sećanja na pokojnu devojku.

Lazarus se ponudio da isprati Simonu i njenu decu do Kuće na rtu dok se skup razilazio kao pojas magle u zoru. U tom trenutku Irena je ugledala Ismaelovu usamljenu priliku, na samoj ivici litica koje su okruživale groblje. Gledao je u olovno more. Bilo je dovoljno samo da pogleda u majku i dobije dozvolu da krene. Ubrzo su Lazarusova kola počela da im prilaze putem koji ide do isposnice Sen Rolan, a Irena se penjala stazom koja vodi do litica.

S pučine su dopirali zvuci grmljavine. Munje su sevale i palile svetla iza oblaka, koji su ličili na rezervoare užarenog metala. Devojka je zatekla Ismaela kako sedi na steni, pogleda izgubljenog u okeanu. Ostrvo sa svetionikom i rt gubili su se u magli, daleko odatle.

* * *

Vraćajući se u grad, Ismael je, bez prethodnog upozorenja, otkrio Ireni gde je proveo poslednja tri dana. Mladić je započeo svoju priču od trenutka u kom je saznao šta se dogodilo.

Isplovio je na Kjaneosu u pravcu ostrva sa svetionikom, pokušavajući da pobegne od osećanja od kog se nije moglo nikako pobeći. Sati koji su prethodili svitanju omogućili su mu da razbistri misli i usredsredi pažnju na jedno novo svetlo na kraju tunela: pronaći će onoga koji je počinio to zlo delo i nateraće ga da plati za to. Želja za osvetom delovala je kao jedini protivotrov kadar da ublaži bol.

Objašnjenje koje je dala policija uopšte ga nije zadovoljilo. Tajnost u kojoj su lokalne vlasti vodile slučaj bila mu je u najmanju ruku sumnjiva. U nekom trenutku koji je prethodio svitanju narednog dana, Ismael je već bio odlučio da započne sopstvenu istragu. Po svaku cenu, više nije bilo pravila. Te iste noći Ismael se krišom uvukao u improvizovanu laboratoriju za obdukciju doktora Žiroa. Zahvaljujući svojoj odvažnosti i pomoću nekoliko klešta, prekinuo je karike lanaca i sve što mu je stajalo na putu.

Irena je u čudu i neverici slušala na koji se način Ismael ušunjabao u prostorije mrtvačnice, nakon što je sačekao da Žiro ode, i kako je zatim, kroz sablasno mračan prostor zamagljen od formaldehida, preturio celu doktorovu arhivu da bi pronašao Hanin karton.

Nije se znalo odakle mu hladnokrvnost potrebna za takvo ponašanje, ali svakako mu nije došla od dva prekrivena leša koja je pronašao unutra. Pripadali su dvojici ronilaca koji su prethodne noći imali nesreću da zarone u podvodnu struju u tesnacu La Rošel u pokušaju da izvuku tovar s jedrenjaka koji se bio nasukao na greben.

Irena je, bleđa kao porcelanska lutka, saslušala mladićevu jezivu priču od početka do kraja, uključujući i deo u kom se Ismael sapseo o jedan od operacionih stolova. Kada se radnja mladićeve priče vratila na otvoreno, devojka je odahnula. Ismael je poneo karton sa sobom na jedrenjak i proveo je dva sata u nastojanju da raskrči prašumu medicinskih termina i žargona doktora Žiroa.

Irena je progutala pljuvačku.

„I kako je umrla?“, promrmljala je.

Ismael ju je pogledao pravo u oči. U njima se video neki neobičan sjaj.

„Ne znaju kako. Ali znaju zašto. Prema zvaničnom izveštaju, umrla je od infarkta“, objasnio joj je. „Ali doktor Žiro je u svojoj poslednjoj analizi napisao da on lično misli da je Hana u šumi videla nešto što je kod nje izazvalo napad panike.“

Panika. Reč je u odjecima prošla njenom glavom. Njena drugarica Hana umrla je od straha, a to što je izazvalo takvu paniku i dalje se nalazi u šumi.

„To je bilo u nedelju, zar ne?“, rekla je Irena. „Nešto se moralo dogoditi tokom tog dana...“

Ismael je polako klimnuo glavom. Bilo je jasno da je mladić to isto pomislio mnogo pre nje.

„Ili prethodne noći“, predložio je Ismael.

Irena ga je pogledala začuđeno.

„Hana je tu noć provela u Krejvenmuru. Narednog dana od nje nije bilo ni traga. Sve dok je nisu pronašli mrtvu u šumi“, rekao je momak.

„Šta hoćeš da kažeš?“

„Bio sam u šumi. Ima nekih tragova. Polomljenog granja. Bilo je borbe. Neko je pratio Hanu.“

„Iz Krejvenmura?“

Ismael je ponovo klimnuo glavom.

„Moramo da saznamo šta se desilo u danu koji je prethodio njenom nestanku. Možda bi to moglo da objasni ko ju je ili šta ju je pratilo kroz šumu.“

„A kako ćemo da saznamo? Hoću da kažem da policija...“, naglasila je Irena.

„Pada mi na pamet samo jedan način.“

„Krejvenmur“, promrmljala je ona.

„Tako je. Večeras...“

* * *

Sumrak je otvarao bakarne pukotine u prekrivaču od olujnih oblaka koji su dolazili s pučine. Kako su senke polako padale nad zaliv, noć je stvarala čist prostor na nebeskom svodu, kroz koji se mogao videti krug gotovo savršenog svetla što ju je isijavao zreli mesec. Njegova srebrna svetlost u Ireninoj sobi pravila je tapiseriju od odblesaka. Devojka je na tren podigla pogled s dnevnika Alme Maltis i zagledala se u taj krug koji joj se smešio s nebeskog svoda. Još dvadeset četiri sata i krug će biti pun. Treći pun mesec tog leta. Maskenbal u *Plavom zalivu*.

U tom trenutku mesečeva silueta dobila je novo značenje za nju. Kroz nekoliko minuta poći će na svoj tajni sastanak s Ismaelom na obodu šume. Ideja da prođe kroz crnilo noći i uvuče se u neizmerne dubine Krejvenmura sada joj je delovala nerazumno. Tačnije, bezumno. S druge strane, nimalo nije bila spremna da izneveri

Ismaela u tim trenucima u kojim se osećao onako kako je pokazao tog popodneva, kada je najavio svoju nameru da ode u palatu Lazarusu Jana u potrazi za odgovorima o Haninoj smrti. Pošto nije mogla da se smisli, devojka je ponovo uzela u ruke dnevnik Alme Maltis i uronila u njegove stranice kao u skrovište.

Već tri dana nisam čula ništa od njega. Otišao je iznenada u ponoć, ubeđen da će, ako se udalji od mene, senka poći za njim. Nije hteo da mi kaže kuda ide, ali naslućujem da je zaklon potražio na ostrvu sa svetionikom. Uvek je išao na to pusto mesto tražeći mir, i imam utisak da je i ovog puta pošao tamo, kao prestravljeno dete, da se suoči sa svojim košmarom. Njegovo odsustvo me je, međutim, nateralo da posumnjam u sve u šta sam verovala do sada. Senka se nije pojavila u ova tri dana. Provela sam ih zatvorena u svoju sobu, okružena svetlima, svećama i uljanim fenjerima. Ni jedan jedini kutak prostorije nije bio u mraku. Jedva da sam uspela oka da sklopim.

Dok pišem ove redove, usred noći, sa svog prozora mogu da vidim ostrvo sa svetionikom u magli. Jedno svetlo sija između stena. Znam daje to on, sam, u zatvoru na koji se osudio. Ne mogu da provedem ovde više ni sat. Ako treba da se suočimo s tim košmarom, želim da to učinimo zajedno. A ako treba u pokušaju da stradamo, onda i da stradamo zajedno.

Više mi nije važno hoću li živeti dan manje ili više u ovom bezumlju. Sigurna sam da nam senka neće dati da danemo dušom. Ne mogu da podnesem još jednu nedelju kao što je ova. Savest mi je čista i moja duša je u miru sa sobom. Strah koji sam osećala prvih dana sada je samo umor i beznađe.

Sutra ću, dok meštani na glavnom trgu budu pravili maskenbal, uzeti jedan čamac i poći da ga nađem. Ne hajem za posledice. Spremna sam da ih prihvatim. Dovoljno mi je da budem kraj njega i da mu budem od pomoći do poslednjeg trenutka.

Nešto u meni govori mi da možda još postoji mogućnost da se vratimo normalnom, srećnom, mirnom životu. To je sve što želim...

Udarac sitnog kamena u prozor trgao ju je iz čitanja. Irena je zatvorila knjigu i pogledala napolje. Ismael je čekao na ulazu u šumu. Dok je ona navukla svoju debelu vunenu jaknu, mesec se sakrio iza oblaka.

* * *

Irena je s vrha stepenica pažljivo pogledala u svoju majku. Simona je ponovo utonula u san u svojoj omiljenoj fotelji, ispred prozora kroz koji se video zaliv. Jedna knjiga ležala joj je u krilu i naočari za čitanje skliznule su joj do pola nosa. U jednom ćošku je radio-aparat napravljen od drveta s izrezbarenim kapricioznim art nuvo motivima ispuštao jezive akorde neke detektivske serije. Skoro kao u detektivskoj sceni, Irena je prošla na prstima ispred Simone i ušla u kuhinju, iz koje se izlazilo u zadnje dvorište Kuće na rtu. Za celu tu operaciju trebalo joj je petnaest sekundi.

Ismael ju je čekao napolju. Nosio je kratku kožnu jaknu, radne pantalone i čizme koje su delovale kao da su prešle put do Konstantinopolja i nazad bar pet puta. Noćni vetar dovlačio je hladnu maglu iz zaliva, praveći oko šume venac razigranih senki.

Irena je zakopčala jaknu do grla i klimnula glavom na mladićev značajan pogled. Nisu progovorili ni reč. Pošli su stazom koja je vodila kroz šumu. Galerija nevidljivih zvukova nastanjivala je šumske senke. Lišće je šuštalalo na vetru i zaglušivalo šum mora što je zapljuskivalo litice. Irena je išla iza Ismaela kroz korov. Mesečevo lice moglo se tu i tamo videti između oblaka koji su plovili iznad zaliva, i šumu je uvlačilo u avetinjsko stanje trepćuće tame. Na pola puta je Irena uhvatila Ismaela za ruku i nije htela da je pusti sve dok se obrisi Krejvenmura nisu pojavili ispred njih.

Na jedan mladićev znak zaustavili su se iza stabla drveta ranjenog gromom. Mesečina je nekoliko trenutaka cepala plišanu zavese oblaka, i snop svetla pokazao je pročelje Krejvenmura, ocrtavajući sve njegove reljefe i oblike i praveći hipnotičku sliku neke neobične katedrale izgubljene u dubinama kakve proklete šume. Kratkotrajna vidljivost pretvorila se u bazen mraka i pravougaonik zlatnog svetla ukazao se udno palate. Silueta Lazarusa Jana jasno se mogla videti na pragu glavnog ulaza. Proizvođač igračaka zatvorio je vrata za sobom i polako sišao niz stepenike u pravcu staze koja je obilazila oko drveća.

„To je Lazarus. Svake noći se šeta šumom“, promrmljala je Irena.

Ismael je samo klimnuo glavom i dao znak devojci da čuti. Zurio je u priliku proizvođača igračaka koji je išao ka šumi, u njihovom

pravcu. Irena je upitno pogledala u Ismaela. Momak je uzdahnuo i nervozno pogledao oko sebe. Lazarusovi koraci sada su već bili čujni. Ismael je uhvatio Irenu za ruku i gurnuo je u unutrašnjost mrtvog stabla.

„Ovuda. Brzo!“, šapnuo je.

Unutrašnjost stabla bila je ispunjena jakim mirisom vlage i truleži. Svetlo spolja prodiralo je kroz male naprsline duž čitavog mrtvog drveta i pravilo je neverovatne stepenice od svetlosti, koje su se pele uz unutrašnju stranu šupljeg stabla. Irena je osetila probadanje u želucu. Primetila je na dva metra iznad njih red minijaturnih sjajnih tačkica. Oči. Htela je da vrisne. Ismaelova ruka ju je preduhitrila. Njen urlik se ugušio u njoj dok ju je momak čvrsto držao.

„Pobogu, to su samo slepi miševi! Budi mirna!“, šapnuo joj je dok su Lazarusovi koraci obilazili stablo na putu ka šumi.

Ismael je mudro držao ruku preko Ireninih usta sve dok se koraci vlasnika Krejvenmura nisu izgubili u šumi. Nevidljiva krila slepih miševa klepetala su u mraku. Irena je osetila vazduh na licu i kiseli smrad životinja. .

„Mislio sam da se ne plašiš slepih miševa...“, rekao je Ismael. „Polazi.“

Irena je išla za njim kroz vrt Krejvenmura u pravcu zadnjeg dela palate. Pri svakom koraku devojka je sebi ponavljala da u kući nema nikoga i da je utisak da je neko posmatra samo njena uobrazilja.

Stigli su do krila koje je bilo spojeno sa nekadašnjom Lazarusovom fabrikom igračaka i zaustavili se ispred vrata nečega što je izgledalo kao radionica ili prostorija za sklapanje igračaka. Ismael je izvadio nož i rasklopio ga. Oštrica je blesnula u mraku. Momak je uvukao vrh noža u bravu i pažljivo napipavao njen unutrašnji mehanizam.

„Stani sa strane. Treba mi više svetla.“

Irena se povukla nekoliko koraka unazad i pogledala u mrak koji je vladao u fabrici igračaka. Stakla su bila zamagljena jer su godinama bila zapuštena i praktično je bilo nemoguće nazreti šta se nalazi unutra.

„Hajde, hajde...“, mrmljao je Ismael za sebe i nastavio da razvaljuje bravu.

Irena ga je pogledala i ućutkala unutrašnji glas koji je počinjao da sugeriše da je nezakonit upad na tuđe imanje loša ideja. Konačno je

mehanizam popustio kvrcnuvši jedva čujno. Osmeš je obasjao Ismaelovo lice. Vrata su se otvorila nekoliko centimetara.

„Prosto kao pasulj“, rekao je otvarajući polako vrata.

„Požurimo“, naglasila je Irena. „Lazarus neće provesti mnogo vremena napolju.“

Ismael je ušao unutra. Irena je duboko udahнула i pošla za njim. Unutrašnjost je bila okupana gustom maglom prašine uhvaćenom u slabo svetlo koje je lebdelo kao oblak pare. Ambijent je bio pun mirisa raznih hemijskih preparata. Ismael je zatvorio vrata za sobom i oboje su se suočili sa svetom nejasnih senki. Ostaci fabrike igračkara Lazarusa Jana ležali su u mraku, utonuli u večni san.

„Ništa se ne vidi“, promrmljala je Irena potiskujući želju da izađe odatle što pre.

„Trebamo da sačekamo da nam se oči priviknu na mrak, za šta je potrebno samo nekoliko sekundi“, rekao joj je Ismael ne sasvim ubedljivo.

Sekunde su prolazile uzalud. Crni plašt koji je skrivao Lazarusov proizvodni pogon od njihovih pogleda nije nestao. Irena je upravo pokušavala da vidi postoji li neki put kojim bi mogli da prođu kada su njene oči ugledale jednu uspravnu i nepomičnu priliku koja je stajala na nekoliko metara od njih.

Od užasa joj je grč stegao želudac.

„Ismaele, ovde ima još nekog...“, rekla je devojka hvatajući snažnu mladićevu ruku.

Ismael je pretražio pogledom po mraku i progutao pljuvačku. Jedna prilika ispruženih ruku lebdela je u vazduhu. Silueta je polako oscilovala, kao klatno, i dugačka kosa padala joj je preko ramena. Momak je drhtavim rukama prepipao džep svoje jakne i izvadio kutiju šibica. Prilika je i dalje bila nepomična, kao živi kip spreman da skoči na njih čim upale svetlo.

Ismael je upalio šibicu i blesak vatre zaslepio ih je momentalno. Irena se snažno priljubila uz njega.

Nekoliko sekundi kasnije noge su joj se odsekle zbog onoga što je videla pred sobom. Osetila je veliki talas hladnoće u telu. Pred njom se, pri treperavoj svetlosti sveće, klatilo telo njene majke Simone. Visilo je s plafona oklembesanih ruku.

„Blagi bože...“

Figura se polako okrenula oko sebe, i sad se videla druga strana njenog lica. Kablovi i zupčanici sijali su se pri slabom svetlu. Lice je bilo podeljeno na dva dela i samo je jedna polovina bila dovršena.

„To je mašina, jedna obična mašina“, rekao je Ismael pokušavajući da je umiri.

Irena je gledala u zlokobnu imitaciju Simone. Njene crte lica. Boja njenih očiju, njene kose. Svako obeležje na koži, svaka linija na njenom licu, sve je bilo reprodukovano u bezizražajnoj, užasavajućoj maski.

„Šta se to ovde dešava?“, pitala se Irena.

Ismael je uperio prstom ka nečemu što je izgledalo kao ulazna vrata u kuću, kraj radionice.

„Ovuda“, pokazao je, odvedeći Irenu dalje od tog mesta i te zlokobne figure koja je visila u vazduhu.

Devojka, još pod uticajem tog prizora, pošla je za njim, preneražena i prestravljena.

Trenutak kasnije ugasila se šibica koju je Ismael držao u ruci i ponovo ih je obavio mrak.

Čim su pronašli vrata koja vode u Krejvenmur, plašt od senki koji se motao oko njihovih nogu otvorio se iza njih kao crni cvet, dobivši na zapremini dok je klizio po zidovima. Senka se uputila ka radnim stolovima i njen taman trag prešao je preko bele prekrivke koja je pokrivala figuru onog mehaničkog anđela kojeg je Lazarus pokazao Dorijanu prethodne noći. Senka se polako provukla kroz otvore prekrivača i njena isparljiva masa prodrila je u metalnu konstrukciju kroz spojeve.

Silueta senke u potpunosti je nestala unutar tog metalnog tela. Ledena isparenja obavila su mehaničko stvorenje napravivši nešto nalik na zaleđenu paučinu. Zatim su se anđelove oči polako otvorile u mraku. Dva užarena rubina ispod pokrivača.

Titanska figura polako se uspravila i raširila krila. Sporo je spustila obe noge na zemlju. Kandže su oštetile površinu drveta ostavivši rupe za sobom. Prekrivač od plavičastog svetla koji je lebdeo u vazduhu uhvatio je dim što se spiralno peo od ugašene šibice koju je Ismael bacio.

Anđeo je prošao kroz njega i izgubio se u tami, prateći korake Irene i Ismaela.

9. PREOBRAŽENA NOĆ

Udaljeni odjek upornog kuckanja prenuo je Simonu iz sveta plešućih akvarela i meseca koji su se topili u užarene srebrne novčiće. Zvuk je ponovo dopro do njenih ušiju, ali se ovoga puta Simona sasvim razbudila i shvatila da je san ponovo savladao nju i njenu nameru da pročita poglavlje-dva pre ponoći. Dok je podizala svoje naočari za čitanje, iznova je čula onaj zvuk i prvi put je uspela da ga prepozna. Neko je blago kucao na prozor koji je gledao na trem. Simona je ustala i prepoznala Lazarusovo nasmejano lice s druge strane stakla. U trenutku je osetila da joj obrazi gore. Dok je otvarala vrata, bacila je pogled na svoj lik u ogledalu u predsoblju. Užas.

„Dobro veče, gospođo Sovel. Možda ovo nije dobar trenutak...“, rekao je Lazarus.

„Taman posla. Ja... Zapravo sam čitala i načisto se uspavala.“

„To znači da treba da promeniti knjigu“, napomenuo je Lazarus.

„Pretpostavljam da je tako. Ali, molim vas, udite.“

„Ne bih hteo da vam smetam.“

„Ne pričajte koješta. Samo izvolite, molim vas.“

Lazarus je uljudno klimnuo glavom i ušao u kuću. Očima je brzo preleteo preko svega što je bilo u njoj.

„Kuća na rtu nikada nije izgledala bolje“, primetio je. „Čestitam vam.“

„Sve je to Irenina zasluga. Ona je u našoj porodici dekoraterka. Jeste li za šolju čaja? Ili kafe?“

„Čaj bi bio odličan, ali...“

„Ni reč više. I meni će dobro doći.“

Pogledi su im se na tren sreli. Lazarus se toplo nasmešio. Simona je naglo pocrvenela i spustila pogled trudeći se da pažnju usredsredi na spravljanje čaja za oboje.

„Sigurno se pitate zašto sam došao“, počeo je proizvođač igračaka.

Tako je, pomislila je Simona u sebi.

„Svake noći malo prošetam šumom sve do litica. To mi pomaže da se opustim“, dopro je do nje Lazarusov glas.

Nastala je pauza jedva označena ključanjem vode u čajniku.

„Jeste li čuli za godišnji maskenbal u *Plavom zalivu*, gospođo Sovel?"

„Poslednjeg punog meseca u avgustu...", setila se Simona.

„Tako je. Pitao sam se... Dobro, voleo bih da shvatite da u mom predlogu nema ničeg obavezujućeg, u suprotnom se ne bih usudio da vam ga saopštim, ne znam da li sam jasan..."

Lazarus se mučio kao nervozni školarac. Ona mu se smireno osmehnula.

„Pitao sam se da li biste prihvatili da pođete sa mnom na ovogodišnji maskenbal", zaključio je konačno. Simona je progutala pljuvačku. Lazarusov osmeh polako se urušio. „Izvinite. Nije trebalo to od vas da tražim. Prihvatite moje izvinjenje..."

„Sa šećerom ili bez?", ljubazno ga je prekinula Simona.

„Molim?"

„Čaj. Sa šećerom ili bez?"

„Dve kašičice."

Simona je klimnula glavom i polako rastopila dve kašičice šećera. Čim je šolja bila spremna, pružila ju je Lazarusu i nasmešila se.

„Nadam se da vas nisam uvredio..."

„Niste me uvredili. Nisam navikla da me zovu da izađem. Ali bih veoma volela da pođem na taj bal sa vama", odgovorila je, iznenađena sopstvenom odlukom.

Lazarusovo lice se ozarilo i na njemu je zablistao širok osmeh. Na tren, Simona se osetila trideset godina mlađom. To je bio osećaj ushićenosti koju je doživljavala kao nepriličnu. Opasno sveprožimajući osećaj. Snažniji od stida, opreza ili griže savesti. Bila je zaboravila koliko je prijatno kada se neko zanima za tebe.

Deset minuta kasnije razgovor se nastavio na tremu Kuće na rtu. Morski povetarac njihao je uljane fenjere okačene o zid. Lazarus je sedeo na drvenoj ogradi i posmatrao krošnje drveća koje su se njihale u šumi, crno, šaputavo more.

Simona je posmatrala lice proizvođača igračaka.

„Drago mi je što vam je lepo ovde, u kući", rekao je Lazarus. „Kako su se vaša deca navikla na život u *Plavom zalivu*?"

„Ne mogu da se požalim. Naprotiv. Zapravo, reklo bi se da se Irena već zacopala u jednog momka odavde. Izvesnog Ismaela. Poznajete li ga?"

„Ismael... Da, naravno. Dobar momak, kako čujem“, rekao je Lazarus odsutno.

„Nadam se. Još čekam da me upozna s njim.“

„Deca su vam takva. Treba se staviti na njihovo mesto...“, predložio je Lazarus.

„Pretpostavljam da se ponašam kao sve druge majke: pravim budalu od sebe štiteći svoju devojčicu koja ima skoro punih petnaest godina.“

„To je tako normalno.“

„Nisam sigurna da ona deli to mišljenje.“ Lazarus se osmehnuo, ali nije ništa rekao. „Šta znate o njemu?“, upitala ga je Simona.

„O Ismaelu? Hm... ne baš mnogo...“, počeo je on. „Znam da je dobar mornar. Ljudi ga drže za povučenog, nedruželjubivog mladića. Stvar je u tome da ni ja nisam baš najbolje upućen u teme iz lokalnog života... Ali neverujem da imate razloga za brigu.“

* * *

Zvuk glasova je dopirao do njegovog prozora, hirovito i krivudavo, kao dim loše ugašene cigarete. Bilo je nemoguće ignorisati ga. Šum jedva da je prigušivao Lazarusove i majčine reči, dole, na tremu, iako je Dorijan na tren poželeo da jeste i da taj razgovor nikada nije dopro do njegovih ušiju. Bilo je nečega što ga je uznemiravalo pri svakoj misli, pri svakoj izgovorenoj rečenici. Nešto neodređeno, nevidljivo, što kao da je prodiralo u svaku repliku. Možda se tako osećao zato što sluša kako njegova majka blaženo razgovara s muškarcem koji nije njegov otac, iako je taj muškarac Lazarus, kog je Dorijan smatrao prijateljem. Možda zbog bliskog tona koji je bojio njihove reči. *Možda je*, pomislio je Dorijan u sebi, *samo ljubomoran i glupo opsednut željom da njegova majka ne može da uživa u bliskom razgovoru s odraslim muškarcem*. A to je bilo sebično. Sebično i nepravedno. Simona je, osim što je bila njegova majka, bila žena od krvi i mesa, željna bliskosti i druženja s još nekim, ne samo sa svojom decom. U svakoj knjizi koju bi pročitao to je pisalo vrlo jasno. Dorijan se prisetio teorijskog aspekta takvog stava. Na toj razini, sve je delovalo savršeno. Praksa je, međutim, bila nešto drugo.

Sramežljivo, ne paleći svetlo u svojoj sobi, Dorijan je prišao prozoru i bacio brz pogled na trem. „*Sebičnjak, a sad i uhoda*“, šapnuo mu je unutrašnji glas. Iz udobne anonimnosti u mraku Dorijan je pogledao u senku svoje majke na podu trema. Lazarus je stajao i gledao u more, crno i neprozirno. Dorijan je progutao pljuvačku. Povetarac je zanjihao zavese iza kojih se skrivao i dečak je nagoni uzmakao korak unazad. Glas njegove majke izgovorio je neke nerazumljive reči. To nije njegova stvar, zaključio je, postićen što ih je iz prikrajka špijunirao.

Dečak se spremao da se polako udalji od prozora kada je krajičkom oka primetio da se nešto kreće u mraku. Dorijan se okrenuo u mestu, osećajući kako mu se diže sva kosa na glavi. Soba je bila u potpunom mraku, ponegde prekinutom tračicama plave svetlosti koja je prolazila između talasastih zavesa. Rukom je polako dodirnuo noćni stočić tražeći prekidač lampe. Drvo je bilo hladno. Njegovim prstima trebalo je nekoliko sekundi da napipaju dugme. Metalna spirala u sijalici nakratko se upalila, a zatim ugasila maltene uzdišući. Isparljiv blesak zaslepio ga je na tren. Mrak je zatim postao gušći, kao dubok bunar crne vode.

Sijalica je pregorela, pomislio je. Ništa naročito. Metal od kog se pravi spirala, volfram, ima ograničen životni vek. To je naučio u školi. Sva ta umirujuća razmišljanja raspršila su se kada je Dorijan ponovo video da se nešto kreće u mraku. Tačnije rečeno, da se mrak kreće.

Osetio je ledeni dah kada je ustanovio da se neki oblik kreće kroz tamu, pred njim. Crna i mutna silueta zaustavila se usred sobe. „*Posmatra me*“, promrmljao je unutrašnji glas u njegovoj glavi. Izgledalo je kao da se senka kreće ka njemu u mraku i Dorijan je ustanovio da se nije pomerao pod, već njegova kolena, koja su klecala od čistog straha od te sablasti crnila što se primicala mic po mic.

Dorijan je uzmakao nekoliko koraka sve do mesta na kom ga je obavilo ono malo svetlosti što je ulazilo u sobu. Senka se zaustavila na pragu mraka. Dečak je osetio kako će uskoro početi i zubi da mu cvokoću, ali je jako stisnuo vilicu i ugušio želju da zatvori oči. Najednom, kao da je neko izgovorio neke reči. Trebalo mu je nekoliko sekundi da ustanovi da to lično on govori. Odlučnim tonom, bez nagoveštaja straha.

„Gubi se odavde“, promrmlijao je Dorijan u pravcu senki. „Rekao sam da se gubiš.“

Jeziv zvuk dopro je do njegovih ušiju, zvuk koji je delovao kao odjek udaljenog smeha, okrutan i ubitačan.

U tom trenutku kroz tamu su se mogle nazreti crte lica te senke, kao odrazi vode boje opsidijana.

„Gubi se odavde“, čuo je sebe kako izgovara.

Oblik od crne pare nestao je na njegove oči i senka je prošla kroz sobu sve do vrata veoma brzo, kao oblak vrelog gasa. Stigavši do vrata, pretvorila se u neverovatnu spiralu koja se provukla kroz prorez na bravi, kao da je tornado seni usisala neka nevidljiva sila.

Tek se tada otpornik na sijalici ponovo upalio i ovog puta je toplo svetlo okupalo sobu. Nagli dolazak struje izmamio mu je panični urlik, koji se ugušio u njegovom grlu. Očima je pregledao svaki kutak sobe, ali od sablasti koju je video nekoliko sekundi pre toga nije bilo ni traga.

Dorijan je duboko udahnuo i pošao ka vratima. Spustio je ruku na okruglu ručicu. Metal je bio hladan kao led. Naoružao se hraprošču, otvorio vrata i pregledao senke u hodniku. Ništa.

Zatvorio je polako vrata svoje sobe i vratio se do prozora. Dole, na tremu, Lazarus se opraštao od njegove majke. Tačno pre nego što će se okrenuti da pođe, proizvođač igračaka se nagnuo i poljubio je u obraz. Kratak poljubac, samo ovlaš. Dorijan je osetio da mu se želudac skupio do veličine graška. Trenutak kasnije, iz tame, čovek je podigao pogled i nasmešio mu se. Krv mu se sledila u žilama.

Proizvođač igračaka sporo se udaljavao u pravcu šume, pod mesečinom, i koliko god pokušavao, Dorijan nije uspeo da vidi Lazarusovu senku. Nešto kasnije, mrak ga je progutao.

* * *

Prošavši kroz dugačak hodnik koji je povezivao fabriku igračaka s palatom, Ismael i Irena ušli su u srce Krejvenmura. Pod pokrivačem noći, Lazarusov dom izgledao je kao stanište tame, čije su se galerije, nastanjene desetinama mehaničkih stvorenja, širile u svim pravcima. Centralno svetlo, koje je osvetljavalo kružne stepenice u središtu palate, raspršavalo je kišu purpurnih, zlatnih i plavih

odblesaka koji su se gubili u unutrašnjosti Krejvenmura kao mehurići pene iz kaleidoskopa.

U Ireninim očima, siluete usnulih automata i beživotna lica na zidovima stvarala su utisak neke neobične čarolije koja je pritiskala duše desetina nekadašnjih stanovnika palate. Ismaelov doživljaj je bio prozaičniji. U njima je video samo odraz složenog, nedokučivog mozga njihovog tvorca. I to ga nimalo nije umirilo, naprotiv, kako su sve više ulazili u lične odaje Lazarusa Jana, nevidljivi proizvođač igračaka bio je sve prisutniji. Njegova ličnost nalazila se u svakom, najsitnijem detalju tog baroknog zdanja: od tavanice, napravljene kao svod od fresaka koje su prikazivale scene iz čuvenih priča, do poda po kom su gazili, u obliku beskonačne šahovske table što je pravila hipnotičku mrežu i varala pogled krajnje neobičnim optičkim dejstvom beskrajne dubine. Hodanje Krejvenmurom ličilo je na ulazak u neodoljiv, ali strašan san.

Ismael se zaustavio u podnožju nekog stepeništa na koje su naišli i pažljivo pregledao spiralnu putanju koja se gubila u visini. Dok je on to radio, Irena je primetila da se na licu jednog od Lazarusovih mehaničkih satova u obliku sunca otvaraju oči i da im se lice osmehuje. U trenutku u kom je velika kazaljka došla u vertikalni položaj da označi da je ponoć, sfera se okrenula oko svoje ose i sunce je ustupilo mesto mesecu koji je zračio sablasnim svetlom. Tamne, cakleće oči meseca pomerale su se polako levo-desno.

„Hajdemo gore“, promrmljao je Ismael. „Hanina soba bila je na drugom spratu.“

„Ovde ima na desetine soba, Ismaele. Kako ćemo znati koja je bila njena?“

„Hana mi je rekla da se njena soba nalazi na kraju hodnika i gleda na zaliv.“

Irena je klimnula glavom, iako joj je to objašnjenje delovalo nedovoljno. Mladić je reagovao pod utiskom atmosfere koja je vladala na tom mestu jednako koliko i ona, ali to ne bi priznao ni za šta na svetu. Oboje su još jednom pogledali u sat pre nego što krenuše dalje.

„Već je ponoć. Lazarus će se uskoro vratiti“, rekla je Irena.

„Da požurimo onda.“

Stepenice su se spiralno penjale prkoseći zakonu gravitacije i postepeno se izvijale kao prolazi koji vode do kupole neke velike katedrale. Nakon vrtoglavog penjanja stigli su do ulaza na prvi sprat. Ismael je zgrabio Irenu za ruku i nastavio da se penje. Zakrivljenost zidova sada je bila izraženija, i put se postepeno pretvarao u klaustrofobični jednjak probijen u kamenu.

„Još samo malo“, rekao je mladić, ispravno tumačeći Irenino teskobno ćutanje.

Čitavu večnost kasnije, koja je zapravo trajala trideset sekundi, oboje su mogli da izađu iz tog tesnog i zagušljivog prolaza i stignu do ulaznih vrata u drugi sprat Krejvenmura. Pred njima se pružao glavni hodnik istočnog krila. Zverinjak okamenjenih figura vrebao je iz tame.

„Bilo bi dobro da se razdvojimo“, predložio je Ismael.

„Znala sam da ćeš to reći.“

„Da se ne ljutiš, izaberi ti prva koji ćeš kraj obići“, ponudio joj je Ismael pokušavajući da se našali.

Irena je pogledala u oba pravca. U pravcu istoka videla je tri prilike s kapuljačama na glavi koje su stajale oko ogromnog metalnog lonca: veštice. Devojka je pokazala na suprotnu stranu.

„Idem tamo.“

„Irena, zapamti, to su samo mašine“, rekao je Ismael. „Nisu žive. Obične igračke.“

„Reci mi to ujutru.“

„U redu, ja ću pregledati ovaj deo. Nalazimo se ovde za petnaest minuta. Ako ništa ne nađemo, smatraćemo da nismo imali sreće i onda idemo“, popustio je. „Obećavam.“

Ona je klimnula glavom. Ismael joj je dao svoju kutiju šibica.

„Za svaki slučaj.“

Irena ju je stavila u džep jakne i još jednom pogledala u Ismaela. Mladić se nagnuo i poljubio je nežno u usta.

„Srećno“, promrmljao je.

Pre nego što je mogla da mu odgovori, udaljio se kroz hodnik utonuo u mrak. „Srećno“, pomislila je Irena.

Bat mladićevih koraka izgubio se iza njenih leđa. Devojka je duboko udahnula i krenula prema drugom kraju sprata, koji je prolazio kroz središte palate. Hodnik se delio na mestu gde je počinjalo glavno

stepenište. Irena se blago nadvila nad ambis koji se završavao u prizemlju. Snop rasutog svetla padao je vertikalno iz nekakve baterijske lampe koja se nalazila u samom vrhu i pravio je dugu koja je presecala mrak.

Na tom mestu hodnik se razdvajao u dva nova hodnika, od kojih je jedan vodio ka jugu, a drugi ka zapadu. Zapadno krilo bilo je jedino koje je gledalo na zaliv. Ne premišljajući se ni trenutka, Irena je ušla u dugačak hodnik ostavljajući iza sebe utešno svetlo koje je dopiralo iz baterijske lampe. Devojka je najednom primetila da je hodnikom prošla kroz poluprovidan veo, zavesicu od tila iza koje je hodnik poprimao vidno drugačiju fizionomiju od ostalog dela sprata. Nije se videla silueta nijedne figure da vrebava iz mraka. Jedno slovo bilo je izvezeno na vencu za koji je pregradna zavesa bila zakačena.

Jedan inicijal:

A

Irena je prstima razmakla zavesu i prešla tu neobičnu granicu koja kao da je zapadno krilo delila na dva krila. Hladan, nevidljiv dah pomilovao ju je po licu i prvi put je tada devojka videla da su zidovi prekriveni složenim splotom reljefa u drvetu. Odatle su se mogla videti samo troja vrata. Po jedna s obe strane hodnika, i treća, najveća od svih, na samom kraju, obeležena inicijalom koji je videla na zavesi.

Irena je polako pošla ka najvećim vratima. Reljefi oko nje prikazivali su nerazumljive scene koje su personifikovale neobična stvorenja. Svaka se nadovezivala na sledeću, stvarajući tako more hijeroglifa čije joj je značenje u potpunosti izmicalo. Dok je Irena stigla do vrata u dnu hodnika, ideja da Hana sasvim izvesno nije boravila u sobi na takvom mestu već se stvorila u njenoj glavi. Čarolija tog mesta bila je, međutim, jača od zlokobne atmosfere zabranjenog svetilišta koja se tu udisala. Činilo se da nešto lebdi vazduhom. Da je u vazduhu nešto što se maltene može dodirnuti.

Irena je osetila da joj se puls ubrzava i spustila je svoju drhtavu ruku na kvaku vrata. Nešto ju je zadržalo. Predosećaj. Još je mogla da se vrati nazad, da se sastane s Ismaelom i pobegne iz te kuće pre nego što Lazarus primeti da je u njoj i bila. Obla ručica polako se okrenula ispod njenih prstiju, klizeći pod kožom. Irena je zažmurila. Nije morala da uđe. Mogla je jednostavno da se vrati nazad. Nije

morala da popusti toj nestvarnoj atmosferi, kao iz sna, koja joj je šaputala da otvori vrata i pređe preko praga bez povratka. Devojka je otvorila oči.

Hodnik joj je nudio put povratka kroz tamu. Irena je uzdahnula i pogled joj se na tren zadržao na odblescima koji su bojili zavesu od tila. U tom trenutku ona mračna silueta ocrtala se iza zavese i stala.

„Ismaele?“, promrmljala je Irena.

Sporodelujući otrov panike počeo je da se širi njenim venama. Ne skidajući oči s te tačke u kojoj se silueta zaustavila, otvorila je vrata sobe, ušla u nju i zatvorila vrata za sobom. Na trenutak ju je zaslepilo svetlo boje safira koje je dopiralo kroz velike, visoke i uske prozore. Zatim, dok su se njene zenice privikavale na slabu svetlost u sobi, Irena je uspela drhtavim rukama da upali jednu od šibica koje joj je dao Ismael. Bakarno svetlo plamena pomoglo joj je da vidi veličanstvenu dvoranu čiji su raskoš i sjaj delovali kao da su sišli sa stranica neke bajke.

Svod, ukrašen složenim radom u gipsu, izgledao je kao barokni vrtlog oko središta prostorije. Na jednom kraju nalazio se raskošni baldahin s kog su visili dugi zlatni velovi, a ispod njih je bio krevet. Na mermernom stolu u sredini prostorije nalazila se šahovska tabla s figurama od kristala. Na drugom kraju Irena je otkrila još jedan izvor svetla koje je doprinosilo stvaranju te atmosfere duge: šuplje čeljusti kamina u kom su goreli veliki komadi potpuno užarenog drveta. Iznad kamina se nalazio veliki portret. Belo lice sa najfinijim crtama koje se mogu zamisliti na ljudskom biću uokvirivalo je duboke i tužne oči jedne žene potresne lepote. Dama na portretu bila je odevena u dugačku belu haljinu i iza nje se moglo videti ostrvo sa svetionikom u zalivu.

Irena je polako prišla portretu držeći u rukama upaljenu šibicu sve dok joj nije opekla prste. Ližući opekotinu, devojka je primetila na radnom stolu jedan svećnjak. Nije joj bio neophodan, ali upalila je sveću novom šibicom. Plamen je iznova stvorio paru svetlosti oko nje. Na radnom stolu stajala je jedna knjiga ukoričena u kožu i otvorena na sredini.

Irenine oči prepoznale su toliko poznat rukopis na papiru prekrivenom slojem prašine kroz koji su se jedva mogle pročitati reči napisane na stranici. Devojka je nežno dunula i oblak sa hiljadu

sjajnih čestica rasuo se po stolu. Uzela je knjigu u ruke i prelistala strane unazad, sve dok nije došla na sam početak. Prinela je knjigu svetlu i pustila da njene oči pročitaju srebrnim slovima odštampane reči. Dok je njen um polako shvatao značenje svega toga, prožela ju je snažna jeza i taj osećaj zadržao joj se u potiljku, kao da ju je neko ubo ledenom iglom.

Aleksandra Alma Maltis Lazarus Jozef, Jan 1915.

Komad užarenog drveta pucnuo je u vatri, bljujući male iskre koje su zgasle u kontaktu s podom. Irena je zatvorila knjigu i spustila je na radni sto. Tada je primetila da je, iz drugog kraja prostorije, iza vela koji okružuje krevetski baldahin, neko posmatra. Jedna vitka prilika ležala je na krevetu. Jedna žena. Irena je načinila nekoliko koraka ka njoj. Žena je podigla ruku.

„Alma?“, šapnula je Irena, prestrašena zvukom sopstvenog glasa.

Devojka je prešla metre koji su je delili od postelje i stala s druge strane. Srce joj je snažno tuklo i disala je isprekidano. Počela je polako da razmiče zavese. U tom trenutku, hladan nalet vazduha prošao je sobom i zanjihao okačene velove. Irena se okrenula ka vratima.

Jedna senka se pružila po podu, kao velika bara mastila što se širi ispod vrata. Avetinjski zvuk, udaljen glas pun mržnje, kao da je šapnuo nešto iz mraka. Trenutak kasnije vrata su se otvorila nezadrživom snagom i udarila u zid sobe, ispavši iz šarki. Kada je kandža s noktima oštrim kao dugačak nož od čelika izronila iz tame, Irena je vrisnula iz sve snage.

* * *

Ismael je, pokušavajući da ustanovi gde se nalazi Hanina soba, počeo da se pita nije li napravio grešku. Kada mu je ona opisala kuću, momak je u glavi zamislio svoju sopstvenu mapu Krejvenmura. Ušavši u nju, međutim, lavirintska struktura palate delovala mu je nedokučivo. Sve sobe u krilu koje je odlučio da pregleda bile su zamandaljene. Nijedna brava nije popustila pred njegovim veštinama, a sat nije pokazivao nikakvo razumevanje za njegov potpuni poraz. Petnaest dogovorenih minuta prošli su kao tren, uzalud, i pomisao na to da prekinu potragu za tu noć delovala je

primamljivo. Od samog pogleda na mračan izgled tog mesta našao je hiljadu jedan razlog da odatle utekne. Već je bio doneo odluku da ode iz palate kada je čuo Irenin vrisak, jedva čujan zvuk koji se probio kroz tamu Krejvenmura sa nekog udaljenog mesta. Odjek se proneo na razne strane. Ismael je osetio da mu uzbuđenje raste i prži mu vene, i najbrže što ga noge nose potrčao je ka drugom kraju tog monumentalnog sprata.

Oči su mu se jedva zadržale na zlokobnom tunelu zastrašujućih oblika koji su promicali pored njega. Prošao je kroz avetinjsko svetlo baterijske lampe što je dopiralo s najviše tačke svoda i prošao kroz raskrnicu kod glavnih stepenica. Struktura pločica na podu kao da se širila pod njegovim nogama, i vrtoglav hodnik produžavao se pred njegovim očima kao prolaz koji vodi u beskonačnost.

Irenin vrisak ponovo je dopro do njegovih ušiju, ovog puta je bio bliži. Ismael je prošao kroz pregradu od providnih zavesa i konačno ugledao ulaz u sobu na samom kraju zapadnog krila. Ne razmišljajući ni trenutka, mladić je uleteo unutra, ne znajući šta ga tamo čeka.

Nejasno vidljiva monumentalna soba pružila se pred njegovim očima pri svetlosti žara koji je pucketao u kaminu. Irenina silueta, ocrtana spram velikog prozora okupanog plavim svetlom, na trenutak ga je smirila, ali je ubrzo mogao da pročita stravu u devojčinim očima. Ismael se nagonski okrenuo i ono što je video ispred sebe pomutilo mu je um, parališući ga onako kako bi to učinio hipnotički ples zmije.

Bacivši se kroz tamu, jedna titanska silueta raširila je dva velika crna krila, krila slepog miša. Ili nekakvog čudovišta.

Anđeo je pružio dve dugačke ruke, sa kandžama na dugačkim, tamnim prstima, i čelična oštrica njihovih noktiju blesnula je ispred njegovog lica, prekrivenog kapuljačom.

Ismael je ustuknuo nekoliko koraka u pravcu vatre i anđeo je podigao glavu, otkrivajući lice pri svetlosti plamena. Ta zlokobna prilika nije bila obična mašina. Nešto se bilo uvuklo u nju i pretvorilo je u paklenu marionetu. Osećalo se maltene opipljivo prisustvo zlotvora. Momak se borio da ne zažmuri i dohvatio je iz kamina napola dogoreo panj, uhvativši ga za kraj koji još nije počeo da gori. Mlateći užarenim drvetom ispred anđela, pokazao je ka vratima.

„Idi polako ka vratima“, promrmlijao je Ireni.

Devojka je, paralisana od straha, prečula njegove reči.

„Uradi kako ti kažem“, naredio joj je Ismael žustro.

Ton njegovog glasa prenuo je Irenu. Drhteći je klimnula glavom i počela da se kreće prema vratima. Jedva da je prešla dva metra kada se lice anđela okrenulo ka njoj kao pažljiv i strpljiv predator. Irena je osetila kako propada u zemlju.

„Ne gledaj ga i nastavi da hodaš“, viknuo je Ismael ne prestajući da maše užarenim drvetom pred anđelom.

Irena je napravila još jedan korak. Stvorenje je nakrivilo glavu ka njoj i devojka je ispustila jecaj.

Ismael je, koristeći priliku, udario drvetom anđela u glavu. Udarac je napravio kišu žeravica. Pre nego što je uspeo da skloni užareno drvo, jedna kandža je šćepala panj i nokti dugački pet centimetara, moćni poput noževa za lov, raskomadali su ga na njegove oči. Anđeo je zakoračio ka Ismaelu. Mladić je mogao da oseti kako mu tlo pod nogama podrhtava pod težinom njegovog protivnika.

„Ti si jedna obična, prokleta mašina. Prokleta gomila gvožđa...“, promrmlijao je pokušavajući da izbriše iz glave prestravljujuće dejstvo tog para skerletnih očiju koje su izvirivale ispod kapuljače anđela.

Đavolske zenice tog stvorenja postepeno su se sužavale sve dok nisu dobile oblik krvavog vlakna preko rožnjače boje opsidijana i počele da liče na oči velike mačke. Anđeo je napravio još jedan korak ka njemu. Ismael je bacio pogled u pravcu vrata. Do njih je bilo više od osam metara. Nije mogao da pobegne, ali Irena jeste.

„Kada ja kažem, potrči ka vratima i nemoj da staješ sve dok ne izađeš iz kuće.“

„Šta to pričaš?“

„Nemoj da se svađaš sada“, pobunio se Ismael, ne skidajući pogled sa stvorenja. „Trči!“

Momak je napamet računao koliko mu je vremena potrebno da otrči do prozora i pokuša da pobegne preko rubova fasade kada se desilo nešto neočekivano. Irena je, umesto da ode ka vratima i pobegne, dohvatila jedan zapaljeni panj i suočila se s anđelom.

„Gledaj me, prokleti stvore“; viknula je i zapalila plašt koji je prekrivao anđela. Senka koja se krila u njemu vrisnula je od besa.

Ismael se, zapanjen, bacio ka Ireni i stigao taman na vreme da je obori na pod pre nego što je pet noževa iseče na komade. Plašt anđela pretvorio se u vatreni prekrivač i kolosalna silueta stvorenja postala je vatrena spirala. Ismael je uhvatio Irenu za ruku i pridigao je. Pokušali su zajedno da pobegnu do izlaza, ali anđeo im je preprečio put nakon što je skinuo sa sebe gorući plašt iza kog se krio. Konstrukcija od čađavog čelika promolila se ispod vatre.

Ismael je, ne ispuštajući je ni na sekund (ne bi li sprečio njene nove herojske pokušaje), odvuкао devojkicu do prozora i stolicom razbio prozorsko staklo. Kiša stakla poletela je ka njima i hladni noćni vetar oduvao je zavese sve do plafona. Osećali su da im se anđeo približava.

„Brzo! Skočić na venac!“, viknuo je momak.

„Šta?“, zacvilela je Irena u neverici.

Ne gubeći vreme na objašnjavanje, on ju je gurnuo napolje. Devojkica je prošla kroz otvor u staklu i našla se pred slobodnim padom od četrdeset metara. Srce joj je preskočilo, bila je ubeđena da će za nekoliko desetinki sekunde njeno telo poleteti u bezdan. Ismael, međutim, nimalo nije popuštao stisak i jednim trzajem ponovo ju popeo na uzan venac oko fasade, koji je izgledao kao prolaz između oblaka. Skočio je za njom i gurnuo je napred. Vetar je zaledio znoj što mu je klizio niz lice.

„Ne gledaj dole!“, viknuo je.

Prešli su jedva metar kada se kandža anđela promolila kroz prozor iza njih. Noktima je zagrebala kamen i napravila četiri duboka ožiljka na njemu. Irena je vrisnula kada je osetila da joj noge podrhtavaju na vencu i da se opasno naginje ka bezdanu.

„Ne mogu dalje, Ismaele“, najavila je. „Napravim li još jedan korak, pašću.“

„Možeš. I hoćeš. Polazi“, požurivao ju je on stežući je snažno za ruku. „Ako padneš, pašćemo oboje.“

Devojkica je pokušala da mu se osmehne. Najednom, dva metra ispred njih, jedan prozor je snažno pukao i hiljadu komadića poletelo je napolje. Kroz njega su izašle kandže anđela, a trenutak kasnije celo telo stvorenja priljubilo se uz fasadu kao pauk.

„Bože dragi...“, zajecala je Irena.

Ismael je pokušao da se vrati nazad i povukao ju je za sobom. Anđeo se verao po kamenu. Skoro da se nije razlikovao od đavolskih lica gargojla koji su podupirali gornji friz fasade Krejvenmura.

Mladićev um na brzinu je ispitao vidno polje koje se otvaralo pred njima. Stvorenje se mic po mic kretalo ka njima.

„Ismaele...”

„Znam, znam!”

Momak je sračunao verovatnoću da prežive ako skoče s te visine. Bila je ravna nuli. A ako bi se vratili nazad u sobu, trebalo bi im previše vremena. Anđeo bi ih prestigao. Znao je da ima svega nekoliko sekundi da donese bilo kakvu odluku. Irena ga je čvrsto stegla za ruku. Drhtala je. Mladić je još jednom pogledao u anđela, koji je polako ali neumitno puzio ka njima. Progutao je pljuvačku i pogledao na drugu stranu. Cevi za odvod vode spuštale su se uz samu fasadu tačno ispod njihovih nogu. Polovinom mozga pitao se može li ta konstrukcija izdržati težinu dve osobe, dok je drugom polovinom smišljao kako da se uhvati za nju, njihovu poslednju šansu.

„Drži se čvrsto za mene”, promrmljao je naposletku.

Irena ga je pogledala. Zatim je pogledala dole, u ambis, i pročitala njegove misli.

„Joj, bože!”

Ismael joj je namignuo.

„Srećno”, šapnuo je.

Andelova kandža zarila se u kamen na četiri centimetra od njenog lica. Irena je vrisnula i uhvatila se za Ismaela, zatvarajući oči. Padali su vrtoglavom brzinom. Kada je devojka ponovo otvorila oči, oboje su bili u bezdanu. Ismael se spuštao niz oluk bez ikakve mogućnosti da prikoči. Duša joj je bila u nosu. Gore, iznad njih, anđeo je udario u cev, i spljoštio je uz fasadu. Ismael je osetio da mu trenje guli kožu s ruku i podlaktica. Rane su ga pekle i za nekoliko sekundi pečenje se preinačilo u oštar bol. Anđeo je puzio ka njima i pokušao da iščupa oluk... Njegova sopstvena težina odvojila ga je od zida.

I metalna masa stvorenja stropoštala se u bezdan, i povukavši za sobom odvodne cevi, koje su, zajedno s Ismaelom i Irenom,

napravile luk u vazduhu i poletele ka zemlji. Momak se borio da održi kontrolu, ali su bol i brzina kojom su padali bili jači od njega.

Oluk mu je iskliznuo iz ruku i oboje su se sunovratili u veliki prirodni bazen koji je okruživao zapadno krilo Krejvenmura. Udarac o ledenu ploču crne vode bio je strašan. Inercija pada gurnula ih je do klizavog dna lagune. Irena je osetila da joj ledena voda ulazi u nozdrve i pali grlo. Obuzeo ju je napad panike. Otvorila je oči pod vodom i videla samo bunar crnila. Jedna prilika pojavila se kraj nje: Ismael. Mladić ju je uhvatio i izvukao na površinu. Oboje su izronili i izdahnuli vazduh koji su držali u plućima.

„Brzo“, požurivao ju je Ismael.

Irena je primetila modrice i rane na njegovim rukama i podlakticama.

„Nije to ništa“, slagao je momak i iskočio iz bazena.

Ona ga je pratila. Odeća im je bila mokra i hladnoća noći bolno se lepila za njihova tela, kao da na sebi nose pokrivač odinja. Ismael je pogledao oko sebe.

„Gde je?“, upitala je Irena.

„Možda ga je udarac o zemlju...“

Nešto se mrdnulo u žbunju. Odmah su prepoznali dva skerletna oka. Anđeo je bio tu i dalje, i šta god da je upravljalo njegovim pokretima, nije nameravao da ih odatle pusti žive.

„Trči!“

Oboje su potrčali ka obodu šume koliko ih noge nose. Mokra odeća otežavala im je kretanje, i hladnoća je počela da im se uvlači u kosti. Zvuk anđela koji prolazi kroz rastinje dopro je do njih. Ismael je snažno povukao devojkicu i krenuo ka dubljim delovima šume, gde je magla bila gušća.

„Kuda idemo?“, upitala je Irena s naporom, svesna da ulaze u deo šume koji ne poznaje.

Ismael nije mario da joj odgovori. Vukao ju je očajnički. Irena je osetila kako joj korov grebe kožu na gležnjevima i kako joj umor parališe mišiće. Nije mogla još dugo da izdrži taj ritam. Za svega nekoliko sekundi ono čudovište stići će ih u samom srcu šume i raskomadati svojim kandžama.

„Ne mogu dalje...“

„Možeš!“

Mladić se vukao. U glavi mu se vrtelo i čuo je kako se grane lome na samo nekoliko metara iza njih. Na tren je pomislio da će se onesvestiti, ali ga je oštar bol u nozi vratio u bolno svesno stanje. Jedna kandža anđela izronila je iz žbunja i napravila mu posekotinu na butini. Devojka je vrisnula. Lice stvorenja pojavilo se tik iza njih. Irena je pokušala da zatvori oči, ali nije mogla da odvoji pogled s tog paklenog predatora.

U tom trenutku pred njima se ukazao ulaz u pećinu skriven rastinjem. Ismael se bacio unutra i povukao Irenu za sobom. To je bilo mesto ka kom ju je vodio. Pećina. Je li to Ismael mislio da ih anđeo tu neće uhvatiti? Umesto odgovora, Irena je čula zvuk kandži koje grebu zidove pećine. Ismael ju je povukao kroz tesan tunel i zaustavio se ispred otvora u zemlji, otvora u bezdanu. Kroz otvor je ulazio hladan, slan vetar, i čulo se bučno hućanje. Voda. More.

„Skači!“, naredio joj je momak.

Irena je pogledala u crni otvor. Činilo joj se da bi joj više prijalo da vidi direktan ulaz u pakao.

„Šta se nalazi tamo dole?“

Iscrpljen, Ismael je uzdahnuo. Stope anđela bile su sve bliže. Opasno blizu.

„To je ulaz u *Pećinu slepih miševa*.“

„Ovo je onaj drugi ulaz? Rekao si da je opasan!“

„Nemamo izbora...“

Pogledi su im se sreli u tami. Dva metra dalje crni anđeo je zveckao kandžama. Ismael je klimnuo glavom. Devojka ga je uhvatila za ruku i, zažmurivši, skočila u bezdan. Anđeo se bacio za njima i, nakon što je prokrčio ulaz, upao u pećinu.

Spuštanje u mraku delovalo je beskrajno. Kada su njihova tela konačno potonula u more, hladnoća se uvukla u svaku poru njihove kože. Ujedala je. Izronivši na površinu, videli su da se nit svetla probija kroz otvor na vrhu pećine. Ustalasana voda nosila ih je na oštre stene.

„Gde je?“, upitala je Irena boreći se da smiri drhtanje zbog ledene vode.

Ismael i Irena su se zagrlili i tako proveli nekoliko sekundi u tišini, čekajući da onaj pakleni stvor svakog časa izroni iz vode i okonča

njihove živote u mraku te pećine. Ali taj trenutak nije došao. Ismael je to prvi primetio.

Skerletne oči anđela caklile su se snažno na dnu pećine. Njegova ogromna težina sprečavala ga je da ispliva na površinu. Do njih je doprla, kroz vodu, besna rika. To nešto što je pokretalo anđela ludelo je od besa shvativši da je njegova lutka ubica upala u zamku koja ju je činila neupotrebljivom. Ta metalna masa nikada neće izroniti. Bila je osuđena da ostane na dnu pećine i da je more pretvori u hrpu zarđalog gvožđa.

Mladić i devojka posmatrali su kako se sjaj ta dva oka gasi i potpuno nestaje pod vodom, zauvek. Ismael je ispustio uzdah olakšanja. Irena je ćutke zaplakala.

„Gotovo je“, mrmijala je devojka drhteći. „Gotovo je.“

„Nije“, rekao je Ismael. „To nije bila samo mašina bez života i volje. Nešto ju je pokretalo iznutra. To što je pokušalo da nas ubije i dalje je prisutno...“

„Ali, šta je to...?“

„Ne znam...“

U tom trenutku začula se eksplozija na dnu pećine. Oblak crnih mehurića izronio je na površinu, formirajući crnu utvaru koja se uzverala uz zidove stene ka ulazu iznad njih. Senka je zastala i pogledala ih odozgo.

„Odlazi?“, upitala je prestravljeno Irena.

Okrutan, otrovan smeh proneo se pećinom. Ismael je sporo odmahnuo glavom.

„Ostavlja nas ovde...“, rekao je momak, „da more dovrši ono što ona nije...“

Senka je izašla kroz ulaz u pećinu.

Ismael je uzdahnuo i poveo Irenu ka maloj steni koja je delom izlazila iznad površine vode i nudila prostor taman za njih dvoje. Popeo ju je na stenu i obgrlio rukama. Drhtali su od hladnoće i bili su povređeni, ali su tokom nekoliko minuta samo ležali na steni i duboko disali, ćutke. U nekom trenutku Ismael je primetio da mu voda ponovo dodiruje stopala, i shvatio je da počinje plima. U klopku nije upalo ono stvorenje koje ih je gonilo, nego oni sami...

Senka ih je ostavila da umru sporom i groznom smrću.

10. U KLOPCI

Hladne struje *Crnog zaliva* izbijale su snažno kroz kanale u steni, praveći jezivu buku odjeka u pećini, sada utonuloj u mrak. Otvor ulaza nalazio se iznad njih, dalek i nedostižan. Bio je kao oko kupole. Za nekoliko minuta nivo vode je porastao za nekoliko centimetara. Irena je brzo primetila da je površina stene na kojoj su sedeli kao davljenici postajala sve manja. Milimetar po milimetar.

„More nadolazi“, promrmljala je.

Ismael je samo nemoćno klimnuo glavom.

„Šta će nam se desiti?“, upitala je, iako je naslućivala odgovor, ali se nadala da će mladić, neiscrpni izvor iznenađenja, izvući iz rukava nešto smelo i odvažno u poslednjem času.

More je hučalo prodirući u *Pećinu slepih miševa*.

On ju je mračno pogledao. Irenina nadanja momentalno su se raspršila.

„Kada se nivo mora podigne, blokira ulaz u pećinu“, objasnio joj je Ismael. „I onda više ne postoji drugi izlaz iz ove pećine osim onog otvora na vrhu, ali ne postoji način da se do njega stigne odavde.“

Napravio je pauzu i lice mu se smračilo.

Od pomisli na vodu čiji nivo postepeno raste sve dok ih ne udavi kao pacove u košmaru mraka i hladnoće, Ireni se zaledila krv u žilama. Dok su bežali od onog mehaničkog stvorenja, adrenalin je uneo dovoljno uzbuđenja u njihove vene da im pomrači sposobnost razmišljanja. Sada, tresući se od hladnoće u mraku, izvesnost spore smrti delovala joj je nepodnošljivo.

„Mora postojati drugi način da se izađe odavde“, rekla je.

„Ne postoji.“

„Šta ćemo onda uraditi?“

„Zasad - čekati...“

Irena je shvatila da ne može da pritiska mladića tražeći od njega odgovore. On je verovatno, znajući koliko je opasna pećina, bio uplašeniji od nje i, kad bolje razmisli, promena teme bi im prijala.

„Znaš... Dok smo bili u Krejvenmuru...“, počela je. „Kada sam ušla u onu sobu, videla sam nešto u njoj. Nešto u vezi s Almom Maltis...“

Ismael ju je pogledao nedokučivim pogledom.

„Mislim da su Alma Maltis i Aleksandra Jan ista osoba. Aleksandru su zvali Alma Maltis pre nego što se udala za Lazarusa", objasnila mu je Irena.

„To je nemoguće. Alma Maltis se udavila na ostrvu sa svetionikom pre mnogo godina", primetio je Ismael.

„Ali niko nije pronašao njeno telo..."

„Nemoguće je", bio je uporan Ismael.

„Dok sam bila u toj sobi, videla sam njen portret i... Neko je ležao u krevetu. Neka žena."

Ismael je protrljao oči i pokušao da razbistri misli.

„Samo malo. Pretpostavimo da si u pravu. Pretpostavimo da su Alma Maltis i Aleksandra Jan ista osoba. Ko je žena koju si videla u Krejvenmuru? Ko je žena koja je sve ove godine provela zatvorena na tom mestu izigravajući Lazarusovu bolesnu ženu?", upitao ju je.

„Ne znam... Što više znamo o ovome, to manje razumem", rekla je Irena. „A postoji još nešto što me brine. Koje je značenje imalo ono što smo videli u fabrici igračaka? To je bila replika moje majke. Kad samo pomislim, sva se naježim. Lazarus pravi igračku koja izgleda kao moja majka..."

Talas ledene vode prešao im je preko stopala. Nivo mora porastao je najmanje pet centimetara otkada su tu. Pogledali su se sa strahom u očima. More je ponovo huknulo i voda je zagrmela na ulazu u pećinu. Noć će biti duga.

* * *

Ponoć je ostavila na liticama trag magle koja se pela stepenik po stepenik od pristaništa do Kuće na rtu. Uljani fenjer još se njihao na tremu. Vatra se polako gasila. Izuzev huka mora i šuštanja lišća u šumi, tišina je bila apsolutna. Dorijan je ležao u krevetu držeći u ruci malu staklenu čašu u kojoj je bila upaljena sveća. Nije hteo da njegova majka vidi da kod njega gori svetlo, a nije se uzdao u svoju lampu posle onoga što se dogodilo. Plamen je hirovito plesao u ritmu njegovog daha, poput duha neke vatrene vile. Defile odraza otkrivao mu je neslućene oblike u svakom kutku prostorije. Dorijan je uzdahnuo. Te noći nije mogao da zaspi ni da mu obećaju sve zlato ovog sveta.

Ubrzo nakon što se pozdravila s Lazarusom, Simona je provirila u njegovu sobu da se uveri da je dobro. Dorijan se bio uvukao u posteljinu potpuno obučen i priredio je jednu od svojih antologijskih izvedbi slatkog sna pravednika, te se njegova majka povukla u svoju sobu zadovoljna, spremna da se prepusti snu. Prema dečakovoj proceni, od tada su prošli sati, možda godine. Beskrajna noć dala mu je priliku da ustanovi do koje su mere njegovi nervi bili napeti, kao klavirske strune. Svaki odraz, svaki šum, svaka senka pretili su da mu nateraju srce u galop.

Sveća se polako gasila i vatra se svela na majušni plavičasti mehurić, toliko bled da je jedva uspevao da proдре kroz mrak. U trenu, mrak je zavladao prostorom koji je nevoljno morao da napusti. Dorijan je mogao da oseti kapanje toplog voska koji se stvrdnjavao u čaši. Na svega nekoliko centimetara od njega nalazio se olovni anđeo kog mu je Lazarus poklonio. Posmatrao ga je ćutke. „*Dosta je bilo*“, pomislio je Dorijan, odlučivši da upotrebi svoju omiljenu tehniku za borbu protiv nesanice i košmara: da nešto pojede.

Otkrio se i ustao. Odlučio je da se ne obuva da ne bi pravio sto hiljada škripavih zvukova koji kao da su išli u susret njegovim stopalima kad god je hteo bešumno da se šunja kroz Kuću na rtu. Skupivši svu hrabrost koja mu je preostala, pošao je do vrata na prstima. Na otvaranje brave bez uobičajenog koncerta zarđalih šarki u ponoć otišlo mu je dugih deset sekundi, ali vredelo je truda. Otvorio je vrata preterano sporo i pogledao oko sebe. Hodnik se gubio u mraku, a senka stepenica pravila je na zidu sliku od tamnih i svetlih tonova. Sve je bilo nepomično, delovalo je kao da se ni trunka prašine ne kreće. Dorijan je zatvorio vrata za sobom i pažljivo stigao do stepenica, prošavši pored Irenine spavaće sobe.

Njegova sestra otišla je bila na spavanje pre mnogo sati, pod izgovorom da je strašno boli glava, mada je Dorijan slutio da još čita ili piše odvratna ljubavna pisma svom dečku, mornaru s kojim je u poslednje vreme provodila više sati nego što ima dan. Otkako ju je video u onoj Simoninoj haljini, znao je da se od nje može očekivati samo jedno: problemi. Dok je silazio niz stepenice poput indijanskog istraživača, Dorijan se zakleo da će se, ako ikada napravi takvu glupost pa se zaljubi, dostojanstvenije ponašati. Žene poput Grete

Garbo ne vole gluposti. Ni ljubavna pisamca, ni cveće. Možda on jeste kukavica, ali nipošto nije izveštačen.

Kada je sišao u prizemlje, Dorijan je primetio da pojas magle okružuje kuću i da se od te paperjaste mase ništa ne može videti ni kroz jedan prozor. Osmeh koji mu se spontano pojavio na licu jer je u sebi ismevao svoju sestru ispario je. „*Kondenzovana voda*“, pomislio je. „*To je obična kondenzovana voda koja se kreće. Osnove hemije.*“ Zahvaljujući tom umirujućem naučnom pogledu na stvari, ignorisao je omotač od magle koji se uvlačio unutra kroz proreze na prozorima i pošao u kuhinju. Ušavši u nju, ustanovio je da romansa između Irene i njenog kapetana oluje ima i svoje dobre strane: otkako se viđala s njim, njegova sestra nije ni pipnula kutiju izvrsnih švajcarskih čokolada koju je Simona držala u drugoj fioci ormara u ostavi.

Oblizujući se kao mačka, Dorijan je navalio na prvu čokoladnu bombonu. Božanstven ukus tartufa, badema i kakaoa eksplodirao mu je u ustima i zamaglio sva čula. Što se njega tiče, posle kartografije, čokolada je verovatno najplemenitiji izum ljudskog roda. Naročito čokoladne bombone. „*Baš su dovitljivi ti Švajcarci*“, pomislio je Dorijan. „*Satovi i čokoladice: suština života.*“ Iznenadni zvuk momentalno ga je prenuo iz njegovih blaženih teorijskih razmišljanja. Dorijan ga je ponovo čuo, paralisao, i druga čokoladna bombona iskliznula mu je kroz prste. Neko je kucao na vrata.

Dečak je pokušao da proguta pljuvačku, ali su mu usta bila suva. Dva precizna udarca u vrata kuće ponovo su doprla do njegovih ušiju. Dorijan je ušao u glavnu sobu ne skidajući pogled s ulaznih vrata. Magla se ispod njih uvlačila unutra. Nova dva udarca čula su se s druge strane vrata. Dorijan je stao ispred njih i oklevao neko vreme.

„Ko je?“, upitao je muklim glasom.

Umesto odgovora dobio je dva nova udarca. Dečak je prišao prozoru, ali je zastor od magle sasvim zaklanjao pogled. Na tremu se nisu čuli koraci. Stranac je otišao. *Možda neki zalutali putnik*, pomislio je Dorijan. Spremao se da se vrati u kuhinju kada su se dva udarca ponovo oglasila, ali ovog puta na prozorskom staklu, na deset centimetara od njegovog lica. Srce mu je preskočilo. Dorijan se polako povukao ka sredini prostorije i naleteo na stolicu. Dečak je

nagonski zgrabio metalni svećnjak i počeo da maše njime ispred sebe.

» Idi..", šapnuo je.

U deliću sekunde učinilo mu se da, kroz staklo, u magli nazire nečije lice. Malo zatim, prozor se širom otvorio pod naletom snažnog vetra. Talas hladnoće prošao mu je kroz kosti i Dorijan je video, prestravljen, crnu mrlju koja se širi po podu.

Senka.

Oblik je zastao ispred njega i postepeno počeo da dobija zapreminu, dižući se s poda kao pokretna lutka tame koju drže nevidljive niti. Dečak je pokušao uljeza da udari svećnjakom, ali je metal samo prošao kroz mračnu siluetu. Dorijan je ustuknuo i senka se nadvila nad njim. Dve ruke od crne pare obavile su mu se oko vrata. Osetio je leden dodir na koži. Crte nečijeg lica pojavile su se pred njim. Jeza mu je prošla čitavim telom, od glave do pete. Lice njegovog oca materijalizovalo se na svega pet centimetara od njegovog. Arman Sovel mu se osmehnuo. Vučjim, okrutnim osmehom punim mržnje.

„Zdravo, Dorijane. Došao sam po mamu. Hoćeš li me povesti do nje, Dorijane?", šapnula je senka.

Boja tog glasa sledila mu je dušu. To nije bio glas njegovog oca. Ta svetla, đavolska i užarena, nisu bila oči njegovog oca. Ni ti dugi i oštri zubi koji su mu virili kroz usne nisu bili zubi Armana Sovela.

„Ti nisi moj otac..."

Vučji osmeh senke nestao je i crte lica isparile su kao vosak na vatri.

Zaglušila ga je životinjska rika puna besa i mržnje i jedna nevidljiva sila bacila ga je u drugi kraj sobe. Dorijan je udario u jednu od fotelja i ona je pala na pod.

Pometen, dečak je s naporom ustao taman na vreme da vidi kako se senka penje uz stepenice, bara od katrana koja ima sopstveni život i koja puzi uz stepenike.

„Mama!", viknuo je Dorijan i potrčao ka stepenicama.

Senka je zastala na tren i zagledala se u njega. Njene usne od opsidijana izgovorile su nečujnu reč. Njegovo ime.

Stakla na svim prozorima u celoj kući pukla su u kišu ubitačnih komadića i magla je prodrla u Kuću na rtu ričući, dok se senka i dalje

pela na gornji sprat. Dorijan je pošao za njom prateći taj avetinjski oblik koji je plutao po podu i napredovao ka vratima Simonine spavaće sobe.

„Ne!“, viknuo je dečak. „Ne diraj moju majku.“

Senka mu se osmehnula i tren kasnije masa crne pare pretvorila se u vrtlog koji se provukao kroz bravu na vratima Simonine sobe. Senka je nestala i usledio je trenutak ubitačne tišine.

Dorijan je pritrčao vratima, ali pre nego što je uspeo i da ih dodirne, drvena ploča izletela je iz šarki kao da ga ju je pogodio uragan i udarila snažno u suprotan zid hodnika. Dorijan se bacio u stranu, uspevši za svega nekoliko milimetara da izbegne vrata.

Kada je ustao, ugledao je košmar. Senka je jurila po zidovima Simonine sobe. Silueta njegove majke, koja je bez svesti ležala u krevetu, bacala je sopstvenu senku na zid. Dorijan je video kako se crna silueta kreće po zidovima i kako usne te utvare miluju usne majčine senke. Simona se naglo pomerila u snu, uhvaćena u košmar. Dve nevidljive kandže ščepale su je i podigle iz kreveta. Dorijan im je stao na put. Neka nekontrolisana sila ponovo ga je udarila i bacila van sobe. Senka se, noseći Simonu u rukama, spustila niz stepenice punom brzinom. Dorijan se borio da ne izgubi svest, ponovo je ustao i pratio je do prizemlja. Sablast se okrenula i, na tren, obojica su se zagledali jedan u drugog.

„Znam ko si...“, promrmljao je dečak.

Sada se pojavilo jedno novo, njemu nepoznato lice: lice mladog čoveka, naočitog, blistavih očiju.

„Ništa ti ne znaš“, rekla je senka.

Dorijan je video da oči utvare prelaze preko prostorije i zaustavljaju se na vratima koja vode u podrum. Vrata od starog drveta naglo su se otvorila i dečak je osetio kako ga nešto nevidljivo gura unutra tako da ništa ne može da uradi da bi to sprečio. Pao je niz stepenice, u mrak. Vrata su se ponovo zatvorila, baš kao da su teška kamena ploča.

Dorijan je znao da će za nekoliko sekundi izgubiti svest. Čuo je kako se senka smeje, kao šakal, dok odvodi njegovu majku u šumu, kroz maglu.

* * *

Što je plima više osvajala unutrašnjost pećine, to su Irena i Ismael više osećali kako se mrtvački обруč steže oko njih, klaustrofobična, smrtonosna klopka. Irena je već bila zaboravila trenutak u kom im je voda oduzela njihovo privremeno sklonište na steni. Više nije bilo mesta koje je mogla da dodirne nogama. Bila je u milosti plime i sopstvene izdržljivosti. Hladnoća ju je šibala i mišići su je jako boleli, kao da joj se stotine igala zabija u meso. Počela je da gubi osećaj u rukama i umor je širio olovne kandže, koje kao da su ih hvatale za gležnjeve i vukle naniže. Unutrašnji glas šaputao joj je da se predaju i urone u blažen san koji ih čeka ispod vode. Ismael je držao devojkicu na površini i osećao je kako joj se telo trese. Ni sam nije znao koliko još dugo mogu da izdrže tako. A još manje koliko je ostalo do zore i oseke.

„Ne opuštaj ruke. Kreći se. Nemoj prestati da se krećeš“, preklinjao ju je.

Irena je klimnula glavom, na ivici nesvesti.

„Spava mi se...“, šapnula je devojkica, skoro u delirijumu.

„Ne. Ne smeš sada da zaspiš“, naredio joj je Ismael.

Irenine oči škiljile su u njegovom pravcu, ali ga nisu videle. On je podigao ruku i napipao stenovitu tavanicu do koje ih je izgurala plima. Unutrašnje struje udaljavale su ih od otvora na vrhu i vukle dublje u pećinu, zatvarajući jedini mogući izlaz. Uprkos svim naporima da se održi blizu otvora, nije bilo načina da se zadrži i izbegne da ih nezadrživa sila struje odatle udalji po svom nahođenju. Jedva da su imali prostora da dišu. A voda je neumoljivo nadolazila.

Na trenutak, Irenino lice je utonulo u vodu. Ismael ju je uhvatio i povukao. Devojkica je bila skroz smetena. Znao je za jače i iskusnije muškarce koji su stradali na isti način, u nemilosti mora. Hladnoća je mogla da ubije bilo koga. Od smrtonosnog prekrivača prvo su trnuli mišići i mutio se um, a potom bi se žrtva predala u ruke smrti.

Ismael je prodrmao devojkicu i okrenuo je ka sebi. Ona je promucala reči bez značenja. Ne oklevajući, Ismael ju je snažno ošamario. Irena je otvorila oči i ispustila panični krik. Nekoliko trenutaka nije znala gde se nalazi. U mraku, okružena ledenom vodom i obgrljena nečijim rukama, mislila je da se probudila usred svoje najgore noćne more. Zatim joj se sećanje u potpunosti vratilo. Krejvenmur. Anđeo.

Pećina. Ismael ju je zagrlio i ona nije mogla da suzdrži plač. Jecala je kao preplašena devojčica.

„Ne daj da umrem ovde“, šapnula je.

Momak je doživeo njene reči kao ubod otrovnim nožem.

„Nećeš umreti ovde. Obećavam ti. Neću dati. Voda će se uskoro spustiti i pećina se možda neće cela napuniti... Moramo da izdržimo još malo. Samo još malo i moći ćemo da izađemo odavde.“

Irena je klimnula glavom i zagrlila ga još jače. Kamo sreće da je Ismael verovao sopstvenim recima koliko i njegova saputnica.

* * *

Lazarus Jan polako se popeo uz glavne stepenice Krejvenmura. Neka neobična aura lebdela je pod svetlom lampe u vrhu tavanice. Mogao ga je osetiti u mirisu vazduha, u načinu na koji su čestice prašine tkale mrežu srebrnkastog trunja kada bi bile uhvaćene svetlom. Stigavši do drugog sprata, pogled mu se spustio na vrata u dnu hodnika, iza zavese. Vrata su bila otvorena. Ruke su počele da mu se tresu.

„Aleksandra?“

Ledeni dah vetra podigao je zastore koji su visili na galeriji u tami. Spopao ga je mračan predosećaj. Lazarus je zažmurio i spustio ruku na bok. U grudima ga je bolno probolo i bol se spuštao na desnu ruku, kao zapaljeni barut, okrutno mu uništavajući nerve.

„Aleksandra?“

Lazarus je otrčao do vrata sobe i stao na prag, odakle je video znake borbe i polomljene prozore, prepuštene hladnoj magli koja je dolazila iz šume. Stegao je pesnicu tako da su mu se nokti žarili u dlan.

„Proklet bio...“

Zatim je, brišući hladan znoj koji mu je oblio čelo, prišao krevetu i beskraino nežno razmakao zastore što su visili s baldahina.

„Izvini, draga...“, rekao je sedajući na ivicu kreveta. „Izvini...“

Čudan zvuk privukao mu je pažnju. Vrata sobe lagano su se klatila s jedne na drugu stranu. Lazarus je ustao i oprezno prišao pragu.

„Ko je to?“, upitao je.

Nije dobio odgovor, ali su vrata prestala da se klata. Lazarus je napravio nekoliko koraka ka hodniku i pogledom ispitao mrak. Kada je iznad sebe čuo šištanje, već je bilo kasno. Tup udarac u potiljak oborio ga je na pod. Bio je u polusvesnom stanju. Osetio je kako ga nečije ruke vuku ispod ramena niz hodnik. Njegove oči su na tren uspele da vide: Kristijan, automat koji je čuvao glavnu kapiju. Lice se okrenulo ka njemu. Okrutni sjaj caklio mu se u očima.

Malo kasnije, Lazarus je izgubio svest.

* * *

Ismael je predosetio dolazak zore po povlačenju struja koje su ga čitave noći bezuspešno gurale ka unutrašnjosti pećine. Nevidljive ruke mora polako su popuštale svoju stegu, omogućavajući mu da vuče onesvešćenu Irenu ka najvišem delu pećine, gde im je nivo mora ostavljao mali prostor ispunjen vazduhom. Kada je svetlost koja se odbijala od peščanog dna napravila stazu bledog svetla ka izlazu iz pećine i voda počela da se povlači, Ismael je vrisnuo od sreće, a taj vrisak niko, čak ni njegova saputnica, nije mogao čuti. Momak je znao da će im, čim voda počne da opada, sama pećina pokazati put ka izlazu u lagunu i na otvoreno.

Irena se već možda dva sata držala na površini vode samo zahvaljujući Ismaelovoj pomoći. Devojka je jedva uspevala da ostane pri svesti. Njeno telo više nije drhtalo, jednostavno se njihalo kao beživotni predmet. Dok je strpljivo čekao da im oseka napravi prolaz, Ismael je shvatio da bi, da on nije bio tu, Irena umrla još pre nekoliko sati.

Dok ju je držao na površini i šaputao joj reči ohrabrenja, koje devojka nije mogla da razume, mladić se seti priča koje su primorci ispredali o susretima sa smrću i o tome kako bi, kada bi neko nekome spasio život, njihove duše ostale spojene večno nevidljivom vezom.

Malo-pomalo, struja se povlačila, i Ismael je uspeo da izvuče Irenu ka laguni, ostavivši ulaz u pećinu za sobom. Dok je zora pravila na horizontu pletenicu boje ćilibara, momak ju je izvukao na obalu. Kada je devojka otvorila oči, pometena, ugledala je Ismaelovo nasmešeno lice koje je gledalo u nju.

„Živi smo“, promrmljao je.

Irena je, potpuno iscrpljena, pustila da joj kapci padnu.

Ismael je još jednom podigao pogled i video svetlost svitanja nad šumom i liticama. Bio je to najčudesniji prizor koji je video u celom svom životu. Zatim se polako opružio pored Irene i predao se umoru. Ništa ih nije moglo probuditi iz tog sna.

Ništa.

11. LICE ISPOD MASKE

Prvo što je Irena ugledala kada se probudila bila su dva crna, nedokučiva oka koja su je spokojno posmatrala. Devojka se povukla jednim trzajem i galeb se, uplašen, vinuo u vazduh. Devojka je osetila da su joj usne veoma suve i bolne, koža ju je vrlo neprijatno zatezala i celo telo ju je peklo. Mišiće je osećala kao da su krpeni, a mozak kao da joj je bio od čistog želatina. Povraćalo joj se, telo joj se grčilo od želuca do glave. Pokušavši da se uspravi, shvatila je da je ona neobična vatra koja joj je kao kiselina nagrizala kožu bilo sunce. Gorak ukus joj se pojavio na usnama. Priviđenje nečega što je izgledalo kao mala uvala između stena lebdelo je oko nje kao vrteška. Nikada se u životu nije tako grozno osećala.

Ponovo je legla i primetila da je Ismael pored nje. Da nije bilo njegovog isprekidanog disanja, Irena bi se zaklela da je mrtav. Protrljala je oči i spustila svoju izranavljenu ruku na Ismaelov vrat. Puls. Irena je pomilovala Ismaela po licu i ubrzo zatim momak je otvorio oči. Sunce ga je zaslepilo na tren.

„Grozno izgledaš...“, promrmljao je, osmehujući se s naporom.

„Tek sebe da vidiš“, uzvratila je devojka.

Kao dva davljenika koje je more izbacilo na plažu, ustali su posrćući i potražili zaklon hlada ispod ostataka palog debla između litica. Galeb koji je bdeo nad njihovim snom vratio se na pesak, neutažene radoznalosti.

„Koliko li je sati?“, upitala je Irena boreći se s bubnjanjem u slepoočnicama prilikom izgovaranja svake reči.

Ismael joj je pokazao svoj sat. Bio je pun vode, i velika kazaljka, koja se otkočila, ličila je na ukočenu jegulju u akvarijumu. Momak je zaklonio oči obema rukama i pogledao u sunce.

„Već je prošlo podne.“

„Koliko smo dugo spavali?“, upitala je ona.

„Nedovoljno“, odgovorio je Ismael. „Mogao bih da spavam celu nedelju.“

„Sada nemamo vremena da spavamo“, odlučno je rekla Irena.

On je klimnuo glavom i pogledao u litice tražeći kuda bi mogli da izađu.

„Neće biti lako. Ja do lagune umem da stignem samo morem...“, počeo je.

„Šta se nalazi iz litica?“

„Šuma kroz koju smo sinoć prošli.“

„A šta čekamo?“

Ismael je ponovo pogledao u litice. Prašuma oštrog profila na kamenu dizala se ispred njih. Penjanje uz te stene moglo bi dugo da traje, a mogućnosti da dožive težak susret sa zakonom gravitacije i slome kičmu bile su brojne. Kroz glavu mu je prošla slika jaja koje pada na pod. „*Savršen kraj*“, pomislio je.

„Umeš li da se vereš uz stene?“, upitao je Ismael.

Irena je slegnula ramenima. Momak je pogledao u njena bosa stopala prekrivena peskom. Bele ruke i noge bez ikakve zaštite.

„U školi smo imali fizičko i bila sam najbolja u penjanju uz konopac“, rekla je ona. „Pretpostavljam da je to isto.“

Ismael je uzdahnuo. Njegovim problemima još nije došao kraj.

* * *

Tih nekoliko sekundi Simona Sovel ponovo je imala osam godina. Vratila su joj se ona svetla bronzne i srebra koja su pravila hirovite akvarele od dima. Ponovo je osetila jak miris spaljenog voska, šaptanje glasova u tami i nevidljiv ples stotine sveća koje su gorele u toj zagonetnoj, magičnoj palati koja je očarala uspomene iz njenog detinjstva: bila je to katedrala Sen Etjen. Čarolija je, međutim, trajala toliko, nekoliko sekundi.

Ubrzo, kako su njene umorne oči prelazile preko turobne tame koja ju je okruživala, Simona je shvatila da te sveće nisu ni iz kakve kapele, da su mrlje svetla koje plešu po zidovima stare fotografije i da glasovi, udaljena šaptanja, postoje samo u njenoj glavi. Instinkt joj je govorio da se ne nalazi u Kući na rtu, niti na bilo kom drugom mestu koje poznaje. Pamćenje joj je vratilo zbrkan odjek poslednjih nekoliko sati. Setila se da je razgovarala s Lazarusom na tremu. Setila se da je popila čašu toplog mleka pre nego što je legla i setila se poslednjih reči koje je pročitala u knjizi što joj je stajala na noćnom stočiću.

Setila se kao kroz maglu da je, nakon što je ugasila svetlo, sanjala vrištanje dečaka i da se probudila usred noći i videla kako senke hodaju u tami. Dalje od toga, njeno pamćenje se gubilo kao ivice nedovršenog crteža. Rukama je napipala pamučnu tkaninu i tako je ustanovila da je još u spavaćici. Ustala je i polako prišla muralu sa kojeg se odbijala svetlost desetina belih sveća, uredno stavljenih u krake svećnjaka isprskane voštanim suzama.

Plamenovi su pucketali istovremeno. Za taj zvuk pomislila je bila da su glasovi. Zlatno svetlo svih tih gorućih svetiljki proširilo joj je zenice i neka čudna lucidnost ispunila joj je um. Sećanja su joj se vraćala jedno po jedno, kao prve kapi jutarnje kiše. S njima je došao i prvi napad panike.

Setila se hladnog dodira nečijih nevidljivih ruku koje su je vukle kroz mrak. Setila se glasa koji joj je šaputao na uvo dok se svaki mišić njenog tela kočio, nesposoban da reaguje. Setila se jednog oblika sačinjenog od senki koji ju je nosio kroz šumu. Setila se kako je ta sablasna senka izgovorila njeno ime i kako je ona, ukočena od straha, shvatila da ništa od svega toga nije noćna mora. Simona je zažmurila i prinela ruke ustima da uguši krik.

Prvo je pomislila na decu. Šta se dogodilo Ireni i Dorijanu? Da li su i dalje u kući? Da li ih je stigla ta neopisiva avet? Kidišuća sila žigosala je svako to pitanje u njenoj duši. Potrčala je prema nečemu što je ličilo na vrata i uzalud cimnula bravu, vičući i urličući sve dok je nisu savladali umor i beznadežnost. Hladna smirenost postepeno ju je vratila u stvarnost.

Bila je zatočena. Taj koji ju je oteo usred noći zaključao ju je tu i verovatno je uhvatio i njenu decu. U tom trenutku nije dolazilo u obzir da pomišlja da im je mogao nauditi ili ih fizički povrediti. Ako se nadala da će moći da učini nešto za njih, morala je da spreči nove napade panike i održi kontrolu nad svojim mislima. Simona je stisnula pesnice iz sve snage ponavljajući sebi te reči. Zažmurila je i disala duboko, te je uskoro osetila kako joj se otkucaji srca smiruju.

Ubrzo je otvorila oči i pažljivo pregledala prostoriju u kojoj se nalazi. Što pre shvati šta se zbiva, pre će moći da izađe odatle i pomogne Ireni i Dorijanu.

Prvo što su njene oči registrovale bio je nameštaj, mali i skroman. Dečji nameštaj, jednostavne konstrukcije, jeftin. Nalazila se u dečjoj

sobi, ali instinkt joj je govorio da nikakvo dete godinama nije boravilo u njoj. Duh koji je ispunjavao to mesto, opipljiv, odisao je starošću, oronulošću. Simona je prišla krevetu i sela na njega, posmatrajući prostoriju iz tog ugla. Nije bilo nevinosti u toj sobi. Sve što je mogla da oseti bio je mrak.

Zlo.

Otrov straha počeo je da teče njenim venama, ali Simona je zanemarila njegove znake upozorenja i, uzevši jedan od svećnjaka, prišla je zidu. Veliki broj isečaka i fotografija činili su mural koji se gubio u tami. Zapazila je da su sve te slike zalepljene za zid neobično uredno. Zlokoban muzej uspomena pružao se pred njenim očima, a svaki taj isečak kao da je ćutke davao do znanja da sve to ima određeno značenje. Glas koji je pokušavao da se probije iz prošlosti. Simona je prinela sveću zidu i pustila da je preplave fotografije, duborezi, reči i crteži.

Njene oči su u letu uhvatile jedno poznato ime u jednoj od desetina vesti: Danijel Hofman. Ime je probudilo njeno pamćenje kao da je munja. Tajanstvena osoba iz Berlina čija je pisma, prema Lazarusovim uputstvima, morala da odvađa. Neobična osoba, čija će pisma, kako je Simona slučajno otkrila, završiti u plamenu. Međutim, bilo je u svemu tome nečeg što se nije uklapalo. Čovek o kome su pisale novine nije živeo u Berlinu, i sudeći po datumima štampanja novina, sada bi morao biti neverovatno star. Zbunjena, Simona se udubila u čitanje vesti.

Hofman iz novina bio je bogat čovek, neverovatno bogat. Nekoliko centimetara dalje, naslovna strana Figara donosila je vest o požaru u fabrici igračaka. Hofman je stradao u tragediji. Videla se zgrada u plamenu i gomila sveta paralisana paklenim prizorom. Među svetom, jedan dečak uplašenog pogleda izgubljeno je gledao u fotoaparatus.

Isti pogled video se na još jednom isečku. Ovog puta bila je to jedna turobna priča o dečaku koji je proveo sedam dana zatvoren u podrumu, napušten, u mraku. Policija ga je pronašla kada su našli njegovu mrtvu majku u jednoj od soba. Lice dečaka, koji je imao najviše sedam-osam godina, bilo je ogledalo bez dna.

Obuzela ju je snažna jeza, dok su se delovi opake mozgalice polako slagali u njenoj glavi. Ali bilo je tu još toga, i opčinjavajuća moć tih slika ju je hipnotisala. Isečci su bili hronološki poredani.

Mnogi su govorili o nestalim osobama, o ljudima za koje Simona nikada nije čula. Među njima se nalazila devojka vanredne lepote, Aleksandra Alma Maltis, naslednica kovačke imperije iz Liona, o kojoj je jedan časopis iz Marseja govorio kao o zaručnici mladog ali uglednog inženjera i izumitelja igračaka Lazarusa Jana. Odmah pored tog isečka, niz fotografija prikazivao je divni par kako poklanja igračke sirotištu na Monparnasu. Oboje su odisali srećom i sjajem. „*Odlučan sam u nameri da sva deca u ovoj zemlji, kakve god njihove prilike bile, imaju igračku*“, izjavio je izumitelj u dnu slike.

Dalje, sledeće novine najavljujvale su venčanje Lazarusa Jana i Aleksandre Maltis. Zvanična fotografija venčanja napravljena je u predvorju kraj stepeništa Krejvenmura.

Lazarus u cvetu mladosti grlio je svoju suprugu. Ni jedan jedini oblak nije bacao senku na taj rajski prizor. Mladi i preduzimljivi Lazarus Jan kupio je raskošnu palatu s namerom da u njoj bude njegov porodični dom. Vest je bila ilustrovana različitim fotografijama Krejvenmura.

Isečci i slike smenjivali su se jedni za drugima i tako uvećavali tu galeriju prošlih ličnosti i događaja. Simona se zaustavila i vratila nazad. Lice onog izgubljenog i prestravljenog dečaka nije joj dalo mira. Pustila je da njene oči prodru u taj snužden pogled i postepeno je u njemu prepoznavala pogled u kom je u poslednje vreme nalazila nadu i prijateljstvo. Taj pogled nije pripadao tom Žanu Nevilu o kom joj je Lazarus pričao. Taj pogled joj je bio poznat, bolno poznat. Bio je to pogled Lazarusa Jana.

Oblak ništavila prebacio je veo preko njenog srca. Duboko je udahnula i zažmurila. Iz nekog razloga, pre nego što se glas čuo iza njenih leđa, Simona je znala da je još neko u sobi.

* * *

Ismael i Irena stigli su do vrha litica nešto pre četiri posle podneva. Svedoci napornog penjanja bile su rane i posekotine koje je kamen okrutno napravio na njihovim rukama i nogama. To je bila cena za dozvolu da prođu zabranjenom stazom. Ismael je očekivao da će uspon biti veoma težak, ali stvarnost mu je pokazala da je bio teži i opasniji nego što je mislio. Irena mu je pak, ne gundavši i ne

otvorivši usta da se požali na ogrebotine koje su joj se jedna za drugom pojavljivale na koži, pokazala hrabrost kakvu nije video ni kod koga.

Devojka se penjala uz grebene na koje niko pri zdravom razumu ni kročio ne bi. Kada su konačno stigli do oboda šume, Ismael ju je samo ćutke zagrlio. Snagu koja je gorela u toj devojci nije mogla da ugasi ni sva voda sveta.

„Umorna?“

Irena je bez daha odmahнула glavom.

„Nikad ti niko nije rekao da si najtvrdoglavija osoba na planeti?“

Poluosmeh se pojavio na devojčinim usnama.

„Čekaj da upoznaš moju majku.“

Pre nego što je Ismael uspeo da uzvрати, ona ga je uhvatila za ruku i povukla u šumu. Iza njih se, duboko dole, videla laguna.

Da mu je neko rekao da će se on jednog dana verati uz te paklene litice, ne bi mu verovao. Međutim, kada je Irena u pitanju, bio je spreman da poveruje u bilo šta.

* * *

Simona se polako okrenula ka senkama. Mogla je da oseti prisustvo uljeza. Mogla je čak da čuje šuštanje njegovog usporenog disanja. Ali nije ga mogla videti. Aura od sveća gubila se u neprozirnom velu, i dalje odatle prostorija se pretvarala u prostranu pozornicu bez dna. Simona se trudila da gleda kroz mrak koji je skrivao posetioca. Njom je vladala neobična smirenost i um joj je bio iznenađujuće bistar. Njena čula su hvatala svaki i najmanji detalj onoga što ju je okruživalo jezivo precizno. Njen mozak je registrovao svako kretanje vazduha, svaki zvuk, svaki odraz. Na taj način, ušančena u to čudno stanje mira, stajala je u mraku licem okrenuta tami, čekajući da se posetilac prikaže.

„Nisam se nadao da ću vas videti ovde“, rekao je naposletku glas iz tame, slabašan, hladan. „Da li se plašite?“

Simona je odmahнула glavom.

„Dobro. I ne treba. Ne treba da se plašite.“

„Nameravate li i dalje tu da se krijete, Lazaruse?“

Usledilo je dugo ćutanje. Lazarusovo disanje postalo je čujnije.

„Radije bih ostao ovde“, odgovorio je naposljetku.

„Zašto?“

Nešto je sevnulo iz mraka. Jedan blesak u sekundi, gotovo nevidljiv.

„Zašto ne sednete, gospođo Sovel?“

„Radije bih nastavila da stojim.“

„Kako želite.“ Čovek je napravio novu stanku. „Verovatno se pitate šta se dogodilo.“

„Između ostalog“, skresala je Simona. Dašak ozlojeđenosti isplivao joj je u tonu.

„Možda bi najjednostavnije bilo da me vi pitate šta vas zanima i da ja probam da vam odgovorim.“

Simona je ispustila gnevan uzdah.

„Moje prvo i jedino pitanje glasi: gde se nalazi izlaz“, grunula je.

„Bojim se da to nije moguće. Ne još.“

„Zašto nije?“

„Je li to vaše sledeće pitanje?“

„Gde sam?“

„U Krejvenmuru.“

„Kako sam došla dovdde i zašto?“

„Neko vas je doneo...“

„Vi?“

„Ne.“

„Ko?“

„Neko koga vi ne poznajete... još.“

„Gde su moja deca?“

„Ne znam.“

Simona je krenula ka tami, lica crvenog od besa.

„Prokletniče!“

Uputila se ka mestu s kog je dopirao glas. Njene oči su postepeno razaznavale jednu priliku u fotelji. Lazarus. Ali na njegovom licu bilo je nečeg čudnog. Simona se zaustavila.

„Nosim masku“, rekao je Lazarus.

„A zašto?“, upitala je ona, osećajući da joj smirenost koju je osećala vrtoglavo nestaje.

„Maska otkriva pravo lice osobe...“

Simona se borila da ne izgubi smirenost. Da se preda besu, nikud ne bi stigla.

„Gde su moja deca? Molim vas...”

„Već sam vam rekao, gospođo Sovel. Ne znam.”

„Šta ćete uraditi sa mnom?”

Lazarus je ispružio jednu ruku u satenskoj rukavici. Površina maske ponovo je blesnula. To je bio odraz koji je već ranije primetila.

„Neću vas povrediti, Simona. Ne treba da me se plašite. Treba da mi verujete.”

„To i ne zvuči uverljivo, ne čini li vam se?”

„Kažem to za vaše dobro. Pokušavam da vas zaštitim.”

„Od koga?”

„Sedite, molim vas.”

„Šta se to, kog đavola, dešava ovde? Zašto mi ne kažete šta se događa?”

Simona je primetila kako joj se glas tanji i puca, kako postaje dečji.

Prepoznajući prag histerije, stisla je pesnice i duboko udahнула. Uzmakla je nekoliko koraka i sela na jednu od stolica koje su stajale oko praznog stola.

„Hvala”, izgovorio je Lazarus.

Ona je ćutke pustila suzu.

„Pre svega, želim da znate da mi je izuzetno žao što se nalazite u svemu ovome. Nikada nisam ni pomišljao da bi ovo moglo da se desi”, izjavio je proizvođač igračaka.

„Nikada nije postojao dečak po imenu Žan Nevil, zar ne?”, upitala je Simona. „Taj dečak ste vi. Priča koju ste mi ispričali... bila je napola tačna vaša životna priča.

„Vidim da ste čitali moju zbirku novinskih isečaka. To vas je verovatno navelo da zaključite razne stvari, ali pogrešne.”

„Jedino što sam zaključila, gospodine Jane, jeste to da ste vi bolesna osoba kojoj je potrebna pomoć. Ne znam kako ste uspeli da me dovedete ovde, ali vas uveravam da ću, čim izađem odavde, otići pravo u policiju. Otmica je krivično delo...”

Njene reči zvučale su joj toliko smešno i neprilično.

„Da li ja to naslućujem da nameravate da date otkaz, gospođo Sovel?”

Ta neobična doza ironije probudila je znak za uzburku u Simoninoj duši. Taj komentar nije priličio Lazarusu kog je poznavala. Mada, istini za volju, ako je išta bilo jasno, bilo je to da ga ne poznaje uopšte.

„Naslušajte šta hoćete“, uzvratila mu je hladno.

„U redu. U tom slučaju, pre nego što se obratite vlastima, za šta imate moj blagoslov, dopustite mi da dovršim priču koju ste vi nesumnjivo već ispleli u svojoj glavi.“

Simona je pogledala u masku, bledu i bezizražajnu. Porcelansko lice kroz koje je dopirao hladan i dalek glas. Njegove oči bile su tek dve mračne jame.

„Kao što ćete čuti, cenjena Simona, jedino naravoučenije koje se može izvući iz ove priče, ili bilo koje druge, jeste to da u stvarnom životu, za razliku od izmišljenog, ništa nije kako se čini da jeste...“

„Obećajte mi jedno, Lazaruse“, prekinula ga je ona.

„Ako je u mojoj moći...“

„Obećajte mi da ćete me, ako saslušam vašu priču, pustiti da odem odavde s decom. Ja vam obećavam da neću otići u policiju. Samo ću sa svojom porodicom napustiti ovo mesto zauvek. Nećete više čuti za mene“, preklinjala ga je Simona.

Maska je ćutala nekoliko sekundi.

„Zaista to želite?“

Ona je klimnula glavom zadržavajući suze.

„Razočarali ste me, Simona. Mislio sam da smo prijatelji. Dobri prijatelji.“

„Molim vas...“

Maska je stisla pesnicu.

„U redu. Ako želite da budete s decom, bićete. Kad dođe vreme...“

Sećate li se svoje majke, gospodo Sovel? Sva deca u svom srcu imaju posebno mesto za ženu koja ih je donela na svet. To je kao tačka svetlosti koja se nikada ne gasi. Jedna zvezda na nebeskom svodu. Ja sam najveći deo svog života proveo u pokušavanju da izbrišem tu tačku. Da je potpuno zaboravim. Ipak, to nije lako. Nije. Nadam se da ćete, pre nego što mi sudite i presudite, bar saslušati moju priču. Biće kratka. Dobrim pričama treba malo reči...

„Došao sam na svet u noći dvadeset šestog decembra 1882, u jednoj staroj kući najmračnije i najizopačenije ulice četvrti Goblen, u

Parizu. Jedno turobno, nezdravo mesto, svakako. Jeste li čitali Viktora Igoa, gospođu Sovel? Ako jeste, onda znate o čemu govorim. Tu je moja majka, uz pomoć svoje susedke Nikol, donela na svet jednu bebu. Ta zima je bila toliko hladna da mi je, kako kažu, trebalo nekoliko minuta da zaplačem onako kako se to već očekuje od svake bebe. Toliko mi je trebalo da je, na tren, moja majka bila ubeđena da sam se rodio mrtav. Kada je ustanovila da nije tako, nesrećnica je to protumačila kao čudo i odlučila, božanske li ironije, da mi nadene ime Lazarus.

„Sećam se dana svog detinjstva kao smene uzvika na ulicama i dugih bolesti moje majke. Jedno od mojih prvih sećanja jeste da sedim u krilu komšinice Nikol i slušam kako mi dobra žena priča da je moja majka veoma bolesna, da ne može da dođe kad je pozovem i da treba da budem dobar i da idem da se igram s drugom decom. Druga deca na koju je mislila bila je grupa dronjavih klinaca koji su prosili po ceo dan i pre sedme godine znali da preživeti u tom kraju znači postati kriminalac ili funkcioner. Nema potrebe pojašnjavati koja je od te dve opcije bila omiljena.

„Jedino svetlo nade u tim danima u kraju bila je tajanstvena osoba koja je nastanjivala naše snove. Zvala se Danijel Hofman i bio je sinonim za sva naša maštanja, do te mere da su mnogi sumnjali u to da on uopšte postoji. Prema legendi, Hofman je išao ulicama Pariza različito prerusen, glumeći razne ljude i deleći siromašnoj deci igračke koje je sam pravio u svojoj fabrici. Sva deca u Parizu znala su za njega i sva su sanjala da će se jednog dana sreća osmehnuti baš njima.

„Hofman je bio vladar magije, mašte. Samo jedna stvar mogla je pobediti snagu njegovih čini: godine. U meri u kojoj su deca rasla i njihov duh ostajao bez sposobnosti maštanja, igranja, ime Danijela Hofmana brisalo se iz njihovog pamćenja. Sve dok jednog dana, kada su već bili odrasli ljudi, više nisu bili kadri da ga se sete uopšte ako bi čuli njegovo ime s usta sopstvene dece...

„Danijel Hofman je bio najveći proizvođač igračaka svih vremena. Imao je veliku fabriku u četvrti Goblen. Njegova fabrika igračaka ličila je na veliku katedralu koja se dizala iz mraka tog avetinjskog kraja punog opasnosti i bede. Iz sredine fabrike dizala se kao igla oštra kula, koja je probadala oblake. Odatle su zvona najavljivala zoru i

sumrak svakog božjeg dana u godini. Odjek tih zvona čuo se u celom gradu. Sva deca iz kraja poznavala su zgradu, ali odrasli nisu bili kadri da je vide i verovali su da se na njenom mestu nalazi velika nepristupačna močvara, jalova zemlja u srcu tame Pariza.

„Niko nikada nije video pravo lice Danijela Hofmana. Govorilo se da tvorac igračaka boravi u sobi na samom vrhu kule i da gotovo nikada ne izlazi napolje. Osim kada bi, prerušen, u sumrak pošao ulicama Pariza da bi poklanjao igračke napuštenoj deci grada. Zauzvrat je tražio samo jedno: dečje srce, njihov večni zavet na ljubav i poslušnost. Svako dete u kraju dalo bi mu svoje srce bez razmišljanja. Ali nije svako dobio priliku za to. Glasine su spominjale stotine različitih izdanja koja su krila njegov identitet. Bilo je i onih koji su se usuđivali da tvrde da Danijel Hofman nije bio samo jedan čovek.

„Vratimo se mojoj majci. Bolest koju je Nikol spominjala još mi je misterija. Pretpostavljam da se pojedine osobe, kao i neke igračke, ponekad rode s greškom. Na neki način, to nas sve pretvara u pokvarene lutke, ne čini li vam se? U svakom slučaju, oboljenje moje majke s vremenom je preraslo u gubljenje mentalnih sposobnosti. Kada je telo ranjeno, um ubrzo skreće s puta. To je zakon života.

„Tako sam naučio da rastem sa samoćom kao jedinim drugarom i da

maštam o tome da će jednog dana Danijel Hofman doći da mi pomogne. Sećam se da sam svake noći, pre nego što zaspim, molio anđela čuvara da me odvede do njega. Svake noći. I tako sam, pretpostavljam vođen maštanjem o Hofmanu, počeo da pravim sopstvene igračke.

„Za to sam koristio ostatke koje sam nalazio u đubretu u kraju. I napravio sam svoj prvi voz i zamak na tri sprata. Usledio je jedan kartonski zmaj, a potom i leteća naprava, mnogo pre nego što su aeroplani postali normalna pojava na nebu. Ali moja omiljena igračka bio je Gabrijel. Gabrijel je bio anđeo. Divan anđeo kog sam iskovao sopstvenim rukama da me štiti od tame i opasnosti sudbine. Napravio sam ga od ostataka mašine za peglanje i drangulija koje sam našao u napuštenoj tkačnici, dve ulice od nas. Ali je Gabrijel, moj anđeo čuvar, kratko poživio.

„Jednog dana kada je majka pronašla ceo moj arsenal igračaka, Gabriel je bio osuđen na smrt.

„Majka me je odvela u podrum kuće i tu mi je, šapatom i ne prestajući da gleda na sve strane, kao da strahuje da bi neko mogao da vreba iz mraka, ispričala da joj se neko obraća u snovima. Njen poverenik joj otkrio da su igračke, sve igračke, Luciferov izum. Njima je hteo da osudi sve dečje duše sveta. Te iste noći Gabriel i sve moje ostale igračke završili su u vatri ispod kotla.

„Majka je insistirala na tome da ih zajednički uništimo, da bismo bili sigurni da su se pretvorile u pepeo. U suprotnom, senka moje proklete duše, objasnila mi je ona, doći će da me odvede. Svaka mrlja u mom ponašanju, svaka greška, svaka neposlušnost, nalazila se u njoj. To je bila senka koja me je uvek pratila i koja je odražavala koliko sam pokvaren i neuviđavan bio prema njoj, prema svetu...

U to vreme sam imao sedam godina.

„Tada se negde i pogoršala bolest moje majke. Počela je da me zatvara u podrum, gde me, prema njoj, senka ne može pronaći ako dođe po mene. Tokom tih dugih utamničenja jedva sam se usuđivao da dišem, strahujući da će moji uzdisaji skrenuti pažnju senke, tog prokletog odraza moje slabe duše, i da će me onda ona odvesti pravo u pakao. Sve vam se ovo može činiti komično, ili možda tužno, gospođo Sovel, ali tom dečaku je to bila svakodnevnica. Stvarnost.

„Ne bih želeo da vam dosađujem gnusnim pojedinostima iz tog perioda. Dovoljno je reći da je tokom jednog mog utamničenja majka sasvim izgubila ono malo razuma što je imala i da sam celu nedelju proveo zarobljen u tom podrumu, sam u mraku. To ste pročitali u isečku iz novina, pretpostavljam. Jedna od onih priča kakve ljudi iz novinarskog sveta vole da stave na naslovnu stranu svojih izdanja. Ružne vesti, naročito ako su mučne i jezive, otvaraju džepove publike zapanjujuće efikasno. A sigurno se na sve ovo pitate šta radi jedno dete zatvoreno sedam dana i sedam noći u jednom mračnom podrumu.

„Na prvom mestu, dozvolite da vam kažem, ljudsko biće nakon nekoliko sati provedenih u mraku izgubi osećaj za vreme. Sati postaju minuti i sekunde. Ili nedelje, ako hoćete. Vreme i svetlost nalaze se u direktnoj vezi. Tokom tog vremena desilo se, zapravo,

nešto uistinu čudesno. Pravo čudo. Moje drugo čudo, ako ćete tako, posle onih nekoliko minuta nedisanja nakon rođenja.

„Moje molbe behu uslišene. Sve one noći u kojima sam se potajno molio nisu bile uzaludne. Zovite to srećom, ili sudbinom.

„Danijel Hofman je došao kod mene. Kod mene. Od sve dece u Parizu, ja sam bio izabran te noći da dobijem njegovu milost. Još se sećam bojažljivog poziva na rešetki koja je gledala na ulicu. Nisam mogao da je dohvatim, ali jesam mogao da odgovorim na glas koji mi se obraćao spolja. Najčudesniji i najbolji glas koji sam u životu čuo. Glas koji je terao mrak i odagnavao strah jednog jadnog uplašenog dečaka onako kako sunce topi led. I znate šta, Simona? Danijel Hofman oslovio me je po imenu.

„I ja sam mu otvorio vrata svog srca. Ubrzo je podrumom zavladao čudesno svetlo i Hofman se stvorio niotkuda. Nosio je upeglano belo odelo. Da ste ga samo videli, Simona. Bio je kao anđeo, pravi anđeo svetla. Nikada nisam video nikoga da blista takvom lepotom i takvim mirom.

„Te noći smo Danijel Hofman i ja prisno razgovarali, ovako kako razgovaramo sada vi i ja. Nije bilo potrebe da mu ispričam za Gabrijela i ostale moje igračke. Bio je upućen u sve. Hofman je bio obavešten čovek, znate. Takođe je bio upućen i u priče koje mi je majka pričala o senci. Znao je sve o tome. Priznao sam mu, s olakšanjem, da sam se stvarno plašio te senke. Ne možete ni da zamislite koliko je taj čovek razumeo i saosećao sa mnom. Strpljivo je saslušao šta mi se sve događalo, i mogao sam osetiti da saučestvuje u mom bolu, u mojoj teskobi. A naročito je razumeo moj najveći strah, moj najveći košmar: senku. Moju sopstvenu senku, taj zli duh koji me prati u stopu i nosi sve što ne valja u meni...

„Danijel Hofman mi je objasnio kako da postupim. Do tada, ja sam bio obična neznanica. Razumete li? Šta sam ja znao o senkama? Šta sam ja znao o tim zagonetnim duhovima koji posećuju ljude u snovima i govore im o budućnosti i prošlosti? Ništa.

„Ali je zato on znao. On je znao sve. I bio je spreman da mi pomogne.

„Te noći mi je Danijel Hofman predskazao budućnost. Rekao mi je da sam predodređen da ga nasledim na čelu njegovog carstva. Objasnio mi je da će sva njegova znanja, sve njegove veštine jednog

dana biti moje, i da će se svet siromaštva koji me okružuje raspršiti jednom za sva vremena. Stavio mi je u ruke budućnost kakvu nikada nisam mogao ni da sanjam. Pravu budućnost. Ja nisam ni znao šta je to. A on mi ju je dao. Zauzvrat je trebalo da uradim samo jedno. Da dam jedno malo beznačajno obećanje: da mu dajem svoje srce. Samo njemu i nikom drugom osim njemu.

„Proizvođač igračkaka me je pitao razumem li šta to znači. Odgovorio sam da razumem, ne dvoumeći se ni tren. Naravno da je mogao računati na moje srce. On je bio jedina osoba koja je bila dobra prema meni. Jedina osoba kojoj je bilo stalo do mene. Rekao mi je da, ako tako želim, brzo mogu da izađem odatle, da više nikad neću morati da vidim tu kuću, čak ni majku. I, ono što je najvažnije, rekao mi je da više nikada neću morati da strahujem od senke. Ako postupim kako mi on kaže, budućnost će se otvoriti preda mnom, čista i blistava.

„Upitao me je verujem li mu. Klimnuo sam glavom. U tom trenutku izvadio je malu staklenu bočicu, sličnu onoj koju vi koristite za parfem. Smešeći se, otvorio ju je, i moje oči su prisustvovalе dirljivom događaju. Moja senka, moj odraz na zidu, postala je rasplesana mrlja. Mračan oblak koji je bočica uvukla u sebe, zauvek uhvaćen u njoj. Danijel Hofman je tada zatvorio bočicu i pružio mi je. Staklo je bilo hladno kao led.

„Tada mi je objasnio da od tog trenutka moje srce pripada njemu i da će ubrzo svi moji problemi nestati. Ako ne prekršim zakletvu. Rekao sam mu da tako nešto nikada ne bih uradio. Ponovo mi se nežno osmehnuo i dao mi poklon. Kaleidoskop. Zamolio me je dazažmurim i da zamislim ono što najviše želim na svetu. Dok sam ja zamišljao, on je kleknuo ispred mene i poljubio me u čelo. Kada sam otvorio oči, više nije bio tu.

„Nedelju dana kasnije, policija, kojoj je neko anonimno dojavio šta se dešava u mojoj kući, izvukla me je iz one rupe. Moja majka je bila mrtva...

„Na putu ka policijskoj stanici ulice su se napunile vatrogasnim kolima. Vatra se mogla namirisati u vazduhu. Policajci koji su me čuvali skrenuli su s puta i tada sam je mogao videti: dižući se na horizontu, fabrika Danijela Hofmana gorela je u jednom od najbešnijih požara u istoriji Pariza. Ljudi koji je nikada ranije nisu

primetili piljili su u vatrenu katedralu. Tada su se svi setili imena osobe koja je sejala snove njihovog detinjstva: Danijel Hofman. Imperatorova palata je gorela...

„Vatra i lomača crnog dima dizale su se ka nebu tri dana i tri noći, kao da je pakao otvorio svoja vrata u crnom srcu grada. Ja sam bio tu i sve video sopstvenim očima. Nekoliko dana kasnije, kada je ostao samo pepeo da svedoči o postojanju nekadašnjeg masivnog zdanja na tom mestu, novine su objavile vest o tome.

„Prošlo je neko vreme i vlasti su pronašle rođaku moje majke, koja je preuzela na sebe staranje o meni, i preselio sam se da živim s njom i njenom porodicom u Antib. Tu sam porastao i stekao obrazovanje. Vodio normalan život. Srećan. Onako kako mi je Danijel Hofman obećao. Čak sam sebi dopustio da izmislim varijantu svoje prošlosti koju sam pričao sebi: priču koju sam i vama ispričao.

„Na svoj osamnaesti rođendan dobio sam jedno pismo. Pečat je bio od pre osam godina, iz pošte na Monparnasu. U njemu mi je moj stari prijatelj saopštio da advokatska kancelarija izvesnog gospodina po imenu Žilber Travant, u Fontenblou, u posedu ima dokumentaciju o jednoj rezidenciji na obali Normandije koja zakonski postaje moje vlasništvo čim napunim osamnaest godina. Beleška je, na pergamentu, bila potpisana inicijalom D.

„Trebalo mi je nekoliko godina da preuzmem Krejvenmur. Do tada sam već bio uspešan mlad inženjer. Moje igračke su prevazilazile sve što je do tada bilo poznato. Brzo sam shvatio da je došao trenutak da sagradim sopstvenu fabriku. U Krejvenmuru. Sve se odvijalo tačno onako kako mi je najavljeno. Sve dok se nije desio nesrećni slučaj. Bilo je to u Port de Sen Mišelu, trinaestog februara. Ona se zvala Aleksandra Alma Maltis i bila je najlepše stvorenje koje sam u životu video.

Svih tih godina sa sobom sam nosio bočicu koju mi je Danijel Hofman uručio u podrumu u ulici Goblen one noći. I dalje je bila jednako hladna. Šest meseci kasnije, prekršio sam obećanje dato Danijelu Hofmanu i dao sam svoje srce toj mladoj ženi. Oženio sam se njome. To je bio najsrećniji dan mog života. Noć pre venčanja, koje će se održati u Krejvenmuru, uzeo sam bočicu koja je čuvala moju senku i uputio se ka liticama rta. Odatle, osuđujući je na večni

zaborav, bacio sam je u tamne vode. Naravno, prekršio sam obećanje..."

* * *

Sunce je već počelo da zalazi za zaliv kada su Ismael i Irena kroz drveće ugledali zadnju stranu Kuće na rtu. Iscrpljenost koju su oboje osećali kao da se blago povukla u neko obližnje mesto, čekajući zgodniju priliku da se vrati. Ismael je bio čuo za tu pojavu, neku vrstu dodatnog daha koji osećaju pojedini atletičari kada pređu granicu umora. Prešavši tu tačku, telo nastavlja dalje ne pokazujući znake umora. Kada se napor završi, kazna stigne odjednom. Pozajmica mišića, da tako kažemo.

„O čemu razmišljaš?“, upitala je Irena zapazivši da je mladić zamišljen.

„O tome da sam gladan.“

„I ja. Nije li to čudno?“

„Naprotiv. Ništa ne otvara apetit kao kad se dobro prepadneš...“, Ismael je dopustio sebi da se našali.

Kuća na rtu je delovala mirno i nije se primećivalo ništa čudno. Dva venca suve odeće okačene o žicu njihala su se na vetru. Ismael je brzo, krajičkom oka, pogledao u to što je očito bio Irenin donji veš. Počeo je da zamišlja kako bi izgledala njegova saputnica obučena u taj veš.

„Jesi li dobro?“, zanimalo ju je.

Mladić je progutao pljuvačku, ali je klimnuo glavom.

„Umoran i gladan, to je sve.“

Irena mu je uputila zagonetan osmeh. Na sekund, Ismael je razmotrio mogućnost da su sve žene, potajno, kadre da čitaju misli. Pomislio je da bi mu bolje bilo da se ne prepušta takvim mislima praznog stomaka.

Devojka je probala da otvori zadnja vrata kuće, ali je, kako se čini, neko navukao rezu iznutra. Irenin osmeh pretvorio se u izraz čuđenja.

„Mama? Dorijane?“, pozivala je povlačeći se nekoliko koraka unazad i gledajući u prozore gornjeg sprata.

„Da probamo spreda“, rekao je Ismael.

Pošla je za njim i obišla kuću sve do trema. Tepih polomljenog stakla pružio se pred njihovim nogama.

Oboje su stali i ugledali uništena vrata i polomljene prozore. Na prvi pogled, izgledalo je kao da je eksplozija plina iščupala vrata iz šarki istovremeno bljujući komadiće stakla. Irena je pokušala da zaustavi talas hladnoće koji je počeo da joj se penje od stomaka. Uzalud. Prestravljeno je pogledala u Ismaela i spremila se da uđe u kuću. On ju je ćutke zadržao.

„Gospođo Sovel?“, pozvao je s trema.

Zvuk njegovog glasa se izgubio u kući. Ismael je oprezno ušao i pogledao oko sebe. Irena je provirila iza njega. Devojčin uzdah bio je jeziv.

Reč da se opiše stanje kuće, ako je uopšte bilo takve, bila je - opustošena. Ismael nikada nije video posledice tornada, ali je pretpostavio da liče na ono što njegove oči upravo gledaju.

„Bože...“

„Pazi na staklo“, upozorio ju je momak.

„Mama!“

Uzvik je odjeknuo kućom kao duh koji luta od sobe do sobe. Ismael je, ne puštajući Irenu ni na sekund, prišao podnožju stepenica i bacio pogled na prvi sprat.

„Popnimo se na sprat“, rekla je ona.

Polako su se popeli uz stepenice, pregledajući tragove koje je neka nevidljiva sila posejala naokolo. Prvo je Irena primetila da na Simoninoj sobi nema vrata.

„Ne!“, izgovorila je.

Ismael je pohrlio ka sobi i pregledao je. Ništa. Sobu po sobu, prošli su kroz sve prostorije na prvom spratu. Bile su prazne.

„Gde li su?“, upitala je devojka drhtavim glasom.

„Ovde nema nikoga. Idemo dole.“

Po onome što je mogao da vidi, borba, ili šta god da se desilo u tom prostoru, bila je žestoka. Mladić je zadržao za sebe svaku opasku u vezi s tim, ali mu je mračna sumnja u pogledu sudbine Irenine porodice prošla glavom. Ona je, još u šoku, tiho plakala u podnožju stepenica. Za svega nekoliko minuta, pomislio je Ismael, počće histerija. Bolje bi mu bilo da smisli nešto, i to brzo, pre nego što počne histerični napad. Glavom mu se vrzmalo desetak mogućnosti,

nije se znalo koja je bila najmanje ubedljiva, kada su oboje začuli udarce. Usledila je mrtvačka tišina.

Irena je podigla pogled, uplakana, i očima potražila Ismaelovu potvrdu. Momak je klimnuo glavom, pokazujući prstom u pravcu tišine. Udarci su se ponovili, suvi, metalni, putujući kroz konstrukciju kuće. Ismaelovom mozgu trebalo je nekoliko sekundi da isprati trag tih tupih, prigušenih udaraca. Metal. Udarci u nešto metalno u jednom delu kuće. Zvuk se ponovio mehanički. Ismael je osetio vibracije ispod nogu i pogled mu se zaustavio na zatvorenim vratima u hodniku koji je u zadnjem delu vodio u kuhinju.

„Kuda vode ova vrata?”

„U podrum...”, odgovorila je Irena.

Momak je prišao vratima i oslušnuo šta se dešava unutra priljubivši uho uz drvenu ploču. Udarci su se ponovili po ko zna koji put. Ismael je pokušao da otvori vrata, ali je kvaka bila zaglavljena.

„Ima li nekog unutra?”, viknuo je.

Zvuk koraka koji se penju uz stepenice dopro je do njegovih ušiju.

„Pazi”, rekla je Irena.

Ismael se odmakao od vrata. Na tren, slika anđela koji izranja iz podruma kuće zaposela mu je um. S druge strane se čuo promukao glas, dalek. Irena je skočila i potrčala ka vratima.

„Dorijane?”

Glas je nešto promućao.

Irena je pogledala u Ismaela i klimnula glavom.

„To je moj brat...”

Momak je ustanovio da je provaliti vrata, ili, u ovom slučaju, uništiti ih, znatno složeniji zahvat nego što se dalo zaključiti iz radijskih serija. Prošlo je punih deset minuta pre nego što su vrata, pomoću metalne šipke koju su pronašli u kuhinjskoj ostavi, napokon popustila. Ismael je bio obliven znojem i uzmakao je nekoliko koraka unazad. Irena ih je udarila još jednom, te je brava, sada hrpa drvenih iglica koja izvire iz zardalog i zaglavljelog mehanizma, pala na pod. Mladiću je izgledala kao jež.

Sekund kasnije jedan bleđi dečak izašao je iz mraka. Lice mu je bilo zgrčeno od strave i ruke su mu drhtale.

Dorijan se sakrio u zagrljaju svoje sestre, kao preplašena životinja. Irena je pogledala u Ismaela. Šta god da je dečak video, ostavilo je

dubokog traga na njemu. Irena je čučnula ispred njega i obrisala mu lice od prljavštine i suvih suza.

„Dorijane, jesi li dobro?“, upitala ga je smireno, pregledajući rukama dečakovo telo tražeći rane ili prelome.

Dorijan je nekoliko puta klimnuo glavom.

„Gde je mama?“

Dečak je podigao pogled. Oči su mu bile ukočene od užasa.

„Dorijane, važno je. Gde je mama?“

„Odnelo ju je...“, promućao je on.

Ismael se pitao koliko je vremena proveo zatvoren dole, u mraku.

„Odnelo ju je...“, ponovio je Dorijan, kao da je hipnotisan.

„Ko ju je odneo, Dorijane?“, upitala je Irena hladno i smireno. „Ko je odneo mamu?“

Dorijan je pogledao u oboje i slabašno se nasmešio, kao da je pitanje koje mu postavljaju glupo.

„Senka...“, odgovorio je. „Senka ju je odnela.“

Ismael i Irena su se pogledali.

Ona je duboko udahнула i spustila ruke bratu na ramena.

„Dorijane, zamoliću te da uradiš nešto jako važno. Razumeš li me?“

On je klimnuo glavom.

„Trči u centar, pravo u policiju, i reci inspektoru da se desila strašna nesreća u Krejvenmuru. Da je tamo mama i da je povređena. Da dođu što pre. Jesi li me razumeo?“

Dorijan ju je smeteno pogledao.

„Ne spominji senku. Reci samo ovo što sam ti ja rekla. Vrlo je važno... Ako spomeneš senku, niko ti neće verovati. Spomeni samo nesreću.“

Dorijan je klimnuo glavom.

„Učini to zbog mene i zbog mame. Hoćeš li moći?“

Dorijan je pogledao prvo u Ismaela, pa u svoju sestru.

„Mama je doživela nesreću i povređena je u Krejvenmuru. Hitno joj je potrebna pomoć“, ponovio je dečak mehanički. „Ali njoj je dobro... zar ne?“

Irena mu se osmehnula i zagrlila ga.

„Volim te“, šapnula mu je.

Dorijan je poljubio sestru u obraz i, uputivši Ismaelu drugarski pozdrav, otrčao po svoj bicikl. Pronašao ga je pored ograde na

tremu. Lazarusov poklon pretvorio se u mrežu žica i iskrivljenog metala. Dečak je gledao u ostatke svog bicikla dok su Ismael i Irena izlazili iz kuće. I oni su otkrili zlokobni prizor.

„Ko je kadar da uradi nešto ovakvo?“, upitao je Dorijan.

„Bolje požuri, Dorijane“, podsetila ga je sestra.

On je klimnuo glavom i pošao najbrže što je mogao. Čim je nestao iz vidokruga, Irena i Ismael izašli su na trem. Sunce je zalazilo iza zaliva, praveći balon tame koji krvari između oblaka i boji more u crveno. Pogledali su se i, bez potrebe da izgovore jednu jedinu reč, shvatili šta ih čeka u srcu tame, tamo iza šume.

12. DOPELGENDER

„Svet nikada nije video lepšu mladu ispred oltara, niti će je ikada videti", rekla je maska. „Nikada."

Simona je mogla da čuje tihi plač sveća koje gore u tami i, dalje od tih zidina, šum vetra koji šiba gargojle šume što je ovičavala Krejvenmur. Glas noći.

„Svetlost koju je Aleksandra unela u moj život izbrisala je sva sećanja i jade koji su nastanjivali moje pamćenje od detinjstva. I danas mislim da malobrojni smrtnici spoznaju toliku sreću, toliki mir. Na neki način prestao sam da budem onaj dečak iz najbednije četvrti Pariza. Zaboravio sam one duge boravke u tamnici. Zauvek sam ostavio za sobom onaj crni podrum u kom sam uvek čuo glasove, u kom mi je glas moje griže savesti govorio da još živi senka kojoj je moja bolesna majka otvorila vrata pakla. Zaboravio sam taj košmar koji me je godinama proganjao... U njemu su se jedne stepenice spuštale od poda podruma naše kuće u ulici Goblen do pećina lagune Stiks. Sve to je ostalo iza mene. A znate li zašto? Jer mi je Aleksandra Alma Maltis, pravi anđeo mog života, pokazala da, suprotno onome što mi je majka govorila otkako znam za sebe, ja nisam loš. Razumete li, Simona? Nisam bio loš. Bio sam kao svi drugi, kao bilo ko drugi. Bio sam nevin."

Lazarusov glas utihnuo je na neko vreme. Simona je pretpostavila da mu suze klize niz obraze, u tišini, iza maske.

„Zajedno smo istražili Krejvenmur. Mnogo ljudi misli da su sva čuda koja se nalaze u ovoj kući moj izum. Nije tačno. Samo je jedan mali deo mojih ruku delo. Sve ostalo, galerije i galerije čuda koja ni ja sam ne uspevam da razumem, već se nalazilo ovde kada sam se doselio. Bile su tu davno pre mene. Jedno vreme sam mislio da su neki drugi ljudi pre mene bili na mom mestu. Ponekad, ako noću zastanem i načulim uši, mislim da čujem odjeke drugih glasova, drugih koraka, koji nastanjuju hodnike ove palate. Ponekad mislim da je vreme stalo u svakoj sobi, u svakom praznom kutku, i da su sva bića koja nastanjuju ovo mesto nekada bila od krvi i mesa. Kao ja.

„Prestao sam da se brinem za te misterije pre mnogo godina, čak i nakon što sam ustanovio da posle meseci života u Krejvenmuru i

dalje pronalazim nove prostorije u kojima nikada nisam bio, nove prolaze koji vode u nepoznata krila... Mislim da su neka mesta, hiljadugodišnje palate koje se mogu izbrojati na prste jedne ruke, mnogo više od jednostavnih građevina. Žive. Imaju sopstvenu dušu i sopstveni način da komuniciraju s nama. Krejvenmur je jedno od tih mesta. Niko ne zna kada je sagrađen. Niti ko ga je sagradio, ni zašto. Ali kada mi se ova kuća obraća, ja je slušam...

„Pre leta 1916, na vrhuncu naše sreće, nešto se dogodilo. Zapravo, počelo je godinu dana ranije, ali ja za to nisam znao. Dan nakon našeg venčanja, Aleksandra je ustala u zoru i pošla u veliku ovalnu dvoranu da razgleda stotine poklona koje smo dobili. Među svima njima, pažnju joj je privukao mali kovčeg ručne izrade. Nakit. Aleksandra ga je, očarana, otvorila. U njemu se nalazila jedna beleška i jedna staklena bočica. Beleška, upućena njoj, govorila joj je da je to jedan poseban dar. Iznenađenje. Pisalo je da se u bočici nalazi moj omiljeni parfem, parfem koji je koristila moja majka, i da treba da ga čuva do dana naše prve godišnjice pa da ga tad upotrebi. Ali to je morala biti tajna između nje i potpisnika, mog starog prijatelja iz detinjstva, Danijela Hofmana...

„Sledeći verno uputstva, ubeđena u to da će me tako usrećiti, Aleksandra je krila bočicu celih dvanaest meseci, sve do naznačenog datuma. Kada je došao taj dan, izvadila ju je iz kovčežića i otvorila je. Nema potrebe da vam govorim da se u toj bočici nije nalazio nikakav parfem. To je bila bočica koju sam ja bacio u more noć pred naše venčanje. Od trenutka u kom je Aleksandra otvorila bočicu, naš život je postao košmar...

„Tada sam počeo i da dobijam pisma Danijela Hofmana. Ovog puta pisao mi je iz Berlina, gde je pred sobom imao veliki posao koji će jednog dana promeniti svet. Posećivao je milione dece i nosio im darove. Milione dece koja će jednog dana biti najveća vojska u Istoriji. Ja, evo, ni danas ne razumem šta je smerao...

„U jednoj od svojih prvih pošiljaka poslao mi je knjigu, u kožu ukoričen tom koji je izgledao starije od samog sveta. Samo jedna reč mogla se pročitati na koricama: *Doppelgänger*. Jeste li čuli za dopelgenger, prijateljice draga? Naravno da niste. Predanja i stari magični trikovi više nikog ne zanimaju. To je naziv germanskog porekla, označava senku koja se odvađa od vlasnika i okreće se

protiv njega. To je, naravno, bio tek početak. Tako je bilo i meni. Čisto da znate, knjiga je u suštini bila priručnik o senkama. Muzejski primerak. Kada sam počeo da je čitam, već je bilo kasno. Nešto je skriveno raslo, zaklonjeno tamom ove kuće. Iz meseca u mesec, kao jaje zmije koje čeka trenutak da se otvori.

„U maju 1916. počelo je nešto da mi se dešava. Blistavost one prve godine s Aleksandrom polako je zgasla. Ubrzo sam počeo da naslućujem da je senka tu negde. Kada sam shvatio da jeste, nije bilo spasa. Prvi napadi bili su samo prepadi. Aleksandrina odeća bi bila uništena. Vrata bi se zatvarala za njom i nevidljive ruke gađale bi je raznim predmetima. Čuli su se glasovi u mraku. To je bio sam početak... kuća ima hiljade kutaka u kojima se senka može sakriti. Tada sam shvatio da se radi samo o duši njenog tvorca, Danijela Hofmana, i da senka raste u njoj, postajući sve jača iz dana u dan. Ja bih postajao sve slabije stvorenje, i sva snaga koju imam postala bi njegova. Polako, dok bih hodao unatrag u mrak svog detinjstva u ulici Goblen, ja bih postajao senka, a on vlasnik.

„Odlučio sam da zatvorim fabriku igračaka i usredsredim se na svoju nekadašnju opsesiju. Hteo sam da vratim u život Gabrijela, onog anđela čuvara koji me je štitio u Parizu. U svom povratku u detinjstvo, verovao sam da će nas on, ako uspem da mu udahnem život, štititi, mene i Aleksandru, od senke. Tako sam osmislio najmoćnije mehaničko stvorenje, o kakvom nisam mogao ni sniti. Čeličnog kolosa. Anđela da me oslobodi košmara.

„Koliko sam samo bio naivan! Čim je to monstruozno biće bilo kadro da ustane sa stola moje radionice, svaka fantazija o poslušnosti koju sam imao isparila je. Nije slušao mene, nego njega. Svog vlasnika. A ona, senka, nije mogla postojati bez mene, jer sam ja bio izvor iz kog je uzimala svu svoju snagu. Anđeo ne samo što me nije oslobodio tog nesrećnog života nego je postao najgori među najgorima. Čuvar te strašne tajne koja me je zauvek osuđivala, čuvar koji bi ustao kad god bi neko ili nešto dovelo tu tajnu u opasnost. Bez milosti.

„Napadi na Aleksandru postajali su okrutniji. Senka je sada bila jača i predstavljala je sve veću pretnju iz dana u dan. Odlučila je da me kazni kroz patnju moje supruge. Dao sam Aleksandri srce koje joj nije pripadalo. Kada sam bio na ivici da izgubim razum, shvatio sam

da senka napada samo kada sam ja u blizini. Nije mogla da postoji daleko od mene. Iz tog razloga, odlučio sam da odem iz Krejvenmura i sklonim se na ostrvo sa svetionikom. Tamo nije imala koga da povredi. Ako neko treba da plati cenu moje izdaje, to sam onda ja. Ali potcenio sam Aleksandrinu jačinu. Njenu ljubav prema meni. Prevazišavši užas i strah za svoj život, pošla je da me spase u noći maskenbala. Čim se jedrenjak kojim je prošla kroz zaliv približio ostrvu, senka je pala na nju i odvukla je u dubinu. Još mogu da čujem njen smeh u mraku kada je izronila iz talasa. Narednog dana, vratila se u onu staklenu bočicu. U narednih dvadeset godina nisam je video..."

Simona je ustala tresući se i ustuknula korak po korak sve dok leđima nije dotakla zid sobe. Nije mogla da nastavi da sluša više ni reč tog čoveka, tog... bolesnika. Samo ju je jedna stvar držala na nogama i sprečavala je da se prepusti panici koju joj je izazivala ta maskirana prilika nakon što je saslušala njegovu priču: bio je to čist bes.

„Prijateljice moja, ne, ne... Nemojte počinuti tu grešku... Zar ne shvatate šta se dešava? Kada ste vi i vaša porodica došli ovde, nisam mogao da sprečim svoje srce da se veže za vas. Nisam to uradio svesno. Nisam čak ni primetio šta se zbiva sve dok nije bilo prekasno. Pokušao sam da ugasim tu iskru praveći mašinu po uzoru na vas..."

„Šta?"

„Mislio sam... Ubrzo nakon što ste svojim prisustvom vratili život u ovu kuću, senka koja je dvadeset godina spavala u onoj proklesoj bočici probudila se iz svog sna. Nije joj dugo trebalo da nađe prikladnu žrtvu da je ponovo oslobodi..."

„Hanu...", promrmljala je Simona. „Znam šta sada osećate i mislite, verujte mi. Ali nema mogućeg izlaza. Uradio sam sve što sam mogao... Morate mi verovati..."

Maska je ustala i pošla ka njoj.

„Da mi niste prišli ni korak bliže!", prasnula je Simona.

Lazarus se zaustavio.

„Neću da vas povredim, Simona. Ja sam vam prijatelj. Nemojte mi okrenuti leđa."

Ona je osetila nalet mržnje koja se rađala u najdubljem delu njene duše.

„Vi ste ubili Hanu...”

„Simona...”

„Gde su moja deca?”

„Ona su izabrala sopstvenu sudbinu...”

Ledeni nož raspapao joj je dušu.

„Šta... šta ste uradili s njima?”

Lazarus je podigao ruke u rukavicama.

„Mrtvi su...”

Pre nego što je Lazarus uspeo da završi rečenicu, Simona je besno urliknula i, dohvativši jedan svećnjak sa stola, bacila se na čoveka koji je stajao ispred nje. Osnova svećnjaka svom snagom je udarila posred maske. Porcelansko lice se slomilo u paramparčad i svećnjak je poleteo u mrak. Tamo nije bilo ničeg.

Simona je, paralisana, uprla pogled u crnu masu koja je plutala ispred nje. Silueta je skinula bele rukavice. Tek tada je Simona mogla da uoči kako se ispred nje formira čudovišno lice, oblak senke koja polako dobija zapreminu i šišti kao besna zmija. Pakleni urlik probio joj je uši, zavijanje koje je ugasilo sve sveće što su gorele u sobi. Prvi i poslednji put, Simona je čula pravi glas senke. Zatim su je kandže ščepale i odvukle u mrak.

* * *

Kako su sve dublje zalazili u šumu, Ismael i Irena primetili su da blaga izmaglica koja pokriva korov polako postaje prekrivač užarenog svetla. Magla je upijala treptavo svetlo Krejvenmura i širila ga u utvarnu varku, pravu prašumu zlatne pare. Čim su izašli iz šume, pokazalo im se zbunjujuće i na neki način preteče objašnjenje te neobične pojave. Sva svetla u palati gorela su veoma intenzivno iza prozora, dajući divovskoj građevini izgled utvarnog broda koji se diže iz morskih dubina.

Mladić i devojka zaustavili su se ispred vrata s kopljima, koja su prečila prolaz u vrt. Gledali su u taj prizor hipnotisano. Zaogrnuti tim svetlosnim velom, silueta Krejvenmura izgledala je zlokobnije nego u mraku. Lica desetina gargojla videla su se jasno i izgledala kao

stražari iz košmara. Ali nije ih zaustavila ta slika. U vazduhu se osećalo još nešto, prisustvo nevidljivog i kudikamo jezivijeg duha. Vetar je donosio zvuk desetina, stotina automata koji se mrdaju i kreću u unutrašnjosti palate. Zvuk neskladne muzike ringišpila i neprirodnog smeha lutkarskog zverinjaka skrivenog na tom mestu.

Ismael i Irena ukočeno su stajali i nekoliko sekundi slušali glas Krejvenmura, pokušavajući da isprate kretanje te paklene kakofonije do glavne kapije. Kapija je sada bila širom otvorena i kroz nju je kuljala para zlatne svetlosti iz koje su senke treperile i plesale u ritmu melodije od koje im se ledila krv u žilama. Irena je instinktivno stegnula Ismaelovu ruku i momak ju je pogledao mračnim pogledom.

„Jesi li sigurna da želiš da uđeš tamo?“, upitao ju je on.

Silueta balerine koja pravi piruetu pojavila se na jednom od prozora. Irena je sklonila pogled.

„Ne moraš sa mnom. Naposletku, o mojoj majci se radi...“

„Izazovna ponuda. Nemoj mi dvaput nuditi“, rekao je Ismael.

„Važi“, prihvatila je Irena. „I šta god da se desi...“

„Šta god da se desi.“

Zanemarujući smeh, muziku, svetla i opaki defile silueta koje su nastanjivale to mesto, momak i devojka pošli su ka stepenicama Krejvenmura. Ismael je, čim je osetio da ih obavija duh kuće, shvatio da je sve što su do tada videli bio samo predgovor. Nije se plašio anđela i ostalih Lazarusovih mašina. U toj kući se nalazilo nešto. Opipljiv i moćan duh. Duh koji zrači mržnjom i gnevom. I, na neki način, Ismael je znao da ih on čeka.

* * *

Dorijan je bez prestanka kucao na vrata žandarmerije. Dečak je ostao bez daha i noge su ga jedva nosile. Trčao je kroz šumu kao lud, sve do Englezove plaže, a zatim duž beskrajnog puta koji je išao oko zaliva i vodio u naseljeni deo mesta. Sunce je već zalazilo. Nije stao ni na sekund, svestan toga da, ako stane, narednih deset godina neće napraviti nijedan korak. U pokretu ga je držala jedna jedina misao: prizor onog sablasnog oblika koji nosi njegovu majku u mrak. Dovoljno mu je bilo da je se seti pa da trči na sam kraj sveta.

Kada su se vrata žandarmerije napokon otvorila, debeljuškasta prilika žandarma Žobara napravila je dva koraka unapred. Njegove sitne oči odmerile su dečaka, koji je delovao kao da će se svakog časa onesvestiti. Dorijanu se učinilo da gleda u nosoroga. Žandarm mu se osmehnuo podrugljivo i, stručno gurnuvši palčeve u džepove uniforme, iskrivio je lice kao da govori „ko to smeta u ovo doba noći?”. Dorijan je uzdahnuo i pokušao da proguta pljuvačku, ali mu je grlo bilo potpuno suvo.

„I?”, procedio je Žobar.

„Voda...”

„Ovo nije bar, družo Sovele.”

Blagim izrazom ironije verovatno je želeo da istakne svoje zavidne sposobnosti prepoznavanja i njuha policajca debelokošca. Žobar je ipak pustio dečaka da uđe i sipao mu čašu vode iz cisterne. Dorijan nikada nije pomislio da voda može da bude tako ukusna.

Žobar mu je sipao još jednu čašu, gledajući ga ovog puta pogledom Šerloka Holmsa.

„Nema na čemu.”

Dorijan je popio vodu naskap i okrenuo se ka policajcu. Irenina uputstva iskrsla su mu u pamćenju, sveža i bez mrlje.

„Moja majka je doživela nesreću i teško je povređena. U Krejvenmuru je.”

Žobaru je trebalo nekoliko sekundi da obradi toliko informacija.

„Kakvu nesreću?”, upitao je tonom prefinjenog posmatrača.

„Krećite!”, prasnuo je Dorijan.

„Sam sam. Ne smem da napustim stanicu.”

Dečak je uzdahnuo. Od svih kretena na planeti gde baš da naiđe na muzejski primerak.

„Pozovite nekog radio-stanicom! Uradite nešto! Smesta!”

Dorijanov ton i pogled zračili su alarmiranošću kadrom da natera Žobara da premesti svoju pozamašnu zadnjicu do radio-aparata i da ga uključi. Okrenuo se nakratko i sumnjičavo pogledao dečaka.

„Zovite! Hajde!”, vikao je Dorijan.

* * *

Lazarus se naglo osvestio i osetio snažan bol u potiljku. Prešao je rukom preko bolnog mesta i napipao otvorenu ranu. Setio se kroz maglu Kristijanovog lica u hodniku zapadnog krila. Automat ga je udario i dovukao tu. Lazarus se osvrnuo oko sebe. Nalazio se u jednoj od nekorišćenih soba Krejvenmura.

Polako je ustao i pokušao da sredi misli. Osetio je veliki umor čim je stao na noge. Zažmurio je i duboko udahnuo. Kada je otvorio oči, zapazio je malo ogledalo na jednom od zidova. Prišao mu je i pogledao sopstveni odraz.

Zatim je, prilazeći malom prozoru što je gledao na pročelje palate, video kako dve prilike prolaze kroz vrt u pravcu glavnih vrata.

Ismael i Irena prešli su preko praga glavnih vrata i ušli u snop svetla koje je dopiralo iz kuće. Odjek ringišpila i zveckanje metala hiljada zupčanika vraćenih u život uvukao im se u kosti kao ledeni dah. Stotine sitnih mehanizama kretalo se po zidovima. Svet neverovatnih stvorenja mrdao se u vitrinama i klatio s tavanice. Bilo je nemoguće pogledati u bilo šta a ne naići na neko Lazarusovo stvorenje u pokretu.

Satovi s licima, lutke koje hodaju kao mesečarke, avetinjska lica koja se smeše kao izgladneli vuci...

„Ovog puta se ne odvajaj od mene“, rekla je Irena.

„Nisam ni nameravao“, uzvratio je Ismael, zatrpan tim svetom bića koja su pulsirala oko njega.

Prešli su svega dva metra kada su se glavna vrata s treskom zatvorila iza njihovih leđa. Irena je vrisnula i privila se uz mladića. Silueta džinovskog muškarca iskrsla je ispred njih. Lice mu je bilo pokriveno maskom koja je predstavljala demonskog pajaca. Dve zelene ženice širile su se iza maske. Mladić i devojka ustuknuli su kada je ta utvara krenula ka njima. U rukama mu je blesnuo nož. Slika mehaničkog kućepazitelja koji im je otvorio vrata prilikom njihove prve posete Krejvenmuru iskrsla je Ireni u sećanju. Kristijan. Tako se zvao. Automat je podigao nož.

„Kristijane, nemoj!“, vrisnula je Irena. „Nemoj!“

Kućepazitelj je stao. Nož mu je ispao iz ruku. Ismael je pogledao u devojku ništa ne shvatajući. Prilika je stajala nepomično i gledala u njih.

„Brzo“, rekla je devojka, ulazeći dublje u kuću.

Ismael je potrčao za njom, ali je prethodno podigao nož koji je Kristijan ispustio. Sustigao je Irenu ispod vertikalnog prolaza koji je vodio do kupole. Devojka se osvrnula i pokušala da se orijentiše.

„Kuda sad?“, upitao je Ismael ne prestajući da motri na prostor iza sebe.

Ona je oklevala, nesposobna da izabere put kroz koji da uđu u lavirint Krejvenmura.

Iznenada ih je pogodio ledeni vazduh što je došao iz jednog od hodnika, i metalni zvuk pećinskog glasa dopro je do njihovih ušiju.

„Irena...“, šapnuo je glas.

Devojčini nervi upleli su se u ledenu mrežu. Glas je ponovo stigao. Irena je uprla pogled u kraj hodnika. Ismael je pratio njen pogled i ugledao je. Lebdeći iznad zemlje, zaogrnuti maglom, Simona je išla ka njima raširenih ruku. U očima joj je igrao đavolski sjaj. Usna duplja s čeličnim očnjacima pojavila se iza njenih usana od pergamenta.

„Mama“, zacvilela je Irena.

„To nije tvoja majka...“, rekao je Ismael i sklonio devojku tom stvoru s puta.

Svetlo je obasjalo to lice i prikazalo ga u njegovom punom užasu. Ismael se bacio preko Irene da bi izbegao kandže automata. Stvorenje se okrenulo oko sebe i ponovo pošlo na njih. Samo je polovina lica bila dovršena. Druga je bila samo metalna maska.

„To je lutka koju smo videli. Nije tvoja majka“, rekao je momak, koji je pokušavao da izvuče svoju prijateljicu iz transa u koji je upala od tog prizora. „Neki duh uđe u njih i pomera ih kao marionete...“

Mehanizam zahvaljujući kojem je automat stajao uspravno škljocnuo je. Ismael je video kako kandže ponovo lete ka njima, punom brzinom. Momak je uhvatio Irenu i počeo da beži ne znajući pouzdano kuda ide. Trčali su koliko ih noge nose kroz hodnik okružen vratima što su se otvarala kada bi prošli pored njih i silueta koje su se klatile s tavanice.

„Brzo!“, viknuo je Ismael čuvši zveckanje tik iza njih.

Irena se okrenula da pogleda unazad. Vučje čeljusti te čudovišne replike njene majke sklopile su se na dvadeset centimetara od njenog lica. Pet oštrih noktiju krenulo je ka njenom licu. Ismael ju je povukao i gurnuo u nešto što je izgledalo kao velika dvorana u tami.

Devojka je pala ničice na pod i on je zatvorio vrata za sobom. Kandže automata, vrhovi otrovnih strela, zabile su se u vrata.

„Bože...“, uzdahnula je. „Ne opet...“

Irena je podigla pogled. Ten joj je bio beo kao papir.

„Jesi li dobro?“, upitao ju je Ismael.

Devojka je neodređeno klimnula glavom i zatim pogledala oko sebe. Zidovi knjiga dizali su se u beskonačnost. Hiljade i hiljade tomova činili su vavilonsku spiralu, lavirint stepenica i prolaza.

„Nalazimo se u Lazarusovoj biblioteci.“

„Nadam se da ima još jedan izlaz, jer ne nameravam ponovo da gledam šta se nalazi tamo iza...“, rekao je Ismael pokazujući na prostor iza sebe.

„Mora da postoji. Mislim da postoji, ali ne znam gde se nalazi“, rekla je Irena zaputivši se ka sredini velike dvorane, dok je mladić stolicom blokirao vrata.

Ako ta odbrana izdrži duže od dva minuta, pomislio je, počće bespogovorno da veruje u čuda. Irenin glas je promrmljao nešto iza njega. Momak se okrenuo i zatekao je pored stola za čitanje. Listala je knjigu koja je izgledala kao da je stara hiljadu godina.

„Ovde ima nešto“, rekla je ona.

Jedan mračan predosećaj probudio se u njemu.

„Ostavi tu knjigu.“

„Zašto?“, upitala je Irena ne razumevši.

„Ostavi je.“

Devojka je zatvorila knjigu i postupila onako kako joj je prijatelj rekao. Zlatna slova na koricama zablistala su pri svetlu kamina koji je grejao biblioteku: *Doppelgänger*.

Irena se udaljila svega nekoliko koraka od radnog stola kada je osetila kako snažan potres prolazi kroz dvoranu ispod njenih nogu. Vatra u kaminu krenula je da se gasi, a nekoliko knjiga u beskonačnim nizovima polica počelo je da podrhtava. Devojka je otrčala do Ismaela.

„Šta je, kog đavola...?“, rekao je on, koji je takode čuo tutnjanje što je dolazilo iz najdubljih dubina kuće.

U tom trenutku knjiga koju je Irena ostavila na radnom stolu silovito se otvorila. Vatra u kaminu ugasi se od ledenog daha. Ismael je

obgrlio devojkicu i privukao je uz sebe. Neke knjige počele su da padaju s polica, gurale su ih nevidljive ruke.

„Ovde se nalazi još neko“, šapnula je Irena. „Mogu ga osetiti...“

Stranice knjige počele su da se listaju sporo, na vetru, jedna za drugom. Ismael je pogledao listove stare knjige, koji su sijali sopstvenim svetlom, i prvi put zapazio da slova isparavaju jedno po jedno, praveći oblak crnog gasa koji je dobijao oblik iznad knjige. Ta bezoblična silueta upijala je reč po reč, rečenicu po rečenicu.

Oblik, koji je sada bio gušći, ličio mu je na duha od crnog mastila koji lebdi u vazduhu.

Oblak crnila se proširio, i oblici šaka, ruku i tela isklesali su se ni iz čega. Mračno lice izronilo je iz senke.

Ismael i Irena, ukočeni od strave i napeti kao strune, posmatrali su tu avet i kako oko nje, među stranicama onih palih knjiga, oživljavaju drugi oblici, druge senke. Vojska senki postepeno je rasla pred njihovim očima. Bile su to senke dece, staraca, dama obučenih u neobične haljine... Sve su one izgledale kao duhovi uhvaćeni u klopku, previše slabi da bi dobili čvrst oblik i zapreminu. Bila su to lica u agoniji, obamrla i bez sopstvene volje. Posmatrajući ih, Irena je osetila da se nalazi pred izgubljenim dušama desetina bića zatočenih groznim činima. Videla je da pružaju ruke ka njima preklinjući za pomoć, ali su se njihovi prsti pretvarali u paru. Mogla je da oseti stravu njihovog košmara, crnog sna koji ih je užasavao.

Tokom nekoliko sekundi, koliko je trajao taj prizor, pitala se ko su i kako su došli tu. Jesu li nekada bili neoprezni posetioци tog mesta, kao što je ona sada? Na tren je pomislila da će među tim prokletim duhovima, decom noći, videti i svoju majku. Ali na jednostavan znak senke, njihova tela u gasovitom stanju spojila su se u vrtlog tame koji je prošao kroz dvoranu.

Senka je otvorila svoje čeljusti i progutala te duše, sve do poslednje, oduzimajući im ono malo snage što je još živelo u njima. Kad su nestali, nastupila je mrtvačka tišina. Senka je zatim otvorila oči i njen pogled je napravio krvavi venac u tami.

Irena je poželela da vrisne, ali se njen glas izgubio u brutalnoj tutnjavi koja je potresla Krejvenmur. Svi prozori i vrata palate počeli su da se zatvaraju jedni za drugima kao da su nadgrobne ploče. Ismael je čuo taj potmulu odjek kroz stotine hodnika Krejvenmura, i

osetio da njegova nada da će odatle izaći živi polako nestaje u mraku.

Samo se jedna pukotina svetla videla na svodu tavanice, jedan labav konopac svetla visio je s vrha te zlokobne cirkuske šatre. Svetlost se urezala Ismaelu u um, i momak je, ne časeći časa, zgrabio Irenu za ruku i poveo je u taj kraj dvorane, naslepo.

„Možda je drugi izlaz ovde“, šapnuo je.

Irena je pogledala u pravcu na koji je Ismael pokazivao kažiprstom. Njene oči su videle nit svetla što je dopirala kroz otvor brave. Biblioteka je bila napravljena u koncentričnim krugovima kroz koje je išao uzan hodnik što se kružno penjao uza zid i istovremeno služio za ulazak u druge hodnike koji su se odvajali od njega. Simona joj je o tome pričala kao o arhitektonskom hiru: ako bi neko išao tim hodnikom do kraja, stigao bi skoro do trećeg sprata palate. Bila je to neka vrsta Vavilonske kule, samo unutar kuće, tako ju je zamislila. Ovoga puta ona je povelala Ismaela do hodnika i žurno počela da se penje.

„Znaš li kuda ideš?“, upitao je momak.

„Veruj mi.“

Ismael je potrčao za njom, osećajući kako se pod, što dublje ulazi u hodnik, postepeno sve više diže pod njegovim nogama. Hladna struja vazduha pomilovala je Irenu po potiljku i Ismael je iza sebe video gustu crnu mrlju kako se širi po podu. Senka kao da je bila u čvrstom stanju, i samo su se njene ivice utapale u mrak. Utvarna mrlja kretala se kao fleka od ulja, gusta i svetlucava.

Posle nekoliko sekundi taj stvor od tečnog crnila podvukao mu se pod noge. Ismael je osetio ledeni stisak, kao kada se hoda kroz ledenu vodu.

„Požuri!“, uzviknuo je.

Svetlost je dopirala, baš kao što su i pretpostavili, iz brave na vratima koja su se nalazila na svega pet metara od njih. Ismael je ubrzao hod i uspeo da na nekoliko trenutaka ostavi senku iza svojih stopala. Izgledalo mu je da je verovatnoća da su ta vrata otvorena nikakva. Ničemu im neće služiti da stignu do vrata ako ona ne vode nikud.

Irena je prepipala bravu u mraku, tražeći deo za koji da je uhvati da otvori vrata. Momak se osvrnuo da proveri gde se nalazi senka i

video je ogrtač od azbesta tik ispred sebe, jednu skulpturu od gustog gasa koja polako dobija oblik. Materijalizovalo se lice od katrana. Poznato lice. Ismael je mislio da ga oči varaju i trepnuo je. Lice je i dalje bilo tu. Njegovo sopstveno lice.

Njegov mračan odraz nasmešio mu se zlonamerno i kroz usne isplazio jezik gmizavca. Ismael je nagoniski izvukao nož koji je uzeo automatu u predvorju i počeo njime da maše ispred senke. Silueta je ispljunula svoj ledeni dah na oružje i mreža inja i ledenih iglica spustila se od vrha noža do drške. Zaleđeni metal preneo mu je snažan osećaj peckanja na dlan. Hladnoća, velika hladnoća, pekla je jednako kao vatra, ako ne i više.

Ismael je bio na ivici da ispusti oružje, ali izdržao je mišićni grč koji mu je ukrutio podlakticu i pokušao da zaroni oštricu noža u lice senke. Jezik se odvojio od nje u dodiru s oštricom i pao preko njegovog stopala. Istog trenutka mala crna masa obavila mu je gležanj kao druga koža i počela polako da se penje. Ljigav i leden dodir te stvari izazvao mu je mučninu.

U tom trenutku čuo je zvuk otvaranja brave s kojom se Irena borila iza njega i tunnel svetla otvorio se pred njima. Devojka je potrčala kroz vrata, a Ismael je išao za njom, zatvorivši ponovo vrata i ostavivši svog progonitelja s druge strane. Deo koji se odvojio od senke verao se uz njegovu butinu i dobio oblik velikog pauka. Oštar bol prošao mu je kroz nogu. Ismael je vrisnuo i Irena je pokušala da otera tog monstruoznog pauka, koji se sada okrenuo protiv devojke i skočio na nju. Irena je ispustila stravičan urlik.

„Skini mi ga!”

Ismael je zbunjeno pogledao oko sebe i pronašao odakle je izviralo svetlo koje im je pokazalo put. Niz sveća gubio se u tami, u utvarnoj procesiji.

Momak je zgrabio jednu sveću i prineo plamen pauku, koji je tražio Irenin vrat. U dodiru s vatrom taj stvor je zašištao od besa i bola i raspao se u kišu crnih kapi, koje su pale na pod. Ismael je ispustio sveću i sklonio Irenu tako da ti delići ne padnu na nju. Kapi su sklznule na pod i spojile se u celinu koja je otpuzala do vrata i provukla se na drugu stranu.

„Vatra. Plaši se vatre...”, rekla je Irena.

„Nju ćemo mu onda i priuštiti.”

Ismael je uzeo sveću i stavio je na pod kraj vrata. Irena je za to vreme bacila pogled na prostoriju u kojoj se nalaze. Mesto je izgledalo kao nenamešteno predsoblje prekriveno decenijama taloženim slojem prašine. Ta prostorija je verovatno nekada služila kao ostava ili dodatno skladište uz biblioteku. Pažljivijom analizom ustanovila je da na tavanici ima nekakvih oblika. Malih cevi. Irena je uzela sveću i, podigavši je iznad glave, pregledala prostoriju. Keramičke pločice i mozaici zablistali su pod svetlošću sveće.

„Gde se, do đavola, nalazimo?“, upitao je Ismael.

„Ne znam... Čini mi se da vidim neke tuševe...“

Svetlost sveće otkrila je metalne raspršivače, mreže stotina zvonastih rupica na cevima. Bili su zarđali i obavijeni hrpom paučine.

„Šta god da je, vekovima ih niko ne...“

Nije stigao ni da izgovori rečenicu kada se začulo škripanje metala, prepoznatljiv zvuk otvaranja zarđale slavine. Tu unutra, kraj njih.

Irena je okrenula sveću ka zidu s pločicama i oboje su videli kako se dva ventila polako okreću.

Začulo se snažno tutnjanje u zidovima. Posle nekoliko sekundi tišine, mladić i devojka mogli su da odrede odakle dolazi zvuk, zvuk nečega što se vuče kroz cevi, iznad njihovih glava. Nešto je sebi krčilo put kroz tesan cevovod.

„Ovde je!“, viknula je Irena.

On je klimnuo glavom ne skidajući oči s raspršivača vode. Kroz nekoliko sekundi bezlična masa počela je polako da izlazi kroz rupice. Irena i Ismael su sporo uzimali, ne skidajući pogled sa senke koja se malo-pomalo formirala ispred njih, poput čestica peščanog sata koje, cureći, prave brdašce.

U mraku su se videla dva oka. Smešilo im se Lazarusovo prijatno lice. Bila bi to umirujuća slika da nisu znali da to što stoji pred njima nije Lazarus. Irena je napravila korak ka njemu.

„Gde je moja majka?“, izazivački je upitala.

Čuo se dubok, natprirodan glas.

„Sa mnom je.“

„Skloni se od njega“, rekao je Ismael.

Senka se zagledala u njega i momak kao da je pao u trans. Irena je prodrmla svog prijatelja i htela da ga odvoji od senke, ali on je uporno bio pod uticajem tog duha, nesposoban da reaguje. Devojka

je stala između njih i ošamarila Ismaela, čime je uspela da ga trgne iz onog stanja. Lice senke raspalo se u besnu masku, i dve dugačke ruke pružile su se u njihovom pravcu. Irena je gurnula Ismaela do zida i pokušala da izbegne stisak tih kandži.

U tom trenutku otvorila su se neka vrata u mraku i venac svetla pojavio se izvan prostorije. Obris čoveka koji drži fenjer ocrtao se na pragu.

„Gubi se odavde!“, viknuo je, i Irena je prepoznala njegov glas: bio je to Lazarus Jan, proizvođač igračkaka.

Senka je urliknula s mržnjom, zbog čega su se ugasile sve sveće, jedna za drugom. Lazarus je krenuo u pravcu senke. Njegovo lice izgledalo je mnogo starije nego što je Irena zapamtila. Njegove krvave oči odavale su strahovit umor, izgledale su kao oči čoveka kog proždire opaka bolest.

„Gubi se odavde!“, ponovo je viknuo.

Nakratko se videlo čudovišno lice senke, koja se zatim pretvorila u oblak gasa i počela da se provlači kroz otvore na podu, da bi na kraju sasvim nestala kroz jednu pukotinu u zidu. Njen odlazak je pratio zvuk sličan onom koji pravi vetar kada udara o zatvorene prozore.

Lazarus je nekoliko sekundi gledao u pravcu pukotine i naposljetku uputio svoj prodoran pogled ka njima.

„Šta vi radite ovde?“, upitao je ne krijući gnev.

„Došla sam po svoju majku i neću otići bez nje“, izustila je Irena, istrpevši njegov uporan, ispitivački pogled a da nije ni trepnula.

„Ne znaš s čim se suočavaš...“, rekao je Lazarus. „Brzo, ovuda. Uskoro će se vratiti.“

Lazarus ih je poveo kroz vrata.

„Šta je ovo? Šta smo to videli?“, upitao je Ismael.

Lazarus ih je pažljivo pogledao.

„To sam ja. To što si video sam ja...“

* * *

Lazarus ih je sproveo kroz zamršen lavirint tunela koji je naizgled išao kroz ceo Krejvenmur, u obliku uzanih prolaza naporednih s hodnicima. Prolazili su pored brojnih zatvorenih vrata s obe strane,

kraj dvostrukih ulaza u desetine soba i dvorana palate. Odjek njihovih koraka zadržavao se u tom tesnom prostoru i ostavljao utisak da ih prati nevidljiva vojska.

Lazarusov fenjer širio je prsten svetla boje ćilibara po zidovima. Ismael je pogledao sopstvenu i Ireninu senku, koje su hodale pored njih po zidu. Lazarus nije imao senku. Proizvođač igračaka zaustavio se ispred visokih i uskih vrata i otključao ih. Bacio je pogled na kraj hodnika kroz koji su došli i dao im znak da uđu.

„Ovuda“, rekao je nervozno. „Ovde se neće vratiti, bar ne nekoliko minuta...“

Ismael i Irena razmenili su sumnjičave poglede.

„Nema vam druge do da mi verujete“, upozorio ih je.

Momak je uzdahnuo i krenuo ka sredini sobe. Irena i Lazarus pošli su za njim i Lazarus je ponovo zaključao vrata. Svetlost fenjera osvetlila je zid prekriven mnoštvom fotografija i isečaka. Na jednom kraju bili su mali krevet i prazan radni sto. Lazarus je spustio fenjer na pod i gledao kako dvoje mladih ispituju sve one parčiće papira prikachene uza zid.

„Morate da napustite Krejvenmur dok još imate vremena.“

Irena se okrenula ka njemu.

„On neće vas“, dodao je proizvođač igračaka. „Hoće Simonu.“

„Zašto? Šta namerava da uradi s njom?“

Lazarus je spustio pogled.

„Hoće da je uništi. Da bi me kaznio. A uništiće i vas ako mu stanete na put.“

„Šta to znači? Šta nam to govorite?“, upitao je Ismael.

„Rekao sam vam sve što sam imao da vam kažem. Treba da odete odavde. Vratit će se pre ili kasnije, i ja više neću moći ništa da uradim da vas zaštitim.“

„Ko će to da se vrati?“

„Videla si svojim očima.“

U tom trenutku se u nekom delu kuće začula udaljena tutnjava. Približavala se. Irena je progutala pljuvačku i pogledala u Ismaela. Koraci. Jedan za drugim, čuli su se kao da su pucnji, sve bliže i bliže. Lazarus se slabašno osmehnuo.

„Stiže“, najavio je. „Nemate mnogo vremena.“

„Gde je moja majka? Gde ju je odneo?“, zahtevala je devojka da joj kaže.

„Ne znam, a i da znam, ništa se ne bi promenilo.“

„Vi ste napravili onu mašinu s njenim likom...“, napao ga je Ismael.

„Mislio sam da će mu to biti dovoljno, ali hteo je više. Hteo je nju.“

Pakleni koraci začuli su se tada iza vrata, u samom hodniku.

„Iza ovih vrata nalazi se hodnik koji vodi do glavnih stepenica. Ako imate trunku zdravog razuma, trčite tamo i sklonite se od ove kuće zauvek.“

„Nikud ne idemo“, rekao je Ismael. „Ne bez Simone.“

Vrata kroz koja su ušli snažno su se zatresla. Trenutak kasnije crna mrlja je počela da se širi ispod praga.

„Izađimo“, viknuo je Ismael.

Senka je obavila fenjer i polomila staklo. Ledeni dah ugasio je vatru. Lazarus je u mraku gledao kako mladić i devojka beže kroz drugi izlaz. Pored njega se dizala crna, bezlična silueta.

„Pusti ih na miru“, promrmljao je. „To su samo dva deteta. Pusti ih da odu. Uzmi mene jednom zasvagda. Nije li to ono što želiš?“

Senka se osmehnula.

* * *

Hodnik u kom su se nalazili prolazio je kroz središte Krejvenmura. Irena je prepoznala mesto na kom se hodnici ukrštaju i povelala Ismaela do osnove kupole. Kroz staklo se moglo videti kako se oblaci kreću, divovi od crnog pamuka koji brazdaju nebo. Baterijska lampa, neka vrsta diska što je krunisala vrh kupole, pravila je hipnotišući venac kaleidoskopskih odraza.

„Ovuda“, pokazala je devojka.

„Kuda to?“, upitao je Ismael nervozno.

„Mislim da znam gde je drži.“

On je bacio pogled iza sebe. Hodnik je bio mračan, bez vidljivih znakova kretanja, mada je momak znao da senka može da ide ka njima a da je oni ne primete.

„Nadam se da znaš šta radiš“, rekao je, željan da se što pre sklone odatle.

„Prati me.“

Irena je ušla u krilo koje se pružalo u tami i Ismael ju je pratio. Svetlost lampe polako je bledela, a siluete mehaničkih stvorenja koje su se nalazile s obe strane hodnika postale su tek oscilujući obrisi. Glasovi, smeh i zujanje stotine mehanizama gušili su zvuk njihovih koraka. Momak se ponovo osvrnuo, trudeći se da vidi zbiva li se nešto na ulazu u taj tunel kroz koji su išli. Talas hladnog vazduha ušao je u hodnik. Gledajući oko sebe, Ismael je prepoznao zavesu od tila koje su se talasale ispred njih, obeležene inicijalom što se sporo njihao.

A

„Sigurna sam da je drži ovde“, rekla je Irena.

Iza zavesa, u dnu hodnika, videla su se zatvorena vrata od izrezbarenog drveta.

Obavio ih je novi talas hladnog vazduha i zanjihao zastore.

Ismael je stao i zagledao se u mrak. Momak je, napet kao čelični kabl, pokušao da nazre nešto kroz tamu.

„Šta je?“, upitala je Irena kada je primetila da ga je obuzela zbunjenost.

Momak je zaustio nešto da kaže, ali je stao. Ona je pogledala u hodnik iza njih. Obična tačka svetla na kraju tunela. Ostalo - mrak.

„Ovde je“, rekao je momak. „Gleda nas.“

Irena se privila uz njega.

„Ne osećaš ga?“

„Hajde da se ne zadržavamo ovde, Ismaele.“

On je klimnuo glavom, ali su mu misli bile negde drugde. Irena ga je uhvatila za ruku i povelala do vrata sobe. Momak nije prestajao da se osvrće. Napokon, kada se ona zaustavila ispred ulaza, pogledali su se. Bez reči, Ismael je spustio dlan na kružnu ručicu i polako je okrenuo. Brava je popustila uz slabašnu metalnu škripu i sama težina debele drvene ploče učinila je da se vrata otvore ka unutra, okrećući se u šarkama.

Izmaglica nestvarno plave boje ispunjavala je sobu, tu i tamo prekinuta skerletnim iskrama koje su iskakale iz vatre.

Irena je načinila nekoliko koraka ka sredini sobe. Sve je bilo kao što je ona zapamtila. Veliki portret Alme Maltis blistao je iznad kamina i njegovi odrazi širili su se kroz gustu atmosferu sobe, nagoveštavajući obrise zavesa od providne svile što su prekrivale

baldahin pod kojim se nalazio krevet. Ismael je pažljivo zatvorio vrata za sobom i sledio Irenu.

Devojčina ruka ga je zaustavila. Pokazala je na fotelju usmerenu ka vatri, njima okrenutu leđima. Preko jednog naslona za ruke visila je bleđa šaka, pala na pod kao uveo cvet.

Pored nje blistali su slomljeni parčići čaše u prosutoj tečnosti, užarene perle nad ogledalom. Irena je osetila da srce počinje brže da joj lupa. Pustila je Ismaelovu ruku i korak po korak prišla fotelji. Rasplesana svetlost vatre osvetlila je njeno obamrlo lice: Simona.

Irena je kleknula kraj majke i uzela je za ruku. Nekoliko sekundi nije mogla da joj pronađe puls.

„Bože...”

Ismael je pohitao ka radnom stolu i uzeo s njega malu srebrnu tacnu. Dotrčao je do Simone i stavio tacnu ispred njenog lica. Oblačić daha zamaglio je površinu tacne. Irena je duboko udahнула.

„Živa je”, rekao je Ismael gledajući u nevino lice žene, verujući da u njoj vidi zrelu i mudru Irenu.

„Moramo da je izvučemo odavde. Pomozi mi.”

Irena je stala s jedne, Ismael s druge strane Simone i, obgrlivši je, pokušali su da je pridignu iz fotelje.

Uspeli su da je dignu jedva nekoliko centimetara kada se začuo jedan oštar, jeziv zvuk u samoj sobi. Vatra je pravila bezbrojne efemerne prizore njihovih sopstvenih senki na zidu.

„Ne gubimo vreme”, požurivala ga je Irena.

Ismael je ponovo podigao Simonu, ali sada se zvuk čuo bliže i njihove oči su počele da traže odakle dopire. S portreta! U trenu se veo koji je prekrivao ulje na platnu pretvorio u ploču tečne tame, dobijajući zapreminu i šireći dve dugačke ruke na čijim su se krajevima nalazile kandže oštre kao nož.

Ismael je pokušao da se povuče, ali je senka skočila sa zida kao mačka, proletela kroz mrak i doskočila na njegova leđa. Na sekund, jedino što je momak mogao da vidi bila je njegova senka koja ga gleda. Zatim je s ivica njegove sopstvene siluete izronila druga, koja je želatinasto rasla sve dok nije progutala njegovu sopstvenu senku. Mladić je osetio da ispušta iz ruku Simonino telo.

Snažna kandža ledenog gasa uhvatila ga je za vrat i bacila o zid nezadrživom silom.

„Ismaele!“, viknula je Irena.

Senka se okrenula ka njoj. Devojka je potrčala ka suprotnom kraju sobe. Senke kraj njenih nogu zatvorile su se nad njom praveći ubitačni cvet. Osetila je ledeni dodir, od kojeg se stresla, dodir senke koja je obavijala njeno telo i paralisala njene mišiće. Uzalud je pokušala da se istragne dok je posmatrala prestravljeno kako s tavanice pada ogrtač tame i uzima poznato Hanino obličje. Utvarna replika joj je uputila pogled mržnje i kroz usne od pare mogli su se videti očnjaci, vlažni i blistavi.

„Ti nisi Hana“, jedva čujnim glasom prozborila je Irena.

Senka ju je ošamarila i na obrazu joj se pojavila posekotina. Kapi krvi koje su izbijale iz rane u trenu je usisala senka, kao da ih usisava snažna vazдушna struja. Osetila je jaku mučninu. Senka je, prilazeći, pred njenim očima mahnula s dva dugačka prsta oštra poput bodeža.

Ismael je čuo promukli, zli glas dok se ponovo uspravljao, smeten od udarca. Senka je držala Irenu u sredini sobe, spremna da je ubije. Mladić je viknuo i bacio se na masu. Prošao je telom kroz nju i senka se raspršila u hiljade sitnih kapi, koje su pale na pod u kiši tečnog uglja. Ismael je podigao Irenu i sklonio je van domašaja senke. Na podu su se delići spojili u vrtlog, koji je potresao nameštaj i počeo da ga baca o zidove i prozore, pretvoren u ubitačne projekte.

Ismael i Irena su se bacili na pod. Radni sto je prošao kroz jedno od stakala i zdrobio ga. Ismael se otkotrljao preko Irene i zaštitio je svojim telom. Kada je ponovo podigao pogled, vrtlog tame je dobijao čvrst oblik. Dva velika crna krila raširila su se i senka je izronila, veća i snažnija nego ikad. Podigla je kandžu i pokazala otvoren dlan. Na njemu su se videla dva oka i jedne usne.

Ismael je ponovo izvadio svoj nož i počeo njim da maše pred senkom. Irena je stajala iza njega. Senka se podigla uvis i pošla ka njima. Njena kandža je uhvatila oštricu noža. Ismael je osetio ledenu struju kako se penje uz njegove prste i šaku i koči mu ruku.

Nož je pao na pod i senka je obavila mladića. Irena je uzalud pokušavala da ga uhvati. Senka je vukla Ismaela ka vatri.

Tačno u tom trenutku vrata prostorije su se otvorila i na vratima se pojavila silueta Lazarusa Jana.

* * *

Utvarno svetio koje je izbijalo iz šume odbijalo se o vetrobran policijskih kola, koja su vodila kolonu. Iza njih, automobil doktora Žiroa i kola hitne pomoći pozvana iz bolnice „La Rošel" išla su put Englezove plaže punom brzinom.

Dok je sedeo pored glavnog inspektora Anrija Fora, Dorijan je bio prvi koji je primetio zlatni venac što se probija kroz drveće. Iza šume se nazirala silueta Krejvenmura, kao divovski sablasni karusel u magli.

Inspektor se namrštio i zagledao u prizor koji nikada nije video za svoje pedeset dve godine života u tom mestu.

„Još brže!", vikao je Dorijan.

Inspektor je pogledao dečaka i, dok je ubrzavao, počeo je da se pita da li je priča o toj navodnoj nesreći iole tačna.

„Ima li nečeg što nam nisi rekao?"

Dorijan nije odgovorio. Samo je gledao ispred sebe.

Inspektor je dao gas.

* * *

Senka se okrenula i, videvši Lazarusa, ispustila Ismaela kao da je tuč. Momak je tresnuo o pod i ispustio prigušen bolni vrisak. Irena je potrčala da mu pomogne.

„Iznesi ga odavde", rekao je Lazarus krećući se polako ka senci, koja se povlačila.

Ismael je osetio probadanje u ramenu i zastenjao.

„Jesi li dobro?", upitala ga je devojkica.

Momak je promrmljao nešto nerazumljivo, ali se uspravio i klimnuo glavom. Lazarus ih je pogledao mračnim pogledom.

„Odnosite je i izađite odavde", rekao je.

Senka je šištalala ispred njega kao zmija koja se sprema da napadne. Najednom je skočila na zid i portret ju je ponovo upio.

„Rekao sam da idete odavde!", viknuo je Lazarus.

Ismael i Irena obgrlili su Simonu i odvukli je do praga sobe. Tik pre nego što će izaći, Irena se okrenula da pogleda u Lazarusa i videla kako se proizvođač igraćaka približava krevetu zaklonjenom

zastorima i razmiče ih beskrajno nežno. Silueta te žene ocrtala se iza zastora.

„Čekaj...“, promrmljala je Irena dok joj se srce stezalo od tuge.

Morala je biti Alma. Jeza joj je prošla telom kada je videla da Lazarus plače. Proizvođač igračaka je zagrlio Almu. Irena nikada u životu nije videla da neko tako nežno grli nekog. Svaki Lazarusov pokret odisao je ljubavlju i nežnošću koje čoveku daje samo život pun obožavanja. Almine ruke su ga obgrlile i jedan magični tren oboje su stajali tako spojeni u tami, daleko od ovog sveta. Ne znajući zašto, Irena je osetila želju da zaplače, ali je jedna nova, strašna i preteća slika iskrsla pred njom.

Mrlja je klizila, polako, s portreta do kreveta. Napad panike obuzeo je devojkju.

„Lazaruse, pazi!“

Proizvođač igračaka se okrenuo i video kako se senka baca ispred njega, ričući od besa. Sekund je gledao pravo u oči to pakleno stvorenje, ne pokazujući ni trunku straha. Zatim je pogledao u njih dvoje. Pogledom im je govorio reči koje nisu uspevali da razumeju. Najednom je Irena razumela šta se Lazarus sprema da uradi.

„Ne!“, viknula je, osećajući kako je Ismael zadržava.

„Nećeš je ponovo odneti...“

Senka je podigla kandžu, spremna da napadne svog vlasnika. Lazarus je stavio ruku u džep i izvadio jedan blistav predmet. Pištolj.

Smeh senke odjeknuo je prostorijom kao zavijanje hijene.

Lazarus je povukao okidač. Ismael ga je pogledao, ne razumevši. Tada mu se proizvođač igračaka slabašno nasmešio i pištolj je ispao iz njegovih ruku. Tamna mrlja proširila se njegovim grudima. Krv.

Senka je ispustila urlik od kog se stresla cela palata. Urlik strave.

„Oh, bože...!“, zacvilela je Irena.

Ismael je potrčao da mu pomogne, ali je Lazarus podigao ruku da ga zaustavi.

„Ne. Ostavite me s njom. I idite odavde...“, promrmljao je, a s ivice usana skliznu mu tanki mlaz krvi.

Ismael ga je pridržao rukama i primakao krevetu. Učinivši to, pogled mu je pao na bledo, tužno lice Alme Maltis. I prizor ga je duboko zboleo. Njene uplakane oči gledale su pravo u njega, izgubljene u snu iz kog se nikada neće probuditi.

Mašina.

Tokom svih ovih godina, Lazarus je živeo s mašinom da bi sačuvao sećanje na suprugu, sećanje koje mu je senka oduzela.

Ismael se zgrozio i ustuknuo. Lazarus ga je pogledao preklinjući.

„Ostavi me samu s njom... molim te.”

„Ali... to je samo...”, počeo je Ismael.

„Ona je sve što imam...”

Mladić je tada shvatio zašto nikada nije pronađeno telo te žene koja se udavila kod ostrva sa svetionikom. Lazarus ga je izvukao iz vode i vratio ga u život, nepostojeći, mehanički život. Nesposoban da se suoči sa samoćom i gubitkom svoje supruge, stvorio je avet od njenog tela, tužni odraz s kojim je živeo dvadeset godina. I gledajući u njegove umiruće oči, Ismael je takođe shvatio da je, u dubini njegove duše, na neki način koji nije uspevao da razume, Aleksandra Alma Maltis i dalje živa.

Proizvođač igračkaka pogledao ga je poslednji put pogledom punim bola. Momak je polako klimnuo glavom i vratio se kod Irene. Ona je zapazila da je bleđ, kao da je video samu smrt.

„Šta...?”

„Idemo odavde. Brzo”, požurivao ih je Ismael.

„Ali...”

„Rekao sam da idemo odavde!”

Zajedno su odvukli Simonu do hodnika. Vrata su se s treskom zatvorila za njima. Lazarus je ostao u sobi. Irena i Ismael trčali su koliko su mogli kroz hodnik do glavnog stepeništa, trudeći se da ignorišu natprirodne krike koji su se čuli s druge strane onih vrata. To je senka urlikala.

* * *

Lazarus Jan je ustao od postelje i, teturajući se, suočio se sa senkom. Sablast mu je uputila očajnički pogled. Onaj mali otvor koji je metak napravio rastao je, gutajući nju, senku, sve više i više. Senka je ponovo skočila u sliku da se skloni, ali ovoga puta Lazarus je uzeo zapaljeni panj i pustio da plamen uhvati sliku.

Vatra je buknila kao talasi u bazenu. Senka je zaurlikala i u tami biblioteke stranice one knjige počele su da krvare i zapalile se.

Lazarus se ponovo odvuкао do postelje, ali se senka, puna gneva i zahvaćena plamenom, bacila na njega, ostavljajući za sobom plameni trag. Zapalile su se zavese baldahina i plameni jezičci rasuli su se svuda po tavanici i podu, besno proždirući sve na šta naiđu. Za svega nekoliko sekundi soba se pretvorila u zagušljiv pakao.

Plamen se promolio kroz jedan od prozora i vatra je digla u vazduh ono malo stakla što je ostalo čitavo, usisavajući noćni vazduh neiscrpnom snagom. Vrata sobe izletela su u plamenu ka hodniku, i, polako ali neumoljivo, vatra je kao pošast zahvatila celu palatu.

Hodajući kroz vatru, Lazarus je izvadio staklenu bočicu koja je čuvala senku godinama i podigao je uvis.

Senka je, očajno urlajući, ušla u nju. Stakleni zidovi obložili su se mrežom inja. Lazarus je zatvorio bočicu i, pogledavši je poslednji put, bacio je u vatru. Bočica se rasprsla u paramparčad. Kao umirući dah prokletstva, senka je zauvek nestala. I zajedno s njom, proizvođač igračaka. Osećao je kako mu život curi kroz onu smrtnu ranu.

* * *

Kada su Irena i Ismael izašli na glavna vrata noseći onesvešćenu Simonu u rukama, vatra je već bila zahvatila prozore trećeg sprata. Za svega nekoliko sekundi, oni su popucali i kiša vrelih staklenih komadića raznela se svuda po vrtu. Mladić i devojka otrčali su do oboda šume, i tek kada su bili na sigurnom, među drvećem, stali su da se osvrnu.

Krejvenmur je goreo.

13. SEPTEMBARSKA SVETLA

Vatra je te noći 1937. uništila sva čudesna stvorenja koja su nastanjivala svet Lazarusa Jana. Satovi koji su umeli da govore doživeli su da im se kazaljke istope i pretvore u niti užarenog olova. Balerine i orkestri, vračevi, veštice i šahisti, čudesa koja nikada neće dočekati novi dan... Nije bilo milosti ni za jedno od njih. Sprat po sprat, sobu po sobu, duh uništenja izbrisao je zauvek sve što se nalazilo na tom magičnom i sablasnom mestu.

Decenije mašte su isparile, ostavivši za sobom samo trag pepela. U nekom mestu tog pakla, bez drugih svedoka do plamena, izgorele su fotografije i isečci koje je čuvao Lazarus Jan, i dok su policijska kola stigla do podnožja te nestvarne lomače koja je u ponoć upalila zoru, oči onog prestravljenog deteta sklopile su se zauvek u sobi u kojoj nikada nije bilo igračka i nikada ih neće biti.

Dok je živ, Ismael neće zaboraviti te poslednje trenutke s Lazarusom i njegovom družbenicom. Poslednje što je uspeo da vidi bilo je kako je Lazarus ljubi u čelo. Obećao je tada sebi da će čuvati njegovu tajnu do kraja života.

* * *

Prva svetla dana donela su oblak pepela, koji se kretao ka horizontu preko purpurnog zaliva. Polako, dok je zora raznosila maglu preko Englezove plaže, ruševine Krejvenmura ocrtale su se iznad krošnji drveća, iza šume. Trag jedva vidljivih spirala dima dizao se ka nebu, iscrtavajući puteve od crnog pliša na oblacima, puteve koje su s vremena na vreme presecala jata ptica što su letela na zapad.

Plašt noći odbijao je da se povuče i bakarna izmaglica koja je sakrivala ostrvo sa svetionikom u daljini razgrađivala se u opsenu belih krila što se dizala uvis prateći povetarac svitanja.

Sedeći na prekrivaču belog peska, na pola puta do ništavila, Irena i Ismael posmatrali su poslednje minute te duge noći leta 1937. U tišini, uhvatili su se za ruke i pustili da prvi ružičasti odblesci sunca koji su se probijali kroz oblake naprave bisernu stazu na vodi. Kula svetionika pojavila se kroz maglu, mračna i usamljena. Slabašan

osmeh pojavio se na Ireninim usnama kada je shvatila da će se, na neki način, ta svetla koja su meštani gledali kako svetle kroz maglu sada zauvek ugasiti.

Septembarska svetla otišla su sa zorom.

Više ništa, čak ni sećanje na događaje tog leta, nije moglo da zadrži izgublenu dušu Alme Maltis, uhvaćenu u vremenu. Dok su se te misli gubile u plimi, Irena je pogledala u Ismaela. Nagoveštaj suze pojavio se u njegovim očima, ali devojka je znala da je nikada neće napustiti.

„Hajde da se vratimo kući“, rekao je on.

Irena je klimnula glavom i zajedno su pošli nazad plažom, ka Kući na rtu. Dok su išli, samo jedna je misao prošla devojci kroz glavu. *U svetu svetla i senki, svi mi treba da pronađemo sopstveni put, svako svoj.*

Nekoliko dana kasnije, kada im Simona ispriča šta joj je senka otkrila, pravu istorija Lazarusa Jana i Alme Maltis, svi delovi slagalice počće da se uklapaju u njihovim glavama. Međutim, činjenica da se može baciti svetlo na ono što se zaista dogodilo neće promeniti više pravac kojim su događaji krenuli. Prokletstvo je pratilo Lazarusa Jana od njegovog tragičnog detinjstva pa sve do smrti. Smrti za koju je on sam, u poslednjem trenutku, shvatio da je jedini izlaz. Više nije imao šta da uradi do da krene na poslednje putovanje, da se nađe s Almom dalje od domašaja sopstvene senke i čini onog nepoznatog vladara senki koji se krio pod imenom Danijela Hofmana. Čak ni on, uz svu svoju moć i opsene, nikada nije mogao da uništi vezu koja je spajala Lazarusa i Almu dalje od života i smrti.

Pariz, 26. maj 1947.

Dragi Ismaele,

Prošlo je mnogo otkako sam ti poslednji put pisala. Previše. Napokon, pre nepunih nedelju dana, desilo se čudo. Sva pisma koja si svih ovih godina slao na moju staru adresu stigla su do mene zahvaljujući dobroti jedne komšinice, jedne nesrećne starice od bezmalo devedeset godina! Ona ih je čuvala sve ovo vreme, čekajući da jednog dana neko dođe po njih.

Svih ovih dana čitala sam svaki put iznova sva tvoja pisma. Čuvam ih kao najveće svoje blago. Teško mi je da objasnim razloge svog ćutanja, ovog dugog odsustva. Posebno tebi, Ismaele. Posebno tebi.

Nisu ni slutili ono dvoje mladih na plaži da se onog jutra kada se senka Lazarusa Jana zauvek ugasila, jedna mnogo strašnija senka nadvijala nad svetom. Senka mržnje. Pretpostavljam da svi mislimo na one reči o Danijelu Hofmanu i njegovom „radu“ u Berlinu.

Kada sam izgubila kontakt s tobom tokom grozних ratnih godina, pisala sam ti stotine pisama koja nikada nigde nisu stigla. Još se pitam gde li se nalaze, gde li su završile tolike reči, tolike stvari koje sam imala da ti kažem. Želim da znaš da je, tokom tih užasnih vremena mraka, sećanje na tebe, na ono leto u Plavom zalivu, bio plamen koji me je držao u životu, snaga koja mi je pomagala da preživim dan za danom.

Sigurno već znaš da je Dorijan otišao u vojsku i dve godine služio na severu Afrike, odakle se vratio s gomilom glupih limenih odlikovanja i ranom zbog koje će šepati čitav život. On je bio jedan od srećnih. Vratio se. Radovaće te da čuješ da je konačno našao posao u kabinetu kartografa trgovačke mornarice i da u trenucima u kojima ga njegova devojka Mišel pušta na slobodu (kad bi samo mogao da je vidiš...) obilazi sa svojim kompasom svet s kraja na kraj.

Šta da ti kažem o Simoni. Zavidim joj na snazi i pribranosti koja nas je sve toliko puta izvela na pravi put. Ratne godine teško su joj pale, njoj možda teže nego nama. Nikada ne priča o tome, ali ponekad se, kada je gledam dok ćutke sedi pored prozora i posmatra ljude koji prolaze, pitam o čemu razmišlja. Više ne želi da izađe iz kuće i vreme provodi samo u društvu knjige. Kao da je prešla na drugu stranu mosta, do koje ne znam kako da dođem... Ponekad je ulovim kako gleda tatine stare fotografije i plače u tišini.

Što se mene tiče, ja sam dobro. Pre mesec dana napustila sam bolnicu „SenBernar“, u kojoj sam radila svih ovih godina. Srušiće je. Nadam se da će zajedno sa starom zgradom otići i sva sećanja na patnju i užas kojima sam bila svedok tokom ratnih dana. Mislim da ni ja više nisam ista, Ismaele. Nešto se u meni promenilo.

Videla sam mnoge stvari za koje nikada nisam mislila da mogu da se dogode... Ima senki u svetu, Ismaele. Mnogo gorih senki od bilo

koje stvari protiv koje smo se ti i ja borili one noći u Krejvenmuru. Senki pored kojih Danijel Hofman izgleda kao dečja igra. Senki koje dolaze iz svakog od nas.

Ponekad se radujem što tata nije ovde da ih vidi. Pomislićeš sigurno da sam postala nostalgичna. Nisam nimalo. Čim sam pročitala tvoje poslednje pismo, srce mi je poskočilo. Kao da je sunce izašlo posle deset godina mračnih, kišnih dana. Ponovo sam prošla Englezovom plažom, ostrvom sa svetionikom i plovila zalivom u Kjaneosu. Uvek ću pamti ti te dane kao najčudesnije dane svog života.

Priznaću ti nešto. Često sam, tokom dugih zimskih ratnih noći, dok su pucnji i povici odjekivali u mraku, puštala da me misli vode tamo, kraj tebe, u onaj dan koji smo zajedno proveli na ostrvu sa svetionikom. Kamo sreće da nikada nismo otišli odande. Kamo sreće da se taj dan nikada nije završio.

Pretpostavljam da se pitaš jesam li se udala. Odgovor je: nisam. Imala sam udvarača, nemoj da misliš da nisam. Još sam mlada žena koja privlači pažnju. Imala sam i neke momke. Dođu i prođu. Ratni dani bili su preteški da bi ih čovek proveo u samoći, a ja nisam jaka kao Simona. Ali nikog posebnog nije bilo među njima. Naučila sam da je samoća ponekad put koji vodi u mir. I mesecima nisam želela ništa drugo, samo mir.

I to je sve. Ili ništa. Kako da ti objasnim sva svoja osećanja, sva moja sećanja svih ovih godina? Volela bih da mogu da ih obrišem gumicom. Volela bih da moje poslednje sećanje bude sećanje na ono svitanje na plaži i da saznam da je sve ovo vreme bilo samo jedan dugi košmar. Volela bih da ponovo budem devojka od petnaest godina i da ne razumem svet koji me okružuje, ali to nije moguće.

Ne želim dalje da pišem. Hoću da sledeći put razgovaramo licem u lice.

Za nedelju dana, Simona ide na nekoliko meseci sa svojom sestrom u Provansu. Tog istog dana, vratiću se na stanicu u Osterlicu i sestri u voz za Normandiju, kao što sam učinila pre deset godina. Znam da ćeš me čekati i znam da ću te prepoznati, kao što bih te prepoznala da je prošlo i hiljadu godina. To znam odavno.

Pre mnogo vremena, u vreme najgorih ratnih dana, sanjala sam jedan san. U njemu ponovo šetam Englezovom plažom s tobom.

Sunce zalazi i ostrvo sa svetionikom nazire se kroz maglu. Sve je kao pre: Kuća na rtu, zaliv... čak i ruševine Krejvenmura iznad šume. Sve osim nas. Mi smo par staraca. Ti više ne možeš da ploviš, a meni je kosa toliko seda da izgleda kao pepeo. Ali, zajedno smo.

Od te noći znam da će jednog dana, nije važno kada, kucnuti naš čas. Da će se u nekom udaljenom mestu septembarska svetla upaliti za nas i da, ovoga puta, više neće biti senki na našem putu.

Ovoga puta biće zauvek.

KRAJ

Table of Contents

SEPTEMBARSKA SVETLA Karlos Ruis Safon

BELEŠKA PISCA

1. NEBO NAD PARIZOM

2. GEOGRAFIJA I ANATOMIJA

3. PLAVI ZALIV

4. TAJNE I SENKE

5. ZAMAK U IZMAGLICI

6. DNEVNIK ALME MALTIS

7. PUT SENKI

8. INKOGNITO

9. PREOBRAŽENA NOĆ

10. U KLOPCI

11. LICE ISPOD MASKE

12. DOPELGENGER

13. SEPTEMBARSKA SVETLA